

BOSNA I HERCEGOVINA

Brčko distrikt BiH

SKUPŠTINA

BRČKO DISTRIKTA BiH

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

Брчко дистрикт БиХ

СКУПШТИНА

БРЧКО ДИСТРИКТА БиХ

Младена Маглова 2, 76100 Брчко дистрикт БиХ, телефон и факс: 049/215-516

Младена Маглова 2, 76100 Брчко дистрикт БиХ, тел. и факс: 049/215-516

На основу члана 22 Статута Брчко дистрикта Босне и Херцеговине – пречишћени текст („Службени гласник Брчко дистрикта Босне и Херцеговине“ број 2/10), Скупштина Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, на I наставку 31. редовне сједнице одржаном 20. јуна 2018. године, усваја

ЗАКОН О ПАРНИЧНОМ ПОСТУПКУ БРЧКО ДИСТРИКТА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

ДИО ПРВИ ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

ПОГЛАВЉЕ I ОСНОВНА НАЧЕЛА

Члан 1 (Предмет и примјена овог закона)

Овим законом се прописују правила поступка на основу којих Основни суд Брчко дистрикта Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Основни суд) и Апелациони суд Брчко дистрикта Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Апелациони суд) расправљају и одлучују у грађанскоправним споровима, ако посебним законом није другачије прописано.

Члан 2 (Приступ суду и примјена материјалног права)

- (1) У парничном поступку суд одлучује у границама захтјева који су стављени у поступку.
- (2) Суд не може одбити да одлучује о захтјеву за који је надлежан.
- (3) Суд у поступку примјењује материјално право по властитој оцјени и није везан за наводе странака у погледу примјене материјалног права.

Члан 3 **(Диспозиција странака)**

(1) Странке могу слободно располагати захтјевима које су ставиле у току поступка.

(2) Суд неће уважити располагања странака која су у супротности са принудним прописима.

Члан 4 **(Карактер расправе пред судом)**

Суд одлучује о тужбеном захтјеву, по правилу, на основу усменог, непосредног и јавног расправљања.

Члан 5 **(Начело контрадикторности)**

(1) Свака странка има право да се изјасни о предлозима и захтјевима противне странке.

(2) Изузетно, кад је то овим законом прописано, суд је овлашћен да одлучи о захтјеву о коме противној странци није дата могућност да се изјасни.

Члан 6 **(Језик и писмо)**

У вођењу парничног поступка у равноправној употреби су српски, босански и хрватски језик, те ћирилично и латинично писмо за све службене сврхе.

Члан 7 **(Расправно начело)**

(1) Странке су дужне да изнесу све чињенице на којима заснивају своје захтјеве и да изводе доказе којима се утврђују те чињенице.

(2) Суд разматра и утврђује само чињенице које су странке изнијеле и одређује извођење само оних доказа које су странке предложиле, ако законом није другачије прописано.

(3) Суд је овлашћен да утврди и чињенице које странке нису изнијеле и да наложи извођење доказа које странке нису предложиле, ако из резултата расправе и

доказивања произлази да странке иду за тим да располажу захтјевима којима не могу располагати (члан 3, став 2).

Члан 8 **(Оцјена доказа)**

(1) Које чињенице узима као доказане одлучује суд на основу слободне оцјене доказа.

(2) Суд савјесно и брижљиво цијени сваки доказ посебно и све доказе заједно.

Члан 9 **(Начело савјесности)**

Странке су дужне да пред судом говоре истину и да савјесно користе права која су им призната овим законом.

Члан 10 **(Суђење у разумном року, начело економичности и забране злоупотребе процесних права)**

(1) Странка има право да суд одлучи о њеним захтјевима и предлозима у разумном року.

(2) Суд је дужан да поступак спроведе без одуговлачења и са што мање трошкова и да онемогући сваку злоупотребу права која странкама припадају у поступку.

Члан 11 **(Начело ефикасности поступка)**

(1) Првостепени поступак се, по правилу, састоји од два рочишта и то једног припремног рочишта и једног рочишта за главну расправу.

(2) У сложенијим парницама и у рјешавању имовинских спорова Основни суд може одредити да припремно рочиште може трајати више дана, али најдуже тридесет (30) дана, од дана отварања припремног рочишта.

Члан 12 **(Претходно питање)**

(1) Кад одлука суда зависи од рјешавања претходног питања које се односи на то да ли постоји неко право или правни однос, а о том питању још није донио

одлуку суд или други надлежни орган (претходно питање), суд може сам ријешити то питање, ако посебним прописима није другачије одређено.

(2) Одлука суда о претходном питању има правно дејство само у парници у којој је то питање ријешено.

(3) У парничном поступку суд је, у погледу постојања кривичног дјела и кривичне одговорности учиниоца, везан за правоснажну пресуду кривичног суда којом се оптужени оглашава кривим.

Члан 13 (Састав суда)

(1) У првостепеном поступку и поступку по предлогу за понављање поступка суди судија појединац.

(2) У другостепеном поступку и у поступку одлучивања по ревизији суди вијеће од тројице судија.

Члан 14 (Начин предузимања процесних радњи)

Странке предузимају парничне радње писмено изван рочишта или усмено на рочишту, ако за поједине радње није законом одређен посебан облик у којем се могу предузети.

ПОГЛАВЉЕ II

НАДЛЕЖНОСТ СУДА

Одјељак А. Заједничке одредбе

Члан 15 (Оцјена надлежности суда)

(1) Основни суд по пријему тужбе оцјењује да ли је надлежан.

(2) Приликом оцјењивања надлежности, Основни суд узима у обзир наводе у тужби и чињенице које су суду познате.

(3) Ако се у току поступка промијене околности на којима је заснована његова надлежност, Основни суд остаје и даље надлежан и ако би због тих промјена био надлежан други суд.

Члан 16 (Апсолутна ненадлежност)

(1) Суд до правоснажности одлуке, по службеној дужности, пази да ли рјешавање спора спада у судску надлежност.

(2) Када суд у току поступка, до правоснажности одлуке, утврди да за рјешавање спора није надлежан суд, него неки други орган власти, оглашава се ненадлежним, укида радње спроведене у поступку и одбацује тужбу.

(3) Када суд у току поступка утврди да за рјешавање спора није надлежан суд у Босни и Херцеговини, по службеној дужности оглашава се ненадлежним, укида спроведене радње у поступку и одбацује тужбу.

Члан 17

(Обустављање парничног поступка)

(1) До доношења одлуке о главној ствари Основни суд рјешењем обуставља парнични поступак ако утврди да би поступак требало спровести по правилима ванпарничног поступка.

(2) Поступак се по правоснажности рјешења наставља по правилима ванпарничног поступка.

(3) Радње које је спровео Основни суд у парничном поступку, као што су: увиђај, вјештачење, саслушавање свједока и друго и одлуке које је донио, нису без важности зато што су предузете у парничном поступку.

Члан 18

(Оцјена мјесне ненадлежности)

(1) Основни суд се може поводом приговора туженог огласити мјесно ненадлежним ако је приговор поднесен најкасније у одговору на тужбу.

(2) Основни суд се може по службеној дужности огласити мјесно ненадлежним само кад постоји искључива мјесна надлежност неког другог суда, али најкасније до подношења одговора на тужбу.

Члан 19

(Негативни сукоб надлежности)

(1) Ако Основни суд коме је предмет уступљен као надлежном сматра да је надлежан суд који му је предмет уступио или неки други суд, доставља, у року од три дана, предмет суду који треба да ријешити овај сукоб надлежности, осим ако нађе да му је предмет уступљен усљед очигледне омашке, а требало је да буде уступљен неком другом суду, у ком случају предмет уступа другом суду и о томе обавјештава суд који му је предмет уступио.

(2) Кад је поводом жалбе против одлуке првостепеног суда којом се огласио мјесно ненадлежним одлуку донио суд надлежан за рјешавање сукоба надлежности, за ту одлуку везан је у погледу надлежности и суд коме је предмет уступљен, ако је тај

суд, који је одлуку донио, надлежан за рјешавање сукоба надлежности између тих судова.

Одјељак В. Надлежност судова у споровима с међународним елементом

Члан 20

(Надлежност у спору с међународним елементом)

(1) У погледу надлежности судова у Брчко дистрикту Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Дистрикт) у поступцима у којима је странка странац који ужива право имунитета у Босни и Херцеговини, страна држава или међународна организација, важе правила међународног права.

(2) У случају сумње о постојању и обиму права имунитета објашњење даје Правосудна комисија у сарадњи са Министарством спољних послова Босне и Херцеговине.

Члан 21

(Надлежност Основног суда у спору с међународним елементом)

(1) Основни суд надлежан је за суђење кад је његова надлежност у спору с међународним елементом изричито прописана законом Босне и Херцеговине или законом Дистрикта или међународним уговором.

(2) Ако у закону или у међународном уговору нема изричите одредбе о надлежности Основног суда за одређену врсту спорова, Основни суд надлежан је за суђење у тој врсти спорова и кад његова надлежност произилази из одредаба овог закона о мјесној надлежности.

Одјељак С. Стварна надлежност

Члан 22

(Стварна надлежност и посљедице стварне ненадлежности)

(1) У парничном поступку Основни суд има општу стварну надлежност.

(2) Суд до правоснажности одлуке, по службеној дужности, пази на своју стварну надлежност.

(3) Кад суд у току поступка утврди да за рјешавање спора није надлежан суд у Дистрикту, већ други суд у Босни и Херцеговини, рјешењем се оглашава ненадлежним и након правоснажности рјешења којим се огласио ненадлежним, суд без одлагања, а најкасније у року од три (3) дана, уступа предмет надлежном суду.

Одјељак D. Мјесна надлежност

Члан 23 (Општа мјесна надлежност)

Основни суд је надлежан за суђење:

- a) ако тужени има пребивалиште или боравиште на подручју Дистрикта;
- b) у споровима против правног лица ако се сједиште правног лица налази на подручју Дистрикта;
- c) у споровима против становника Дистрикта, који стално живи у иностранству, гдје је упућен на службу или на рад од органа Дистрикта или правног лица, ако је његово посљедње пребивалиште било на подручју Дистрикта.

Члан 24 (Изберива мјесна надлежност у спору за накнаду штете)

(1) За суђење у спору о вануговорној одговорности за штету, поред суда опште мјесне надлежности, надлежан је и суд на чијем је подручју штетна радња извршена или суд на чијем је подручју штетна посљедица наступила.

(2) Ако је штета настала усљед смрти или тешке тјелесне повреде, надлежан је поред суда из става 1 овог члана и суд на чијем подручју тужилац има пребивалиште, односно боравиште.

(3) Одредбе ставова 1 и 2 овог члана примјењују се и у споровима против друштва за осигурање ради накнаде штете трећем лицу на основу прописа о непосредној одговорности друштва за осигурање, а одредба става 1 овог члана и у споровима о регресном захтјеву по основу накнаде штете против регресног дужника.

Члан 25 (Изберива мјесна надлежност у спору ради заштите права на основу јемства произвођача)

За суђење у спору за заштиту права на основу писменог јемства против произвођача који је дао јемство надлежан је, осим суда опште мјесне надлежности за туженог, и суд опште мјесне надлежности за продавца који је приликом продаје ствари уручио купцу писмено јемство произвођача.

Члан 26 (Изберива мјесна надлежност у спору ради заштите права потрошача)

За суђење у спору за заштиту права потрошача, поред суда опште мјесне надлежности, надлежан је и суд на чијем подручју потрошач има пребивалиште, односно боравиште.

Члан 27

(Изберива мјесна надлежност у спору за законско издржавање)

За суђење у спору за законско издржавање, ако је тужилац лице које тражи издржавање, надлежан је поред суда опште мјесне надлежности и суд на чијем подручју тужилац има пребивалиште, односно боравиште.

Члан 28

(Изберива мјесна надлежност у брачном спору)

За суђење у спору ради утврђивања постојања или непостојања брака, поништења брака или развода брака (брачни спорови), надлежан је поред суда опште мјесне надлежности и суд на чијем подручју су брачни партнери имали посљедње заједничко пребивалиште.

Члан 29

(Изберива мјесна надлежност у спору ради утврђивања или оспоравања очинства или мајчинства)

У спору ради утврђивања или оспоравања очинства или мајчинства, ако је тужилац дијете, надлежан је поред суда опште мјесне надлежности и суд на чијем подручју тужилац има пребивалиште, односно боравиште.

Члан 30

(Изберива мјеста надлежност по мјесту у коме се налази пословна јединица правног лица)

За суђење у спору против правног лица које има пословну јединицу ван свог сједишта, ако спор произилази из правног односа те јединице, поред суда опште мјесне надлежности, надлежан је и суд на чијем подручју се налази пословна јединица.

Члан 31

(Изберива мјесна надлежност у спору из насљедноправних односа)

Док оставински поступак није правоснажно завршен, за суђење у спору из насљедноправног односа, као и у спору о потраживању повјериоца према оставиоцу, поред суда опште мјесне надлежности мјесно је надлежан и суд на чијем подручју се спроводи оставински поступак.

Члан 32

(Изберива мјесна надлежност по мјесту плаћања)

За суђење у спору имаоца мјенице или чека против потписника надлежан је, поред суда опште мјесне надлежности, и суд мјеста плаћања.

Члан 33

(Избирива мјесна надлежност у спору ради сметања посједа на покретној ствари)

За спор због сметања посједа на покретној ствар надлежан је, поред суда опште мјесне надлежности, и суд на чијем се подручју догодило сметање.

Члан 34

(Искључива мјесна надлежност у спору о непокретности)

(1) За суђење у спору о праву својине и о другим стварним правима на непокретности, у спору због сметања посједа на непокретности, као и у спору из закупног или најамног односа на непокретности или из уговора о коришћењу стана или пословне просторије, искључиво је надлежан суд на чијем се подручју налази непокретност.

(2) Ако непокретност лежи на подручју више судова, надлежан је сваки од тих судова.

Члан 35

(Искључива мјесна надлежност у спору о авиону и броду)

За суђење у спору о праву својине и о другим стварним правима на авиону, поморском броду и броду унутрашње пловидбе, као и у спору из закупног односа на авиону и броду, надлежан је Основни суд ако води уписник у који је авион, односно брод уписан.

Члан 36

(Искључива мјесна надлежност у спору ради сметања посједа на авиону и броду)

За суђење у спору због сметања посједа на броду, односно авиону из члана 35 овог закона надлежан је Основни суд ако води уписник у који је брод, односно авион уписан и ако се на његовом подручју догодило сметање.

Члан 37

(Искључива мјесна надлежност у спору у извршном и стечајном поступку)

За суђење у спору који настане у току и поводом судског или административног извршног поступка, односно у току и поводом стечајног поступка, мјесно је искључиво надлежан суд на чијем се подручју налази суд који спроводи извршни, односно стечајни поступак, односно суд на чијем се подручју спроводи административно извршење.

Члан 38

(Супсидијарна надлежност за супарничаре)

Ако је једном тужбом тужено више лица у својству материјалних супарничара (члан 167. став (1) тачка а)), а за њих не постоји мјесна надлежност истог суда, надлежан је суд који је мјесно надлежан за једног од тужених.

Члан 39 (Споразум о мјесној надлежности)

(1) Ако законом није прописана искључива мјесна надлежност неког суда, странке се могу споразумјети да им у првом степену суди Основни суд који није мјесно надлежан, под условом да је стварно надлежан.

(2) Ако је законом прописано да су за суђење у одређеном спору мјесно надлежна два или више судова у Босни и Херцеговини, странке се могу споразумјети да им у првом степену суди Основни суд као стварно надлежан суд.

(3) Овај споразум важи само ако је писмено састављен, ако су га потписале све странке и ако се тиче одређеног спора или више спорова који проистичу из одређеног правног односа.

(4) Исправу о споразуму тужилац мора приложити уз тужбу.

(5) Ако тужба није поднесена суду на који упућује споразум о мјесној надлежности тужени може захтијевати да се предмет уступи том суду.

(6) Захтјев из претходног става тужени може поднијети најкасније у одговору на тужбу, уз прилагање исправе о споразуму.

ПОГЛАВЉЕ III

СТРАНКЕ И ЊИХОВИ ЗАКОНСКИ ЗАСТУПНИЦИ

Члан 40 (Странка у поступку)

(1) Странка у поступку може бити свако физичко и правно лице.

(2) Посебним прописима може се прописати ко осим физичких и правних лица може бити странка у поступку.

(3) Основни суд може, изузетно, с правним дејством у одређеној парници, признати својство странке и оном облику удруживања који нема страначку способност у смислу одредаба ставова 1 и 2 овог члана, ако утврди да, с обзиром на предмет спора, у суштини испуњава битне услове за стицање страначке способности, а нарочито ако располаже имовином на којој се може спровести извршење.

(4) Против рјешења из става 3 овог члана, којим се признаје својство странке у парници, није допуштена посебна жалба.

Члан 41

(Парнична способност)

(1) Странка која је потпуно пословно способна може сама обављати радње у поступку (парнична способност).

(2) Пунољетно лице коме је дјелимично ограничена пословна способност парнично је способно у границама своје пословне способности.

(3) Малољетник који није стекао потпуну пословну способност парнично је способан у границама у којима му се признаје пословна способност.

Члан 42

(Законски заступник)

(1) Странку која нема парничну способност заступа њен законски заступник.

(2) Законски заступник одређује се законом или актом надлежног органа Дистрикта донесеним на основу закона.

(3) Суд до правоснажности одлуке, по службеној дужности, пази може ли лице, које се појављује као странка, бити странка у поступку и да ли је парнично способна, заступа ли парнично неспособну странку њен законски заступник и има ли законски заступник посебна овлашћења када су она потребна.

Члан 43

(Овлашћења законског заступника)

(1) Законски заступник може у име странке, предузимати све радње у поступку, али ако је за подношење или повлачење тужбе, за признање односно за одрицање од тужбеног захтјева, за закључење нагодбе или за предузимање других радњи у поступку у посебним прописима одређено да заступник мора имати посебна овлашћења, он може те радње предузимати само ако има таква овлашћења.

(2) Лице која се појављује као законски заступник дужно је да на захтјев суда докаже да је законски заступник.

(3) Кад је за предузимање одређених радњи у поступку потребно посебно овлашћење, законски заступник је дужан да докаже да има такво овлашћење.

(4) Кад суд установи да законски заступник лица под старатељством не показује потребну пажњу у заступању, обавјештава о томе орган старатељства.

(5) Ако би због пропуштања законског заступника могла настати штета за лице под старатељством, суд застаје с поступком и предлаже да се одреди други законски заступник.

Члан 44

(Поступање у случају постојања недостатака који се тичу страначке и парничне способности, те заступања)

(1) Кад суд утврди да лице које се појављује као странка не може бити странка у поступку, а тај се недостатак може отклонити, позива тужиоца да изврши

потребне исправке у тужби или предузима друге мјере да би се поступак могао наставити са лицем које може бити странка у поступку.

(2) Исто тако, кад суд утврди да странка нема законског заступника или да законски заступник нема посебна овлашћења кад су она потребна, затражиће да надлежни орган старатељства постави старатеља парнично неспособном лицу, односно позива законског заступника да прибави посебна овлашћења или предузима друге мјере које су потребне да би парнично неспособна странка била правилно заступана.

(3) Суд одређује странци рок за отклањање недостатака из ставова 1 и 2 овог члана, а док се не отклоне ти недостаци, могу се у поступку предузимати само оне радње због чијег би одлагања могле да настану штетне посљедице за странку.

(4) Ако се недостаци из ставова 1 и 2 овог члана не могу отклонити или ако одређени рок безуспјешно протекне, суд рјешењем укида радње спроведене у поступку ако су захваћене тим недостацима и одбацује тужбу ако су недостаци такве природе да спречавају даље вођење парнице.

(5) Против рјешења којим се наређују мјере за отклањање недостатака није допуштена жалба.

Члан 45 **(Постављање привременог заступника)**

(1) Ако се у току поступка пред Основним судом покаже да би редован поступак око постављања законског заступника туженом трајао дуго, тако да би због тога могле настати штетне посљедице за једну или обје странке, суд туженом поставља привременог заступника.

(2) Под условом из става 1 овог члана Основни суд поставља туженом привременог заступника нарочито у случајевима:

- a) ако тужени није парнично способан, а нема законског заступника;
- b) ако постоје противни интереси туженог и његовог законског заступника;
- c) ако обје странке имају истог законског заступника;
- d) ако је боравиште туженог непознато, а тужени нема пуномоћника;
- e) ако се тужени или његов законски заступник, који немају пуномоћника у Дистрикту, налазе у иностранству, а достављање се није могло извршити.

(3) О постављању привременог заступника Основни суд без одлагања обавјештава орган старатељства, као и странке кад је то могуће.

(4) Ако се током поступка након подношења тужбе и у односу на тужиоца остваре разлози због којих је према одредбама става 1 и става 2 овог члана туженом могуће поставити привременог заступника, Основни суд привременог заступника поставља и тужиоцу.

Члан 46 **(Права и обавезе привременог заступника)**

(1) Привремени заступник у поступку за који је постављен има сва права и дужности законског заступника.

(2) Та права и дужности привремени заступник обавља све док се парнична странка или њен пуномоћник не појави пред судом, односно док орган старатељства не обавијести суд да је поставио старатеља.

Члан 47 **(Објављивање огласа)**

(1) Ако је привремени заступник постављен некој од парничних странака из разлога наведених у члану 45 ставу 2 тачки d) и тачки е) овог закона, Основни суд у року од осам дана издаје оглас који се објављује у Службеном гласнику Босне и Херцеговине, у Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине и на огласној табли суда.

(2) Оглас из става 1 овог члана садржи: назив суда који је поставио привременог заступника, законски основ, име и презиме парничне странке којој се поставља заступник, предмет спора, име и презиме заступника и његово занимање и боравиште, као и упозорење да ће заступник заступати парничну странку у поступку све док се парнична странка или њен пуномоћник не појави пред судом, односно док орган старатељства не обавијести суд да је поставио старатеља.

Члан 48 **(Оцјена парничне способности)**

Парнична способност у Дистрикту процјењује се по законима Дистрикта.

ПОГЛАВЉЕ IV

ПУНОМОЋНИЦИ

Члан 49 **(Начин предузимања радњи у поступку)**

(1) Странка може предузимати радње у поступку лично или преко пуномоћника.

(2) Странка коју заступа пуномоћник може увијек доћи пред суд и давати изјаве поред свог пуномоћника, али супротну страну, свједоке и вјештаке може испитивати само преко пуномоћника, ако је он присутан на главној расправи.

Члан 50 **(Пуномоћник у поступку)**

(1) Пуномоћник може бити адвокат, адвокатско друштво, или адвокат Канцеларије за правну помоћ као и, за правно лице запослени код тог правног лица,

а за физичко лице брачни, односно ванбрачни партнер странке или сродник странке по крви по правој линији до било којег степена, у побочној линији до четвртог степена закључно или сродник по тазбини закључно до другог степена.

(2) Ако у парници о имовинско-правном захтјеву вриједност предмета спора прелази износ од 50.000,00 КМ, пуномоћник правног лица може бити само лице које има положен правосудни испит.

(3) Ако суд утврди да пуномоћник који је адвокат не обавља своју дужност у складу са законом о адвокатури, суд о томе обавјештава надлежну адвокатску комору и, ако је то могуће, странку коју адвокат заступа.

Члан 51 **(Дејство радњи пуномоћника)**

Радње у поступку које пуномоћник предузима у границама пуномоћи, имају исто правно дејство као да их је предузела сама странка.

Члан 52 **(Посљедице опозива радње пуномоћника)**

(1) Странка може измијенити или опозвати изјаву свог пуномоћника на рочишту на коме је та изјава дата.

(2) Ако је пуномоћник признао неку чињеницу на рочишту на којем странка није била присутна или је неку чињеницу признао у поднеску, а странка то признање касније измијени или опозове, суд цијени обје изјаве према члану 248 ставу 2 овог закона.

Члан 53 **(Обим пуномоћи)**

Странка може овластити пуномоћника да предузима само одређене радње или да предузима све радње у поступку.

Члан 54 **(Обим пуномоћи адвоката)**

Ако је странка издала адвокату пуномоћ за вођење парнице, а није поближе одредила овлашћења у пуномоћи, адвокат је на основу такве пуномоћи, овлашћен да:

- а) обавља све радње у поступку, а посебно да поднесе тужбу, повуче тужбу, да одговор на тужбу, призна тужбени захтјев или се одрекне тужбеног захтјева, закључи нагодбу, поднесе правни лијек и одрекне се или одустане од њега, те захтијева издавање мјере обезбјеђења;
- б) ставља предлог за извршење или обезбјеђење и предузима потребне радње у поступку поводом таквог захтјева;
- с) од противне странке прими досуђене трошкове;

d) писмено овласти другог адвоката на предузимање само појединих радњи у поступку, осим заступања на главној расправи.

Члан 55 (Замјена адвоката)

Адвоката коме је странка издала пуномоћ може, уз изричито овлашћење странке, замијенити други адвокат, а пред Основним судом стручни сарадник и адвокатски приправник који су код њега запослени.

Члан 56 (Обим пуномоћи пуномоћника који није адвокат)

Ако странка у пуномоћи није поближе одредила овлашћења пуномоћника, пуномоћник који није адвокат може, на основу такве пуномоћи, обављати све радње у поступку, али му је увијек потребно изричито овлашћење за повлачење тужбе, за признање или за одрицање од тужбеног захтјева, за закључење судске нагодбе, за одрицање или одустанак од правног лијека и преношење пуномоћи на друго лице, те за подношење ванредних правних лијекова.

Члан 57 (Издавање пуномоћи)

- (1) Странка издаје пуномоћ писмено или усмено на расправни записник.
- (2) Странка која није писмена или није у стању да се потпише ставља на писмену пуномоћ умјесто потписа отисак кажипрста, а ако се у том случају, пуномоћ издаје лицу које није адвокат, потребно је присуство двојице свједока који се потписују на пуномоћ.
- (3) Ако посумња у истинитост писмене пуномоћи, суд може рјешењем одредити да се поднесе овјерена пуномоћ.
- (4) Против рјешења из става 3 овог члана није дозвољена жалба.

Члан 58 (Легитимисање пуномоћника и посљедице непостојања овлашћења за заступање)

- (1) Пуномоћник је дужан при првој радњи у поступку поднијети пуномоћ.
- (2) Суд може дозволити да радње у поступку за странку привремено обави лице које није поднијело пуномоћ, али истовремено наређује том лицу да накнадно у одређеном року поднесе пуномоћ или одобрење странке за извршење парничних радњи.

(3) Док не протекне рок за подношење пуномоћи, суд одгађа доношење одлуке, а ако тај рок безуспјешно протекне, суд наставља поступак и не узима у обзир радње које је обавило лице без пуномоћи.

(4) Суд је дужан да, до правоснажности одлуке, пази да ли је лице које се појављује као пуномоћник овлашћено за заступање.

(5) Ако суд утврди да лице које се појављује као пуномоћник није овлашћено за заступање, укида парничне радње које је то лице предузело, ако те радње није странка накнадно одобрила.

Члан 59 **(Опозив и отказ пуномоћи)**

(1) Странка може пуномоћ опозвати у свако вријеме, а пуномоћник је може у свако вријеме отказати.

(2) Опозивање, односно отказ пуномоћи мора се саопштити суду пред којим се води поступак писмено или усмено на расправни записник.

(3) Опозивање, односно отказ пуномоћи важи за противну странку од тренутка кад јој је саопштен.

(4) Послије отказа пуномоћи, пуномоћник је дужан још тридесет (30) дана да врши радње за лице које му је издало пуномоћ, ако је потребно да од њега отклони какву штету која би у то вријеме могла настати.

Члан 60 **(Престанак пуномоћи)**

(1) Пуномоћ престаје смрћу физичког лица, проглашењем за умрлог или губитком пословне способности, односно смрћу његовог законског заступника, проглашењем за умрлог, губитком пословне способности или разрјешењем дужности.

(2) Ако је пуномоћнику физичког лица дато овлашћење да може предузимати све радње у поступку, а странка, односно њен законски заступник умре или постане пословно неспособан или ако законски заступник буде разрјешен дужности, пуномоћник је овлашћен да предузима радње у поступку које не трпе одгађање.

Члан 61 **(Престанак пуномоћи правног лица)**

(1) Престанком правног лица престаје и пуномоћ коју је оно издало.

(2) У случају стечаја или ликвидације, пуномоћ коју је издао стечајни, односно ликвидациони дужник, престаје кад према важећим прописима наступе правне посљедице отварања стечајног поступка, односно ликвидације.

(3) Изузетно од одредаба ставова 1 и 2 овог члана, пуномоћник је дужан да још тридесет дана врши радње у поступку ако је потребно да од странке отклони штету.

ПОГЛАВЉЕ V

ЈЕЗИК У ПОСТУПКУ

Члан 62 (Језик у поступку)

Позиви, одлуке и друга судска писмена упућују се странци и другим учесницима у поступку на једном од језика из члана 6 овог закона.

Члан 63 (Употреба језика у поступку)

Странка и други учесник у поступку при учествовању у поступку употребљава један од језика из члана 6 овог закона.

Члан 64 (Превођење радњи у поступку)

(1) Странка и умјешач који не познају ниједан од језика из члана 6. овог закона, обезбјеђују о свом трошку усмено и писмено превођење процесних радњи које предузимају, као и друга усмена и писмена превођења за своје потребе.

(2) Странка и умјешач дужни су обезбиједити и превођење које се односи на извођење доказа које су предложили.

(3) Превођење врше тумачи.

ПОГЛАВЉЕ VI

ВРИЈЕДНОСТ СПОРА

Члан 65 (Вриједност спора)

(1) Тужилац је дужан у тужби да означи вриједност предмета спора.

(2) Као вриједност предмета спора узима се у обзир само вриједност главног захтјева.

(3) Камате, уговорна казна и остала споредна тражења не узимају се у обзир при одређивању вриједности спора ако не чине главни захтјев.

Члан 66

(Вриједност спора код будућих давања)

Ако се захтјев односи на будућа давања која се понављају, вриједност предмета спора рачуна се по њиховом збиру, али највише до износа који одговара збиру давања за вријеме од пет година.

Члан 67

(Вриједност спора код више захтјева)

(1) Ако једна тужба против истог туженог обухвата више захтјева који се заснивају на истом чињеничном и правном основу, вриједност се одређује по збиру вриједности свих захтјева.

(2) Ако захтјеви у тужби произлазе из разних основа, или су истакнути против више тужених, вриједност се одређује према вриједности сваког појединог захтјева.

Члан 68

(Вриједност спора код најамног или закупног односа)

Кад се спор води о постојању најамног или закупног односа, или из односа коришћења стана, односно пословне просторије, вриједност се рачуна према једногодишњој најамнини, односно закупнини, осим ако је ријеч о најамном или закупном односу закљученом на краће вријеме.

Члан 69

(Вриједност спора код обезбјеђења)

Ако се тужбом захтјева само давање обезбјеђења за извјесно потраживање или установљење заложног права, вриједност предмета спора одређује се према износу потраживања које треба обезбиједити, али ако предмет залога има мању вриједност од потраживања које треба обезбиједити, као вриједност предмета спора узима се вриједност предмета залога.

Члан 70

(Одређивање вриједности спора)

(1) Ако се тужбени захтјев не односи на новчани износ, али тужилац у тужби наведе да пристаје да умјесто испуњења тог захтјева прими одређени новчани износ, као вриједност предмета спора узима се тај износ.

(2) У другим случајевима, кад се тужбени захтјев не односи на новчани износ, мјеродавна је вриједност предмета спора коју је тужилац назначио у тужби.

(3) Ако је у случају из става 2 овог члана тужилац сувише високо или сувише ниско назначио вриједност предмета спора, суд најкасније на припремном рочишту, а ако припремно рочиште није одржано, онда на главној расправи, прије почетка расправе о главној ствари, брзо и на погодан начин провјерава тачност назначене вриједности, те рјешењем одређује вриједност предмета спора.

(4) Против рјешења из става 3 овог члана, није дозвољена посебна жалба.

Члан 71

(Утврђивање вриједности спора)

Ако новчани износ није изражен у конвертибилним маркама, већ у другој валути, вриједност предмета спора се утврђује у конвертибилним маркама, по средњем курсу односне валуте, који је утврдила Централна банка Босне и Херцеговине у вријеме подношења тужбе.

ПОГЛАВЉЕ VII

ПОДНЕСЦИ

Члан 72

(Начин доставе и садржај поднеска)

(1) Тужба, одговор на тужбу, противтужба, одговор на противтужбу, правни лијекови и друге изјаве, предлози и саопштења, који се дају ван расправе, подnose се писмено (поднесци).

(2) Услов писмене форме испуњава и поднесак упућен телеграмом, телефаксом или електронском поштом, овакав поднесак се сматра потписаним, ако је у њима означен пошиљалац.

(3) Поднесак мора бити разумљив и мора садржавати све оно што је потребно да би се у вези с њим могло поступити, а нарочито треба да садржи: означање суда, презиме, очево име и име физичког лица, односно назив правног лица, пребивалиште или боравиште, односно сједиште странака, њихових законских заступника и пуномоћника, ако их имају, предмет спора, садржај изјаве и потпис подносиоца.

(4) Ако изјава садржи какав захтјев, странка мора у поднеску да наведе чињенице и доказе на којима заснива свој захтјев.

(5) Поднесак који се доставља електронском поштом мора бити овјерен квалификованим електронским потписом.

(6) Поднесак са прилозима који се доставља противној странци предаје се суду у довољном броју примјерака за суд и противну странку.

Члан 73

(Поступање са исправама које се прилажу уз поднесак)

(1) Исправе које се прилажу уз поднесак подnose се у изворнику, препису или фотокопији.

(2) Ако странка приложи исправу у изворнику, суд такву исправу задржава, а противној странци дозвољава да је разгледа.

(3) Кад престане потреба да се исправа из става 2 овог члана држи у спису предмета, враћа се подносиоцу на његов захтјев, али суд може тражити од подносиоца да у спис приложи препис или фотокопију исправе.

(4) Ако је исправа приложена у препису или фотокопији, суд на захтјев противне странке, позива подносиоца да поднесе суду исправу у изворнику, а противној странци дозвољава да је прегледа и одређује рок у којем се исправа има предати, односно прегледати.

(5) Против тих рјешења није дозвољена жалба.

Члан 74

(Поступање са неразумљивим и непотпуним поднеском)

(1) Ако је поднесак неразумљив или не садржи све што је потребно да би се по њему могло поступити, суд подносиоцу враћа поднесак, ради исправке или допуне уз наводе шта треба исправити или допунити и одређује рок за исправку или допуну поднеска, који не може бити дужи од осам дана.

(2) Ако поднесак везан за рок буде исправљен, односно допуњен и предат суду у року одређеном за допуну или исправку, сматра се да је поднесен суду оног дана кад је први пут био поднесен.

(3) Сматра се да је поднесак повучен ако не буде враћен суду у одређеном року, а ако буде враћен без исправке, односно допуне, одбацује се.

(4) Ако поднесак или прилози нису поднесени у довољном броју примјерака, суд позива подносиоца да их у одређеном року поднесе, а ско подносилац не поступи по том налогу, суд поднесак одбацује.

ПОГЛАВЉЕ VIII

РОКОВИ И РОЧИШТА

Одјељак А. Рокови

Члан 75

(Одређивање и продужење рока)

(1) Ако рок није одређен законом, одређује га суд с обзиром на околности случаја.

(2) Рок који суд одреди изузетно се може продужити на предлог заинтересованог лица ако за то постоје оправдани разлози.

(3) Предлог за продужење рока мора се поднијети прије протеча рока чије се продужење тражи.

(4) Против рјешења о продужењу рока није дозвољена жалба.

Члан 76 (Рачунање рока)

(1) Рокови се рачунају на дане, мјесеце и године.

(2) Ако је рок одређен на дане, у рок се не урачунава дан кад је извршено достављање или саопштење, односно дан у који пада догађај од кад треба рачунати трајање рока, већ се за почетак рока узима први наредни дан.

(3) Рокови одређени на мјесеце, односно на године завршавају се протеком оног дана посљедњег мјесеца, односно године који по свом броју одговара дану кад је рок отпочео, а ако нема тог дана у посљедњем мјесецу, рок се завршава посљедњег дана тог мјесеца.

(4) Ако посљедњи дан рока пада на државни празник или у недјељу или у неки други дан кад суд не ради, рок истиче протеком првог наредног радног дана.

Члан 77 (Начин рачунања рока)

(1) Кад је поднесак везан за рок, сматра се да је поднесен у року ако је прије него што рок истекне предат надлежном суду.

(2) Ако је поднесак упућен преко поште препорученом пошљком или телеграфским путем, дан предаје пошти сматра се као дан предаје суду коме је упућен, а ако је поднесак упућен телефаксом, даном предаје сматра се дан пријема телефакса у суд.

(3) Ако је поднесак упућен електронском поштом, као вријеме предаје суду сматра се вријеме које је назначено на верификацији квалификованог електронског потписа.

(4) Ако је поднесак упућен телеграфски, а не садржи све што је потребно да би се по њему могло поступити, сматра се да је дат у року ако уредан поднесак накнадно буде предат суду или буде упућен суду препорученом пошљком у року од три дана од дана предаје телеграма пошти.

(5) За лица која се налазе у војној служби у Оружаним снагама Босне и Херцеговине, дан предаје поднеска војној јединици, односно војним установама сматра се као дан предаје суду.

(6) Одредба става 5 овог члана односи се и на остала лица која се налазе у служби у војним јединицама, односно војним установама или штабовима Оружаних снага Босне и Херцеговине, у мјестима у којима не постоји редовна пошта.

(7) За лица лишена слободe дан предаје поднеска управи затвора, односно установе за извршење кривичних и прекршајних санкција сматра се као дан предаје суду.

(8) Ако је поднесак који је везан за рок предат или упућен ненадлежном суду прије истека рока, а стигне надлежном суду послије истека рока, сматра се да је на вријеме поднесен.

(9) Одредбе ставова од 1 до 7 овог члана примјењују се и на рок у коме се по посебним прописима мора подићи тужба, као и на рок застарјелости потраживања или неког другог права.

Одјељак В. Рочишта

Члан 78 (Одређивање и одржавање рочишта)

- (1) Рочиште одређује суд кад је то законом прописано.
- (2) Суд на рочиште позива странке и остала лица чије присуство сматра потребним.
- (3) У позиву суд назначава мјесто, просторију и вријеме одржавања рочишта, те наводи странке и предмет спора.
- (4) Суд у позиву нарочито упозорава странке и остале учеснике у поступку на законске посљедице изостанка са рочишта.
- (5) Рочиште се, по правилу, одржава у судској згради.
- (6) Суд може одлучити да се рочиште одржи ван судске зграде кад нађе да је то нужно или да ће се на тај начин уштедјети у времену или у трошковима поступка.
- (7) Против рјешења из става 6 овог члана није дозвољена жалба.

Одјељак С. Повраћај у пријашње стање

Члан 79 (Услови за повраћај у пријашње стање)

(1) Ако странка пропусти рочиште или рок за предузимање неке радње у поступку и усљед тога изгуби право на предузимање те радње, суд тој странци на њен предлог дозвољава да накнадно изврши ту радњу (повраћај у пријашње стање) ако оцијени да је до пропуштања дошло усљед оправданих разлога који се нису могли предвидјети, нити избјећи.

(2) Кад се дозволи повраћај у пријашње стање, парница се враћа у оно стање у коме се налазила прије пропуштања и укидају се све одлуке које је суд због пропуштања донио.

Члан 80 (Рокови за подношење предлога за повраћај у пријашње стање)

(1) Предлог за повраћај у пријашње стање подноси се суду код кога је требало извршити пропуштenu радњу.

(2) Предлог се подноси у року од осам дана, рачунајући од дана кад је престао разлог који је проузроковао пропуштање, а ако је странка тек касније сазнала за пропуштање, од дана кад је за то сазнала.

(3) Послије протекa шездесет (60) дана од дана пропуштања не може се тражити повраћај у пријашње стање.

(4) Ако се повраћај у пријашње стање предлаже због пропуштања рока, предлагач је дужан да истовремено са подношењем предлога изврши и пропуштenu радњу.

Члан 81

(Недозвољеност повраћаја у пријашње стање)

(1) Не може се захтијевати повраћај у пријашње стање ако је пропуштен рок за стављање предлога да се дозволи повраћај у пријашње стање, или ако је пропуштено рочиште одређено поводом предлога за повраћај у пријашње стање.

(2) Повраћај у пријашње стање није дозвољен ако се пропуштање странке може приписати повреди поступка због које се може изјавити правни лијек.

Члан 82

(Рок за одлучивање суда)

Суд одмах одлучује о предлогу за повраћај у пријашње стање и наставља поступак.

Члан 83

(Одлука суда поводом предлога за повраћај у пријашње стање)

(1) Неблаговремене или недозвољене предлоге за повраћај у пријашње стање суд одбацује рјешењем.

(2) По предлогу за повраћај у пријашње стање суд заказује рочиште, осим ако су чињенице на којима се предлог заснива општепознате.

(3) Ако странка која је поднијела предлог за повраћај у пријашње стање не дође на рочиште заказано поводом предлога, а уредно је обавијештена, сматра се да је предлог повучен.

Члан 84

(Жалба на рјешење о повраћају у пријашње стање)

(1) Против рјешења којим се усваја предлог за повраћају у пријашње стање није дозвољена жалба, осим ако је усвојен неблаговремен или недозвољен предлог.

(2) Против рјешења којим се одбија предлог за повраћај у пријашње стање жалба је дозвољена.

ЗАПИСНИЦИ

Члан 85 (Снимање рочишта)

Припремно рочиште и главна расправа снимају се тонски.

Члан 86 (Садржај снимка)

Снимак мора да садржи: назив и састав суда, мјесто гдје се обавља радња, дан и сат кад се обавља радња, назнаку предмета спора и имена присутних странака, односно трећих лица и њихових законских заступника, односно пуномоћника, је ли главна расправа јавна или је јавност искључена, изјаве странака, њихове предлоге, доказе које су предложиле, доказе који су изведени, исказе свједока и вјештака, те одлуке суда донесене на рочишту, односно, након закључења главне расправе.

Члан 87 (Репродуковање снимка)

На захтјев саслушаног лица снимак се одмах репродукује.

Члан 88 (Препис снимка)

- (1) Судија може одредити да се тонски снимак у цјелини или дјелимично препише.
- (2) Судија прегледа и овјерава препис и прикључује га спису.

Члан 89 (Чување тонског записа)

Тонски запис се чува у одговарајућој меморији суда.

Члан 90 (Записник о вијећању и гласању)

- (1) О вијећању и гласању у поступку пред Апелационим судом саставља се посебан записник.

- (2) Записник о вијећању и гласању садржи ток гласања и одлуку која је донесена.
- (3) Одвојена мишљења прикључују се записнику о вијећању и гласању ако нису унесена у сам записник.
- (4) Записник потписују сви чланови вијећа и записничар.
- (5) Записник о вијећању и гласању затвара се у посебан омот.
- (6) Записник о вијећању и гласању може разгледати само вијеће Апелационог суда кад рјешава о ванредним правним лијековима и у том случају записник се поново затвара у посебан омот и на омоту се назначава да је записник разгледан.
- (7) Биљешку о гласању потписују сви чланови вијећа.

ПОГЛАВЉЕ X

ДОСТАВА ПИСМЕНА

Одјељак А . Начин доставе писмена

Члан 91 (Начин доставе)

- (1) Писмена се достављају, у правилу, поштом, а могу се достављати и преко овлашћеног правног лица регистрованога за обављање послова достављања или преко овлашћеног службеног лица суда или непосредно у суду.
- (2) Лице које врши достављање дужно је на захтјев лица којем се достављање врши доказати својство лица овлашћеног за достављање.
- (3) Лица која достављач затекне на мјесту на којем треба да изврши достављање дужна су да на његов захтјев пруже податке о свом идентитету, у противном неће извршити достављање.
- (4) Судска полиција Дистрикта дужна је да на захтјев суда помогне приликом обављања послова достављања.

Члан 92 (Достављење органима Дистрикта, правном лицу и омбудсману)

- (1) Достављање органима Дистрикта и правним лицима обавља се предајом писмена лицу овлашћеном за примање писмена или раднику који се затекне у канцеларији, односно пословној просторији.
- (2) Достављање правном лицу може се извршити и преко његове пословне јединице, ако спор произлази из правног односа те јединице.
- (3) Кад писмено треба доставити омбудсману Босне и Херцеговине (у даљем тексту: омбудсман), достављање се обавља предајом писмена његовој писарници, односно служби за примање писмена, а даном доставе сматра се дан предаје писмена писарници, односно овлашћеној служби.

(4) Достављање према одредбама ставова 1 и 2 овог члана обавља се и кад су странке, наведене у том ставу, за свог пуномоћника одредиле лице које је њихов радник.

Члан 93

(Достављање преко команде, односно старјешине)

Радницима полиције, радницима копненог, ријечног и ваздушног саобраћаја позив се доставља преко њихове команде, односно непосредног старјешине, а према потреби, могу им се на тај начин достављати и остала писмена.

Члан 94

(Достављање у иностранству или странцима са правом имунитета)

(1) Кад достављање треба извршити лицима или установама у иностранству или странцима који уживају право имунитета, достављање се врши дипломатским путем, ако у међународном уговору или у овом закону није шта друго одређено.

(2) Ако се достављање писмена има извршити држављанима Босне и Херцеговине у иностранству, то се може учинити преко надлежног конзуларног, односно дипломатског представништва Босне и Херцеговине у тој држави, односно преко органа управе надлежног за иностране послове Босне и Херцеговине, ако међународним уговором није другачије одређено.

Члан 95

(Достављање правном лицу са сједиштем у иностранству)

Достављање правном лицу које има сједиште у иностранству, може се обавити и преко његовог заступништва, односно представништва у Босни и Херцеговини или Дистрикту.

Члан 96

(Достављање лицима лишеним слободе)

Лицима лишеним слободе достављање се врши преко управе затвора, односно управе установе за извршење кривичних и прекршајних санкција.

Члан 97

(Достављање преко законског заступника, односно пуномоћника)

(1) Кад странка има законског заступника, односно пуномоћника, достављање се врши законском заступнику, односно пуномоћнику, ако у овом закону није шта друго прописано.

(2) Ако странка има више законских заступника, односно пуномоћника, довољно је достављање извршити једном од њих.

Члан 98 **(Достављање адвокату)**

Достављање адвокату као пуномоћнику може се извршити и предајом писмена лицу које је запослено у његовој адвокатској канцеларији.

Члан 99 **(Вријеме и мјесто доставе)**

(1) Достављање се обавља радним даном и то дању, у стану или на радном мјесту лица коме се достављање има извршити или у Основном суду кад се то лице тамо затекне.

(2) Достављање се може извршити и у друго вријеме и на другом мјесту, по пристанку лица коме се достављање треба извршити или на основу посебне одлуке суда коју је достављач дужан на захтјев показати.

(3) Одредба да се достављање обавља само радним даном не важи за достављање поштом.

Члан 100 **(Дужност пријема и пристанак за пријем)**

(1) Ако се лице коме се писмено има доставити не затекне у свом стану, достављање се врши предајом писмена некоме од његових пунољетних чланова домаћинства, који је дужан да прими писмено, а ако се они не затекну у стану, писмено се предаје сусједу, ако он на то пристане.

(2) Ако се достављање обавља на радном мјесту лица коме се писмено треба доставити, а то се лице ту не затекне, достављање се може обавити лицу које на истом мјесту ради, ако оно пристане да прими писмено.

(3) Предаја писмена другом лицу није допуштена ако оно учествује у парници као противник лицу коме се достављање има обавити.

Члан 101 **(Лична достава)**

(1) Тужба, ванредни правни лијек, пресуда и рјешење против којих је допуштена посебна жалба доставља се лично странци, односно њеном законском заступнику, односно пуномоћнику.

(2) Остала писмена достављају се лично кад је то овим законом изричито прописано или кад суд сматра да је због приложених исправа у оригиналу или из којег другог разлога потребна већа опрезност.

(3) Ако се лице коме се писмено мора лично доставити не затекне тамо гдје се достављање мора обавити, достављач ће се обавијестити кад би и на ком мјесту могао то лице затећи и оставити му код једног од лица наведених у члану 100 ставовима 1 и 2 овог закона писмену обавијест да ради примања писмена буде у одређени дан и сат у свом стану, односно на своме радном мјесту, а ако и након тога достављач не затекне лице којем се писмено има доставити, поступа према члану 100. овог закона и тиме се сматра да је достављање извршено.

(4) Ако писмена из ставова 1 и 2 овог члана треба доставити органима Дистрикта и правним лицима, достављање се обавља према члану 92 овог закона.

Члан 102 **(Поступање када је лице одсутно)**

Ако се утврди да је лице коме се писмено треба доставити одсутно и да му лица наведена у члану 100 ставовима 1 и 2 овог закона не могу писмено на вријеме предати, писмено се враћа суду уз назнаку гдје се одсутни налази.

Одјељак В. Одбијање пријема писмена

Члан 103 **(Одбијање пријема писмена)**

(1) Кад лице коме је писмено упућено, односно пунољетни члан његовог домаћинства, односно овлашћено лице или радник органа Дистрикта или правног лица одбије да прими писмено, достављач писмено оставља у просторији гдје се достављање врши или га прибија (лијепи) на врата те просторије.

(2) На доставници биљежи дан, сат и разлог одбијања пријема, као и мјесто гдје је писмено остављено и тиме се сматра да је достављање извршено.

Одјељак С. Промјена адресе

Члан 104 **(Промјена адресе)**

(1) Ако странка или њен законски заступник у току поступка или прије истека рока од шест мјесеци након правоснажног окончања поступка промијене адресу на коју се достава обавља, дужни су да о томе одмах обавијесте суд.

(2) Ако против правоснажне одлуке, унутар рока из става 1 овог члана, буде изјављена ревизија, тај рок продужава се све док не истекне шест мјесеци од доставе странци одлуке поводом ревизије којом се ревизија одбацује или одбија или побијана одлука преиначава.

(3) Ако је против правоснажне одлуке, унутар рока из става 1 овог члана, поднесен предлог за понављање поступка, тај рок продужава се до истека рока од шест мјесеци након правоснажности првостепене одлуке у том поступку против које није изјављена жалба, односно до истека рока од шест мјесеци од доставе странци одлуке о жалби којом се поступак за понављање поступка правоснажно завршава.

(4) Ако поводом ванредног правног лијека правоснажна одлука буде укинута и предмет враћен на поновно суђење, сматра се да рок из става 1 овог члана није ни почео тећи.

(5) Ако странка или њен заступник не обавијесте одмах суд о промјени адресе, суд одређује да се даље доставе у парници обављају објављивањем писмена на огласној табли суда, све док странка или њен заступник не обавијесте суд о својој новој адреси.

(6) Достава из става (5) овог члана сматра се обављеном након протеча петнаест (15) дана од дана објављивања писмена на огласној табли суда.

(7) Кад пуномоћник за примање писмена до истека рокова из ставова од 1 до 3 овог члана промијени своју адресу, а о томе не обавијести суд, суд странци на њен трошак именује пуномоћника за примање писмена преко кога обавља све доставе, док не прими обавијест странке о постављању новог пуномоћника.

Одјељак D. Пуномоћник за примање писмена

Члан 105

(Постављење пуномоћника за пријем писмена)

(1) Странку или њеног законског заступника који се налазе у иностранству, а немају пуномоћника у Дистрикту, суд позива да у примјереном року поставе пуномоћника за примање писмена у Дистрикту.

(2) Ако странка или њен законски заступник не поставе таквог пуномоћника, суд странци на њен трошак поставља привременог заступника овлашћеног за примање писмена и о томе обавјештава странку, односно њеног законског заступника.

Члан 106

(Заједнички пуномоћник за примање писмена)

(1) Ако више лица заједнички туже, а немају заједничког законског заступника односно пуномоћника, суд их може позвати да у одређеном року именују заједничког пуномоћника за примање писмена, а истовремено их обавјештава кога од њих сматра заједничким пуномоћником за примање писмена ако они сами не именују таквог пуномоћника.

(2) Одредба става 1 овог члана примјењује се и кад је више лица тужено као јединствени супарничари.

Одјељак E. Утврђивање адресе

Члан 107
(Утврђивање адресе)

Ако странка не може сама сазнати адресу лица коме писмено треба доставити, суд настоји од надлежног органа Дистрикта или на други начин добити потребне податке.

Одјељак F. Доставница

Члан 108
(Потврда о обављеном достављању)

(1) Потврду о обављеном достављању (доставницу) потписују прималац и достављач, а прималац на доставници словима сам уписује дан пријема.

(2) Ако је прималац неписмен или није у стању да се потпише, достављач исписује његово име и презиме и словима дан пријема, те ставља напомену зашто прималац није ставио свој потпис.

(3) Ако прималац одбије потписати доставницу, достављач то забиљежи на доставници и исписује словима дан предаје и тиме се сматра да је достављање извршено.

(4) Ако је достављање извршено према члану 101 ставу 3 овог закона, достављач то назначавача на доставници, као и дан и сат када је достава покушана и мјесто гдје је остављена писмена обавијест.

(5) Кад је према одредбама овог закона писмено предато другом лицу, а не оном коме се писмено требало доставити, на доставници достављач назначавача однос та два лица.

(6) Ако је на доставници нетачно или нечитко назначен датум доставе или је доставница нестала, достава се може доказивати и на други начин.

ПОГЛАВЉЕ XI

ПРЕГЛЕДАЊЕ И ПРЕПИСИВАЊЕ СПИСА

Члан 109
(Прегледање и преписивање списа)

(1) Странке имају право прегледати и преписивати списе парнице у којој учествују.

(2) Осталим лицима која имају оправдан интерес може се допустити прегледање и преписивање појединих списа.

(3) Кад је поступак у току, дозволу за прегледање и преписивање списа даје судија који води поступак, а кад је поступак завршен, дозволу даје предсједник суда, односно радник у суду кога одреди предсједник суда.

ПОГЛАВЉЕ XII

ИСКЉУЧЕЊЕ И ИЗУЗЕЊЕ

Члан 110

(Разлози за искључење и изузеће)

(1) Судија не може вршити судијску дужност (искључење):

а) ако је сам странка, законски заступник или пуномоћник странке, ако је са странком у односу саовлашћеника, саобвезника или регресног дужника, или ако је у истом предмету саслушан као свједок или вјештак,

б) ако му је странка или законски заступник или пуномоћник странке сродник по крви у правој линији, а у побочној линији до четвртог степена, или му је брачни, односно ванбрачни партнер сродник по тазбини до другог степена, без обзира да ли су брак, односно ванбрачна заједница престали или не,

в) ако је старатељ, усвојитељ или усвојеник странке, њеног законског заступника или пуномоћника или ако између њега и странке, њеног законског заступника или пуномоћника странке постоји заједничко домаћинство,

г) ако између судије и странке тече нека друга парница,

д) ако је у истом предмету учествовао у поступку медијације, или у закључењу судске нагодбе које се побијају у парници, или је донио одлуку која се побија, или је заступао странку као адвокат,

е) ако је у стечајном поступку учествовао у доношењу одлуке поводом које је дошло до спора.

(2) Судија може да буде изузет ако постоје околности које доводе у сумњу његову непристрасност (изузеће), као што је блиски однос са неком од странака или постоје било који други разлози који могу довести у питање његову непристрасност.

Члан 111

(Захтјев за искључење и изузеће)

(1) Странка подноси захтјев за искључење, односно изузеће судије чим сазна да постоји који од разлога за искључење, односно изузеће, а најкасније до завршетка расправе, а ако није било расправе, до доношења одлуке.

(2) Странка може у правном лијеку или одговору на правни лијек, поименично навести судију који не би могао учествовати у доношењу одлуке због разлога из члана 110 овог закона.

(3) У захтјеву се мора навести законски разлог због којег се тражи искључење и изузеће, околности из којих произлази да је предлог благовремено поднесен и чињенице на којима се заснива постојање разлога за искључење или изузеће.

(4) Странка може тражити искључење или изузеће само поименично одређеног судије који у предмету поступа.

Члан 112

(Одбацивање захтјева за искључење или изузеће)

(1) Неблаговремен, непотпун и недопуштен захтјев за искључење или изузеће, одбацује судија или вијеће пред којим се поступак води.

(2) Није допуштен захтјев за искључење или изузеће:

a) којим се уопштено тражи искључење или изузеће свих судија судова у Дистрикту или свих судија који би могли да учествују у неком поступку;

b) о коме је већ одлучено;

c) у коме није образложен законски разлог због којег се искључење или изузеће тражи;

d) ако странка захтијева искључење, односно изузеће судије који не поступа у том предмету;

e) ако странка захтијева искључење, односно изузеће предсједника суда, изузев када поступа у том предмету.

(3) Ако је захтјев из става 1 овог члана поднесен на рочишту, судија га одбацује и наставља рочиште.

(4) Против рјешења из става 1 овог члана није дозвољена посебна жалба.

Члан 113

(Одлучивање о захтјеву за искључење или изузеће)

(1) О захтјеву за искључење или изузеће судије одлучује предсједник суда.

(2) Ако странка тражи искључење или изузеће предсједника Основног суда, одлуку о искључењу или изузећу доноси предсједник Апелационог суда.

(3) О захтјеву за искључење или изузеће предсједника Апелационог суда, одлучује општа сједница Апелационог суда.

(4) Прије доношења рјешења о искључењу или изузећу, од судије чије се искључење или изузеће тражи прибавља се изјава, а по потреби обављају се и друге извиђајне радње.

(5) Против рјешења којим се усваја захтјев за искључење или изузеће није дозвољена жалба, а против рјешења којим се захтјев одбија није дозвољена посебна жалба.

Члан 114

(Поступање судије у случају постојања разлога за искључење односно изузеће)

(1) Кад судија сазна да постоји неки од разлога за искључење из члана 110 става 1 овог закона, или чим сазна да је поднесен захтјев за његово искључење, дужан је да прекине сваки рад на том предмету и о разлозима за искључење одмах обавијестити странке и предсједника суда, који одлучује о искључењу.

(2) До доношења рјешења о захтјеву за искључење судија предузима само оне радње за које постоји опасност од одлагања.

(3) Када судија сазна да је поднесен захтјев за његово изузеће, или чим сазна да постоји неки од разлога за његово изузеће из члана 110 става 2 овог закона, дужан је одмах о томе да обавијести предсједника суда, а поступак наставља без одлагања до доношења одлуке о изузећу.

(4) Ако се ради о изузећу предсједника суда, он одређује себи замјеника из реда судија тог суда.

Члан 115

(Посљедице искључења и изузећа)

(1) Ако захтјев за искључење буде усвојен, суд укида све радње које је предузео искључени судија.

(2) Ако захтјев за изузеће буде усвојен, суд укида радње које су биле предузете послије подношења захтјева, изузев ако се странке не сагласе да се предузете радње не укидају.

(3) У случају подношења захтјева за искључење или изузеће у току расправе пред Апелационим судом, примијењују се одредбе ставова 1 и 2 овог члана.

Члан 116

(Искључење, односно изузеће записничара)

(1) Одредбе овог закона о искључењу, односно изузећу судија примјењују се на одговарајући начин и на записничаре.

(2) О искључењу, односно изузећу записничара одлучује поступајући судија, односно вијеће Апелационог суда.

ПОГЛАВЉЕ XIII

ТРОШКОВИ ПОСТУПКА

Одјељак А. Парнични трошкови

Члан 117 (Парнични трошкови)

- (1) Парничне трошкове сачињавају издаци учињени у току или поводом поступка.
- (2) Парнични трошкови обухватају и награду за рад адвоката и других лица којима закон признаје право на награду.

Члан 118 (Претходно подмиривање трошкова)

Свака странка претходно сама сноси трошкове које је проузроковала својим радњама.

Члан 119 (Предујам за извођење доказа)

- (1) Кад странка предложи извођење доказа, дужна је да по налогу суда унапријед положи износ потребан за подмирење трошкова који ће настати поводом извођења доказа.
- (2) Кад извођење доказа предложи обе странке, суд одређује да износ потребан за подмирење трошкова положи обе странке на једнаке дијелове.
- (3) Суд одустаје од извођења доказа ако износ потребан за подмирење трошкова не буде положен у року који суд одреди.
- (4) Изузетно од одредбе става 3 овог члана, ако суд по службеној дужности одреди извођење доказа ради утврђивања чињеница у вези с примјеном одредбе члана 3 става 2 овог закона, а странке не положи одређени износ, предујам трошкова за извођење доказа исплаћује се из средстава суда.

Члан 120 (Накнада трошкова према успјеху у парници)

- (1) Странка која у цјелини изгуби парницу дужна је да противној странци накнади трошкове.
- (2) Ако странка дјелимично успије у парници, суд може с обзиром на постигнути успјех, одредити да свака странка подмирује своје трошкове или да једна странка накнади другој сразмјеран дио трошкова.
- (3) Суд може одлучити да једна странка накнади све трошкове које је друга странка имала, ако противна странка није успјела само у сразмјерно незнатном дијелу свог захтјева, а због тога дијела нису настали посебни трошкови.
- (4) Према резултату доказивања суд одлучује да ли ће трошкове из одредбе члана 119 става 4 овог закона сносити једна или обе странке или ће ти трошкови пасти на терет трошкова суда.

Члан 121

(Одмјеравање трошкова)

(1) При одлучивању који ће се трошкови надокнадити странци суд узима у обзир само оне трошкове који су били потребни ради вођења парнице, а о томе који су трошкови били потребни, као и о висини трошкова, суд одлучује цијенећи брижљиво све околности.

(2) Ако је прописана тарифа за награде адвоката или за друге трошкове, ови трошкови одмјеравају се по тој тарифи.

Члан 122

(Принцип кривице и случаја)

Странка је дужна да независно од исхода парнице накнади противној странци трошкове које је проузроковала својом кривицом или случајем који се њој догодио.

Члан 123

(Накнада у случају непостојања повода за спор)

Ако није било повода за подношење тужбе, због тога што је тужени већ признао своју обавезу и био је спреман испунити, или због других разлога, тужилац је обавезан да накнади туженом парничне трошкове.

Члан 124

(Накнада трошкова у случају повлачења тужбе и одустанка од правног лијека)

(1) Тужилац који повуче тужбу дужан је да противној странци накнади парничне трошкове, осим ако је повлачење тужбе услиједило послије испуњења захтјева од стране туженог.

(2) Странка која одустане од правног лијека дужна је да противној странци накнади трошкове настале поводом правног лијека.

Члан 125

(Трошкови код судске нагодбе)

(1) Свака странка сноси своје трошкове ако је парница завршена судском нагодбом, а у нагодби није другачије уговорено.

(2) Трошкови судске нагодбе која је покушана, али није успјела улазе у парничне трошкове.

Члан 126

(Трошкови у излучној парници)

Ако у излучној парници буде усвојен тужбени захтјев за излучење ствари, а суд утврди да је тужени као повјерилац у извршном поступку имао оправданих разлога да сматра да не постоје права трећих лица на тим стварима, одређује да свака странка сноси своје трошкове.

Члан 127

(Трошкови супарничара)

- (1) Супарничари сnose трошкове на једнаке дијелове.
- (2) Ако постоји знатна разлика у погледу њиховог удјела у предмету спора, суд према сразмјери тог удјела одређује колики дио трошкова је обавезан накнадити сваки од супарничара.
- (3) Супарничари који су солидарно одговорни у главној ствари, одговарају солидарно и за трошкове досуђене противној страни.
- (4) За трошкове проузроковане посебним парничним радњама појединих супарничара остали супарничари не одговарају.

Члан 128

(Трошкови Омбудсмена)

Ако Омбудсмен учествује у поступку као странка има право на накнаду трошкова по одредбама овог закона, али не и право на награду.

Члан 129

(Трошкови Правобранилаштва)

Одредбе о трошковима примјењују се и на странке које заступа Правобранилаштво Дистрикта и у том случају трошкови поступка обухватају и износ који би се странци признао на име награде адвокату.

Члан 130

(Захтјев за накнаду и одлука суда)

- (1) О накнади трошкова одлучује суд на одређени захтјев странке без расправљања.
- (2) Странка је дужна да у захтјеву определијелено наведе трошкове за које тражи накнаду.
- (3) Захтјев за накнаду трошкова странка је дужна да поднесе најкасније до завршетка расправљања које претходи одлучивању о трошковима, а ако се ради о доношењу одлуке без претходног расправљања, странка је дужна да захтјев за накнаду трошкова поднесе у предлогу о коме суд треба да одлучи.
- (4) О захтјеву за накнаду трошкова суд одлучује у пресуди или рјешењу којим се завршава поступак пред тим судом.
- (5) У току поступка суд посебним рјешењем одлучује о накнади трошкова само кад право на накнаду трошкова не зависи од одлуке о главној ствари.

(6) У случају из одредбе члана 124 овог закона, ако повлачење тужбе или одустанак од правног лијека није извршен на расправи, захтјев за накнаду трошкова може се поднијети у року од петнаест (15) дана по пријему обавјештења о одустанку, односно повлачењу тужбе.

Члан 131 (Трошкови у поводу правног лијека)

(1) Кад суд одбаци или одбије правни лијек, одлучује и о трошковима насталим у поступку поводом тог правног лијека.

(2) Кад суд преиначи одлуку против које је поднесен правни лијек или укине ту одлуку и одбаци тужбу, одлучује о трошковима цијелог поступка.

(3) Кад се укине одлука против које је поднесен правни лијек и предмет врати на поновно суђење, о трошковима поступка поводом правног лијека одлучује се у коначној одлуци.

(4) Суд може поступити по одредби става 3 овог члана и кад одлуку против које је поднесен правни лијек само дјелимично укине.

Члан 132 (Побијање одлуке о трошковима)

Одлука о трошковима садржана у пресуди може се побијати само жалбом против рјешења ако се истовремено не побија и одлука о главној ствари.

Одјељак В. Трошкови у поступку за обезбјеђење доказа

Члан 133 (Трошкови код обезбјеђења доказа)

(1) Трошкове поступка за обезбјеђење доказа сноси странка која је поднијела предлог за обезбјеђења доказа.

(2) Странка је дужна да накнади и трошкове противној странци, односно постављеном привременом заступнику.

(3) Ове трошкове странка може накнадно остваривати као дио парничних трошкова, према успјеху у парници.

Одјељак С. Ослобађање од плаћања трошкова поступка

Члан 134 (Услови за ослобађање и обим ослобађања)

(1) Основни суд ослобађа плаћања трошкова поступка странку која према свом општем имовном стању није у могућности да сноси те трошкове без штете за нужно издржавање своје и своје породице.

(2) Ослобађење од плаћања трошкова поступка обухвата ослобађење од плаћања такса и ослобађање од полагања предумја за трошкове свједока, вјештака, увиђаја, превођења и судских огласа.

(3) Основни суд може ослободити странку од плаћања свих трошкова или једног дијела трошкова поступка.

Члан 135 **(Оцјена околности за ослобађање)**

Приликом доношења одлуке о ослобађању од плаћања трошкова поступка Основни суд брижљиво цијени све околности, а нарочито узима у обзир вриједност предмета спора, број лица која странка издржава и приходе које имају странка и чланови њене породице.

Члан 136 **(Одлучивање о предлогу за ослобађање)**

(1) Одлуку о ослобађању од плаћања трошкова поступка доноси Основни суд на предлог странке.

(2) Странка је дужна да уз предлог поднесе доказе о имовном стању.

(3) Кад је то потребно, Основни суд може по службеној дужности прибавити потребне податке и обавјештења о имовном стању странке која тражи ослобађање, а може о томе саслушати и противну странку.

(4) Против рјешења Основног суда којим се усваја предлог странке за ослобођење плаћања трошкова поступка није дозвољена жалба.

Члан 137 **(Исплата предумја)**

Предумјам за трошкове од чијег је плаћања странка ослобођена, исплаћују се из средстава суда.

Члан 138 **(Укидање и посљедице укидања рјешења о ослобађању)**

(1) Рјешење о ослобађању од плаћања трошкова поступка Основни суд може у току поступка укинути ако утврди да је странка у стању да сноси трошкове поступка.

(2) У случају из става 1 овог члана суд одлучује да ли ће странка потпуно или дјелимично накнадити и оне трошкове и таксе од којих је раније била ослобођена.

(3) Првенствено се имају накнадити износи исплаћени из средстава суда.

Члан 139

(Коначно сношење трошкова)

(1) Таксе и трошкови исплаћени из средстава суда, чине дио парничних трошкова.

(2) О накнади тих трошкова од стране противника странке која је ослобођена од плаћања трошкова поступка Основни суд одлучује по одредбама о накнади трошкова.

(3) Таксе и трошкове исплаћене из средстава суда наплаћује по службеној дужности Основни суд од странке која је дужна да накнади ове трошкове.

(4) Ако је противник странке која је ослобођена од плаћања трошкова поступка одлуком Основног суда обавезан да накнади парничне трошкове, а утврди се да он није у стању да те трошкове плати, суд може накнадно одредити да трошкове из става 1 овог члана плати у цјелини или дјелимично странка која је ослобођена од плаћања трошкова поступка из онога што јој је досуђено, а тиме се не дира у право те странке да за оно што је платила тражи накнаду од противника.

ППОГЛАВЉЕ XIV НЕПОШТОВАЊЕ СУДА

Члан 140 (Непоштовање суда)

Суд у току поступка кажњава новчаном казном до 5.000,00 КМ странку, законског заступника, пуномоћника или умјешача који су својим парничним радњама теже злоупотрејили права призната овим законом.

Члан 141 (Казна за вријеђање суда, странке или другог учесника у поступку)

(1) Новчаном казном до 5.000,00 КМ суд кажњава лице које у поднеску вријеђа суд, странку или другог учесника у поступку.

(2) Ако лице које учествује у поступку или лице које је као слушалац присутно расправи вријеђа суд или друге учеснике у поступку, омета рад или се не покорава наредбама суда за одржавање реда, суд га опомиње, а ако опомена буде безуспјешна, суд опоменуто лице удаљава из суднице или кажњава новчаном казном до 5.000,00 КМ, а може га и удаљити и казнити новчаном казном.

(3) Ако странка буде удаљена из суднице, рочиште се одржава и без њеног присуства.

(4) Ако из суднице буде удаљен пуномоћник, суд на захтјев странке одгађа рочиште, а ако странка није присутна на рочишту, суд увијек одгађа рочиште и обавјештава странку да је њен пуномоћник удаљен са рочишта због нарушавања реда.

(5) Кад суд казни новчаном казном или удаљи из суднице адвоката, стручног сарадника или адвокатског приправника као пуномоћника, обавјештава о томе адвокатску комору.

Члан 142

(Кажњавање пуномоћника за пријем писмена)

(1) Суд новчаном казном до 5.000,00 КМ кажњава пуномоћника за примање писмена који противно члану 104 ставу 7 овог закона не обавијести суд о промјени адресе.

(2) Суд на захтјев странке наређује пуномоћнику за примање писмена да накнади трошкове које је проузроковао неоправданим недостављањем обавјештења о промјени адресе.

Члан 143

(Кажњавање лица које одбије да прими или омета достављање писмена)

(1) Суд кажњава новчаном казном до 5.000,00 КМ лице које неосновано одбије да прими писмено, те лице које на неки други начин омета достављање писмена, свјесно онемогућавајући или отежавајући примјену одредаба овог закона о достављању.

(2) Суд на захтјев странке наређује лицу из одредбе става 1 овог члана да накнади трошкове које је својим понашањем описаним у одредби става 1 овог члана проузроковало.

Члан 144

(Кажњавање свједока)

(1) Ако свједок који је уредно позван не дође, а изостанак не оправда, или се без одобрења или оправданог разлога, удаљи са мјеста гдје треба да буде саслушан, суд наређује да се принудно доведе и накнади трошкове довођења и кажњава га новчаном казном до 5.000,00 КМ.

(2) Ако свједок дође и након што је упозорен на посљедице ускрати свједочење или одговор на поједино питање, а суд оцијени да су разлози ускраћивања неоправдани, кажњава га новчаном казном до 5.000,00 КМ.

(3) Суд на захтјев странке наређује свједоку да накнади трошкове које је проузроковао својим неоправданим изостанком, односно неоправданим одбијањем да свједочи.

(4) Ако свједок накнадно оправда свој изостанак, суд опозива своје рјешење о казни, а може свједока сасвим или дјелимично ослободити од накнаде трошкова.

(5) Суд може опозвати своје рјешење о казни и кад свједок накнадно пристане да свједочи.

Члан 145 **(Кажњавање вјештака и тумача)**

(1) Суд новчаном казном до 5.000,00 КМ кажњава вјештака који не достави налаз и мишљење у остављеном року или ако не дође на рочиште иако је уредно позван, а изостанак не оправда.

(2) Суд новчаном казном из одредбе става 1 овог члана кажњава вјештака који без оправданог разлога одбије да вјештачи.

(3) Суд на захтјев странке наређује вјештаку да накнади трошкове које је проузроковао својим неоправданим недостављањем налаза и мишљења, неоправданим изостанком, односно неоправданим одбијањем да вјештачи.

(4) Рјешење о казни суд може опозвати под условима из члана 144 ставова 4 и 5 овог закона.

(5) Одредбе овог члана сходно се примјењују и на тумаче.

Члан 146 **(Извршност рјешења о кажњавању)**

(1) Жалба против рјешења из члана 140, члана 141, члана 142 става 1, члана 144 става 1 и члана 145 става 1 овог закона не одлаже извршење рјешења.

(2) Жалба против рјешења из члана 144 става 2 и члана 145 става 2 не задржава извршење рјешења, осим ако се у тој жалби побија и одлука суда којом нису усвојени разлози свједока за ускраћивање свједочења или одговора на поједино питање, односно разлози вјештака за ускраћивање вјештачења.

ПОГЛАВЉЕ XV **ПРАВНА ПОМОЋ**

Члан 147 **(Правна помоћ судовима у Босни и Херцеговни)**

(1) Основни суд дужан је у парничном поступку пружати правну помоћ свим судовима у Босни и Херцеговини.

(2) Ако Основни суд није надлежан да изврши радњу за коју је замољен, уступа молбу надлежном суду, односно другом органу власти и о томе обавјештава суд од кога је примио молбу, а ако му надлежни суд, односно орган власти није познат, враћа молбу суду који је поднио молбу.

Члан 148 **(Правна помоћ иностраним судовима)**

(1) Основни суд указује правну помоћ иностраним судовима у случајевима предвиђеним међународним уговором, као и кад постоји узајамност у указивању правне помоћи.

(2) У случају сумње о постојању узајамности, објашњење даје Правосудна комисија, односно Министарство правде Босне и Херцеговине.

(3) Основни суд ускраћује правну помоћ иностраном суду ако се тражи извршење радње која је противна јавном поретку Босне и Херцеговине, односно Дистрикта.

(4) Одредба члана 147 става 2 овог закона важи и за поступање са молбом иностраног суда.

Члан 149 **(Начин пружања правне помоћи)**

(1) Основни суд указује правну помоћ иностраним судовима на начин предвиђен у закону Дистрикта.

(2) Радња која је предмет молбе иностраног суда може се извршити и на начин који захтијева инострани суд, ако такав поступак није противан јавном поретку Босне и Херцеговине, односно Дистрикта.

Члан 150 **(Садржај молбе за правну помоћ)**

Ако међународним уговором није шта друго одређено, Основни суд узима у поступак молбе за правну помоћ иностраних судова само ако су молба и прилози састављени на језику који је у службеној употреби у Дистрикту, или ако је приложен овјерени превод на том језику.

Члан 151 **(Достављање молбе иностраним судовима и садржај молбе)**

(1) Ако међународним уговором није шта друго одређено, молбе судова из Дистрикта за правну помоћ достављају се иностраним судовима дипломатским путем преко органа управе надлежног за иностране послове Босне и Херцеговине.

(2) Молбе и прилози морају бити састављени на језику који је у службеној употреби у Дистрикту или уз њих мора бити приложен њихов овјерени превод на том језику.

ДИО ДРУГИ

ТОК ПАРНИЧНОГ ПОСТУПКА

ПОГЛАВЉЕ XVI

ПОСТУПАК ПРЕД ОСНОВНИМ СУДОМ

Одјељак А. Тужба

Члан 152 (Садржај тужбе)

- (1) Парнични поступак покреће се тужбом.
- (2) Тужба мора да садржи:
  - a) одређен захтјев у погледу главне ствари и споредних потраживања (тужбени захтјев);
  - b) чињенице на којима тужилац заснива тужбени захтјев;
  - c) доказе којима се утврђују те чињенице;
  - d) назначење вриједности спора и

е) друге податке које, у складу с чланом 72 овог закона мора имати сваки поднесак.

(3) Ако је тужилац у тужби навео правни основ, суд није везан за њега.

Члан 153 (Тужба за утврђење)

(1) Тужилац може у тужби тражити да суд само утврди постојање, односно непостојање неког права или правног односа, повреду права личности, или истинитост, односно неистинитост неке исправе.

(2) Таква тужба се може поднијети кад је то посебним прописима прописано или кад тужилац има правни интерес да суд утврди постојање, односно непостојање неког права или правног односа, повреду права личности или истинитост, односно неистинитост неке исправе прије доспјелости захтјева за чинидбу из тог односа.

(3) Тужба за утврђење може се поднијети ради утврђивања постојања, односно непостојања чињенице, ако је то прописано посебним законом или другим прописом.

(4) Тужба за утврђење повреде права личности може се поднијети без обзира да ли је постављен захтјев за накнаду штете или други захтјев, у складу с посебним законом.

(5) Ако одлука о спору зависи од тога постоји ли или не постоји неки правни однос који је током парнице постао споран, тужилац може поред постојећег захтјева истаћи и тужбени захтјев да суд утврди да такав однос постоји, односно да не постоји, ако је суд надлежан за такав захтјев.

(6) Истицање захтјева према одредби става 5 овог члана не сматра се преиначењем тужбе.

Члан 154 (Истицање више захтјева у једној тужби)

(1) У једној тужби тужилац може истаћи више захтјева против истог туженог кад су сви захтјеви повезани истим чињеничним и правним основом.

(2) Ако захтјеви нису повезани истим чињеничним и правним основом, они се могу истаћи у једној тужби против истог туженог само кад је Основни суд стварно надлежан за сваки од тих захтјева и када је за све захтјеве одређена иста врста поступка, а суд оцијени да истицање таквих тужбених захтјева у једној тужби доприноси економичности поступка.

(3) Ако суд, у случају из става 2 овог члана, оцијени да истицање више тужбених захтјева у једној тужби не доприноси економичности поступка, најкасније на припремном рочишту доноси рјешење о раздвајању поступка.

(4) Тужилац може у једној тужби истаћи два или више тужбених захтјева који су у међусобној вези и тражити да суд усвоји сљедећи од тих захтјева, ако нађе да онај који је у тужби истакнут испред њега није основан.

(5) Захтјеви се могу, према ставу 4 овог члана, истаћи у једној тужби само ако је суд стварно надлежан за сваки од истакнутих захтјева и ако је за све захтјеве одређена иста врста поступка.

Члан 155 (Преиначење тужбе)

(1) Преиначење тужбе је промјена истовјетности захтјева, повећање постојећег или истицања другог захтјева уз постојећи.

(2) Ако тужилац преиначава тужбу због околности које су настале након подношења тужбе, тако да из исте чињеничне основе захтијева други предмет или новчану суму, тужени се таквом преиначењу не може противити.

(3) Тужба није преиначена ако је тужилац промијенио правни основ тужбеног захтјева, ако је смањио тужбени захтјев или ако је промијенио, допунио или исправио поједине наводе.

Члан 156 (Услови за преиначење тужбе)

(1) Тужилац може преиначити тужбу најкасније до закључења припремног рочишта или до почетка главне расправе, ако припремно рочиште није одржано.

(2) Након одржавања припремног рочишта, а најкасније до закључења главне расправе, Основни суд може дозволити преиначење тужбе само ако оцијени да преиначење није усмјерено на одуговлачење поступка и ако тужени пристане на преиначење.

(3) Сматра се да постоји пристанак туженог на преиначење тужбе ако се он упусти у расправљање о главној ствари по преиначеној тужби, а није се прије тога противио преиначењу.

(4) Суд, у случају из става 2 овог члана, дозвољава преиначење тужбе и када се тужени противи преиначењу, ако су испуњени сљедећи услови:

- a) тужилац без своје кривице није могао тужбу преиначити раније;
- b) тужени је у могућности да расправља о преиначеној тужби без одлагања главне расправе.

(5) Против рјешења којим се усваја или одбија преиначење тужбе није дозвољена посебна жалба.

Члан 157 (Субјективно преиначење)

(1) Тужилац може, до закључења главне расправе, тужбу преиначити тако да умјесто првобитно туженог тужи друго лице.

(2) За преиначење тужбе према ставу 1 овог члана потребан је пристанак лица које треба да ступи у парницу умјесто првобитног туженог, а ако се првобитно тужени већ упустио у расправљање о главној ствари, потребан је и његов пристанак.

(3) Лице које ступа у парницу умјесто туженог мора примити парницу у оном стању у коме се она налази у тренутку кад у њу ступа.

Члан 158 **(Повлачење тужбе)**

(1) Тужилац може повући тужбу без пристанка туженог прије него што тужба буде достављена туженом.

(2) Тужба се може повући и након достављања туженом, све до закључења главне расправе, ако тужени на то пристане.

(3) Ако се тужени у року од осам дана од дана обавјештења о повлачењу тужбе не изјасни о томе, сматра се да је пристао на повлачење.

(4) Тужба се, уз изричит пристанак туженог, може повући и након закључења главне расправе, до правоснажности одлуке којом се поступак пред Основним судом завршава, а у том случају тужени свој захтјев за накнаду трошкова поступка мора поставити најкасније у својој сагласности за повлачење тужбе.

(5) Ако у случају из става 4 овог члана дође до повлачења тужбе прије него што је Основни суд донио одлуку, односно прије него што је она у поводу жалбе достављена Апелационом суду, Основни суд рјешењем утврђује да је тужба повучена, односно рјешењем утврђује да је тужба повучена и да је пресуда без правног дејства и истим рјешењем Основни суд одлучује и о захтјеву туженог за накнаду трошкова поступка.

(6) Ако дође до повлачења тужбе пред Основним судом након доношења првостепене одлуке, док је поступак у поводу жалбе у току пред Апелационим судом, Основни суд одмах обавјештава Апелациони суд да је тужба повучена.

(7) Ако до повлачења тужбе дође након што је предмет достављен Апелационом суду, Апелациони суд, ако прије тога није одлучио у поводу жалбе, рјешењем утврђује да је пресуда без правног дејства и да је тужба повучена и истим рјешењем одлучује и о захтјеву туженог за накнаду трошкова поступка.

(8) Поднесак којим се у случају из става 4 овог члана повлачи тужба подноси се Основном суду који може, ако оцијени да је то потребно, одржати рочиште са странкама ради провјере да ли су испуњени услови за повлачење тужбе.

(9) Тужилац може своју тужбу повући и на расправи пред Апелационим судом.

(10) Повучена тужба сматра се као да није ни била поднесена и може се поновно поднијети.

Члан 159

(Постојање парнице)

- (1) Парница почиње да тече достављањем тужбе туженом.
- (2) У погледу захтјева који је странка поставила током поступка, парница почиње да тече од тренутка кад је о том захтјеву обавијештена противна странка.
- (3) Док парница тече, не може се у погледу истог захтјева покренути нова парница међу истим странкама, а ако таква парница буде покренута, суд тужбу одбацује.
- (4) Ако међу истим странкама већ тече друга парница о истом захтјеву пред судом у Босни и Херцеговини, странке су дужне да о томе обавијесте суд.
- (5) Суд у току цијелог поступка по службеној дужности пази да ли већ тече друга парница о истом захтјеву међу истим странкама пред судом у Босни и Херцеговини.

Члан 160

(Отуђење ствари или права о којем тече парница)

- (1) Ако која од странака отуђи ствар или право о којем тече парница, то не спречава да се парница међу истим странкама доврши.
- (2) Лице које је прибавило ствар или право о којем тече парница може ступити у парницу умјесто тужиоца, односно туженог, само ако на то пристану обје странке.

Члан 161

(Рјешавање спорног правног питања)

Ако у поступку пред Основним судом у већем броју предмета постоји потреба да се заузме став о спорном правном питању које је од значаја за одлучивање о предмету поступка пред Основним судом, Основни суд по службеној дужности или на предлог странке, захтјевом покреће поступак пред Апелационим судом ради рјешавања спорног правног питања и застаје са поступком док се не оконча поступак пред Апелационим судом.

Члан 162

(Захтјев за рјешавање спорног правног питања)

- (1) Захтјев из члана 161 овог закона треба да садржи кратак приказ утврђеног стања ствари у конкретној правној ствари, наводе странака о спорном правном питању и разлоге због којих се Основни суд обраћа са захтјевом за рјешавање спорног правног питања, а уз захтјев прилаже и сопствено тумачење спорног правног питања.
- (2) Захтјев из става 1 овог члана не доставља се странкама на изјашњавање.

(3) Ако странка предложи покретање поступка за рјешавање спорног правног питања, а противна странка није била у могућности изјаснити се о предлогу, суд доставља предлог противној странци на изјашњење у року од осам дана од дана достављања предлога.

(4) Основни суд је дужан уз захтјев за рјешавање спорног правног питања доставити предмет Апелационом суду.

Члан 163 **(Одбацавање захтјева)**

(1) Апелациони суд одбацује непотпун или недозвољен захтјев за рјешавање спорног правног питања.

(2) Захтјев из става 1 овог члана је недозвољен, ако је о таквом захтјеву Апелациони суд већ донио одлуку.

Члан 164 **(Поступање Апелационог суда)**

(1) Апелациони суд рјешава спорно правно питање по правилима поступка за усвајање правних ставова.

(2) Апелациони суд одбиће ријешити спорно правно питање ако оно није од значаја за одлучивање у већем броју предмета у поступку пред Основним судом.

(3) Апелациони суд дужан је да ријешити спорно правно питање у року од шездесет (60) дана од дана пријема захтјева.

Члан 165 **(Одлука поводом захтјева)**

(1) У одлуци поводом захтјева за рјешавање спорног правног питања, Апелациони суд износи разлоге којима образлаже заузето правно схватање.

(2) Одлука из става 1 овог члана доставља се Основном суду и објављује на интернет страници Апелационог суда или на други погодан начин.

Члан 166 **(Дејство одлуке о спорном правном питању)**

Ако је Апелациони суд ријешити спорно правно питање, странке у поступку у коме се поставља исто спорно правно питање, немају право тражити његово рјешавање у парници која је у току.

ПОГЛАВЉЕ XVII

СУПАРНИЧАРИ

Члан 167 (Супарничартсво)

(1) Више лица могу једном тужбом тужити, односно бити тужени (супарничари):

- a) ако су у погледу предмета спора у правној заједници или ако њихова права, односно обавезе проистичу из истог чињеничног и правног основа (материјални супарничари);
- b) ако су предмет спора захтјеви, односно обавезе исте врсте које се заснивају на битно истоврсном чињеничном и правном основу, те ако постоји стварна и мјесна надлежност суда за сваки захтјев и за сваког туженог (формални супарничари);
- c) ако је то другим законом прописано.

(2) До закључења припремног рочишта, може под условима из става 1 овог члана, уз тужиоца приступити нови тужилац, или тужба може бити проширена на новог туженог са његовим пристанком.

(3) Након што се тужени упустио у расправљање о главној ствари, без његовог пристанка не може уз тужиоца приступити нови тужилац.

(4) Лице које приступа тужби, односно на које се тужба проширује, мора примити парницу у оном стању у којем се она налази кад оно у њу ступа.

Члан 168 (Законско супарничарство)

Лице које у цјелини или дјелимично тражи ствар или право о којем између других лица већ тече парница, може пред судом пред којим та парница тече тужити обје странке једном тужбом, све док се поступак правоснажно не заврши.

Члан 169 (Правни положај и дејство радњи супарничара)

Сваки супарничар је у парници самостална странка и његове радње или пропуштања не користе нити штете другим супарничарима.

Члан 170
(Јединствени супарничари)

Ако се по закону или због природе правног односа спор може ријешити само на једнак начин према свим супарничарима (јединствени супарничари) сматрају се они као једна парнична странка, тако да ако поједини супарничари пропусте коју парничну радњу дејство парничних радњи које су предузели други супарничари протеже се и на оне који те радње нису предузели.

Члан 171
(Правни положај јединствених супарничара)

Ако рокови за извршење одређене парничне радње за поједине јединствене супарничаре истичу у разво вријеме, ту парничну радњу може сваки супарничар предузети све док и за једног од њих још тече рок за предузимање те радње.

Члан 172
(Овлашћења супарничара)

Сваки супарничар има право да подноси предлоге који се тичу тока парнице.

ПОГЛАВЉЕ XVIII

УЧЕСТВОВАЊЕ ТРЕЋИХ ЛИЦА У ПАРНИЦИ

Члан 173
(Умјешач у парници)

(1) Лице које има правни интерес да у парници која тече међу другим лицима једна од странака успије, може се придружити тој странци.

(2) Умјешач може ступити у парницу у току цијелог поступка све до правоснажности одлуке о тужбеном захтјеву, те у току поступка настављеног изјављивањем ванредног правног лијека.

(3) Изјаву о ступању у парницу умјешач може дати на рочишту или писменим поднеском.

(4) Поднесак умјешача доставља се објема парничним странкама, а ако је изјава умјешача дата на рочишту, препис тог дијела записника доставља се само оној странци која је са рочишта изостала.

Члан 174

(Дозвољеност учествовања умјешача)

- (1) Свака странка може оспорити умјешачу право да учествује у поступку и предложити да се умјешач одбије.
- (2) До правоснажности рјешења којим се одбија учешће умјешача, умјешач може учествовати у поступку и његове парничне радње не могу се искључити.
- (3) Против одлуке Основног суда којом се усваја учествовање умјешача није дозвољена посебна жалба.

Члан 175

(Овлашћења умјешача)

- (1) Умјешач мора примити парницу у оном стању у каквом се налази у тренутку кад се умјеша у парницу и у даљем току парнице он је овлашћен да ставља предлоге и да предузима све остале парничне радње у роковима у којима би те радње могла да предузме странка којој се придружио.
- (2) Ако је умјешач ступио у парницу до правоснажности одлуке о тужбеном захтјеву, овлашћен је да поднесе и ванредни правни лијек.
- (3) Ако умјешач поднесе правни лијек, примјерак његовог поднеска доставља се и странци којој се придружио.
- (4) Правни лијек је дозвољен уколико му се странка изричито не успротиви.
- (5) Парничне радње умјешача имају за странку којој се придружио правно дејство ако нису у супротности са радњама странке.
- (6) Након престанка свих парничних странака, умјешач може ступити у парницу као странка умјесто странке којој се придружио.

Члан 176

(Интервенцијско дејство пресуде)

- (1) У парници између странке и умјешача који јој се придружио, умјешач не може оспоравати утврђено чињенично стање, као и правне квалификације садржане у образложењу правоснажне пресуде (интервенцијско дејство пресуде).
- (2) Изузетно од става 1 овог члана, странка која је била умјешач има право истаћи приговор да је странка из раније парнице којој се придружио као умјешач, погрешно водила претходну парницу или да је суд пропустио да јој достави позиве, поднеске или одлуке.
- (3) Основни суд може усвојити приговор из става 2 овог члана само ако странка из става 1 овог члана, која је била умјешач докаже да:
  - а) у вријеме ступања у претходну парницу није благовремено била обавијештена о парници која је претходно вођена и тиме била спријечена да предузима радње које би довеле до повољнијег исхода те парнице;

- b) странка из парнице којој се придружио као умјешач, намјерно или из грубе непажње, пропустила је да предузима парничне радње које би довеле до повољнијег исхода претходне парнице, а за могућност њиховог предузимања, раније умјешач није знао или није могао знати;
- c) странка из претходне парнице својим парничним радњама спријечила је да наступи дејство радњи њеног умјешача.

(4) Ако странка из става 1 овог члана која је била умјешач, успије са приговором из става 2 овог члана, Основни суд ће дозволити да странке поново расправљају о чињеничним и правним питањима о којима је расправљано у претходној парници.

Члан 177

(Обавјештење трећег лица о парници)

(1) Ако тужилац или тужени треба да обавијесте треће лице о отпочетој парници, да би се тиме засновало одређено грађанскоправно дјеловање, они могу, све док се парница правоснажно не доврши, то учинити поднеском путем Основног суда, у којем ће навести разлог обавјештења и у каквом се стању налази парница.

(2) Странка која је треће лице обавијестила о парници не може због тога тражити прекид отпочете парнице, продужење рокова, одгоду или одлагање рочишта.

(3) Одредбе члана 176 овог закона на одговарајући начин се примјењују и на треће лице које је обавијештено о отпочетој парници.

ПОГЛАВЉЕ XIX

ПРЕКИД, ЗАСТОЈ И ОБУСТАВА ПОСТУПКА

Члан 178

(Прекид поступка по сили закона)

Поступак се прекида:

- a) кад странка умре или изгуби парничну способност;
- b) кад законски заступник странке умре или престане његово овлашћење за заступање;
- c) кад странка која је правно лице престане постојати, односно кад надлежни орган правоснажно одлучи о забрани рада;
- d) кад наступе правне посљедице отварања ликвидационог или стечајног поступка;

- e) кад због рата или других узрока престане рад у суду;
- f) кад је то другим законом прописано.

Члан 179 **(Одређивање прекида поступка)**

(1) Осим случајева посебно прописаних у овом закону, прекид поступка Основни суд ће одредити:

- a) ако је одлучио да сам не рјешава о претходном питању;
- b) ако се странка налази на подручју које је због ванредних догађаја као што су поплаве и слично, одсјечено од суда.

(2) Основни суд може одредити прекид поступка ако се одлука о тужбеном захтјеву не може донијети прије него што буде донесена одлука у кривичном поступку.

Члан 180 **(Посљедице прекида поступка)**

(1) За вријеме трајања прекида поступка престају тећи сви рокови одређени за обављање парничних радњи.

(2) За вријеме трајања прекида поступка суд не може предузимати никакве радње у поступку.

(3) Парничне радње које је једна странка предузела док траје прекид поступка немају према другој странци никакво правно дејство, а њихово дејство почиње тек пошто поступак буде настављен.

Члан 181 **(Настављање прекинутог поступка)**

(1) Поступак који је прекинут из разлога наведених у члану 178 тачкама од а) до d) овог закона наставља се кад насљедник или старатељ заоставштине, нови законски заступник, стечајни управник или ликвидациони управник, или правни сљедбеници правног лица преузму поступак или кад их суд на предлог противне странке позове да то учине.

(2) Ако је Основни суд прекинуо поступак из разлога наведених у члану 179 ставу 1 тачки а) и ставу 2 овог закона, поступак се наставља кад се правоснажно заврши поступак пред судом или другим надлежним органом или кад суд установи да више не постоје разлози да се чека на његов завршетак.

(3) У свим осталим случајевима прекинути поступак наставља се на предлог странке чим престану разлози прекида.

(4) Рокови који су због прекида поступка престали да теку почињу за заинтересовану странку тећи у цјелини изнова од дана кад јој суд достави рјешење о настављању поступка.

(5) Странци која није ставила предлог за настављање поступка, рјешење о настављању поступка доставља се према одредбама члана 101 овог закона.

Члан 182

(Дејство и дозвољеност жалбе на одлуку о прекиду поступка)

(1) Жалба против рјешења којим се утврђује (члан 178) или одређује (члан 179) прекид поступка не задржава извршење рјешења.

(2) Ако је Основни суд на рочишту одбио предлог за прекид поступка и одлучио да се поступак одмах настави, против тог рјешења није дозвољена посебна жалба.

Члан 183

(Застој поступка)

(1) Суд застаје с поступком када је то прописано законом.

(2) Рјешењем о застоју поступка, суд одређује вријеме трајања застоја.

(3) Против рјешења о застоју поступка није дозвољена посебна жалба.

(4) Суд наставља поступак по службеној дужности, чим престану разлози који су изазвали застој поступка.

(5) Када суд застане са поступком, може предузимати само оне радње за које постоји опасност од одгађања.

(6) Застој поступка не утиче на рокове за предузимање парничних радњи.

Члан 184

(Обустава поступка)

(1) Поступак се обуставља када умре или престане постојати странка у поступку о правима која не прелазе на њене насљеднике, односно правне сљедбенике.

(2) У случајевима из става 1 овог члана, Основни суд рјешење о обустави поступка доставља противној странци, те насљедницима, односно правним сљедбеницима странке након што они буду утврђени.

(3) Суд насљедницима умрле странке, на предлог противне странке или по службеној дужности, поставља привременог заступника којем доставља рјешење о обустави поступка, ако оцијени да би оставински поступак могао дуже трајати.

(4) Рјешење о обустави поступка донесено из разлога што је правно лице престало постојати доставља се противној странци и њеном правном сљедбенику након што он буде утврђен, а ако правно лице нема правног сљедбеника, суд, на предлог противне странке или по службеној дужности, рјешење о обустави поступка доставља Правобранилаштву Дистрикта.

(5) Рјешењем о обустави поступка суд одлучује да свака странка сноси своје трошкове у поступку који је претходио доношењу рјешења о обустави.

(6) На поступак о обустави, на одговарајући начин, примјењују се одредбе овог закона о прекиду поступка.

ПОГЛАВЉЕ XX. ПРИПРЕМАЊЕ ГЛАВНЕ РАСПРАВЕ

Одјељак А. Опште одредбе

Члан 185

(Припреме за главну расправу)

(1) Основни суд одмах након пријема тужбе врши припреме за главну расправу.

(2) Припреме за главну расправу обухватају претходно испитивање тужбе, доставу тужбе на обавезни одговор, одржавање припремног рочишта и заказивање главне расправе.

Члан 186

(Овлашћења странака у току припремања главне расправе)

У току припремања главне расправе странке могу упућивати поднеске у којима ће навести чињенице на којима заснивају своје захтјеве, те предложити доказе којима се утврђују те чињенице.

Члан 187

(Овлашћења суда током припрема главне расправе)

(1) Основни суд у току припремања главне расправе доноси одлуке о управљању поступком у складу са одредбама овог закона.

(2) Против рјешења из става 1 овог члана није дозвољена посебна жалба.

Члан 188

(Доношење пресуде и закључење нагодбе у току припремања главне расправе)

Основни суд може у току припремања главне расправе донијети пресуду на основу признања, пресуду на основу одрицања и пресуду због пропуштања, те примити на записник нагодбу странака.

Одјељак В. Претходно испитивање и достављање тужбе

Члан 189 (Претходно испитивање тужбе)

Кад утврди да је тужба неразумљива или да не садржи елементе прописане чланом 152 овог закона (непотпуна тужба), или да постоје недостаци који се тичу способности тужиоца или туженог да буду странке у парници, или недостаци у погледу законског заступања странке, или недостаци који се односе на овлашћење заступника да покрене парницу кад је такво овлашћење потребно, Основни суд, ради отклањања тих недостатака предузима потребне радње прописане члановима 44 и 74 овог закона.

Члан 190 (Одбацивање тужбе и оглашавање ненадлежним)

(1) Након претходног испитивања тужбе Основни суд доноси рјешење којим се тужба одбацује ако утврди:

- a) да рјешавање о тужбеном захтјеву не спада у судску надлежност;
- b) да је тужба поднесена неблаговремено, ако је посебним прописима одређен рок за подношење тужбе;
- c) да о истом захтјеву већ тече парница;
- d) да је ствар правоснажно пресуђена;
- e) да је о предмету спора склопљена судска нагодба;
- f) да се тужилац пред судом одрекао тужбеног захтјева;
- g) да не постоји правни интерес тужиоца за подношење тужбе за утврђење или
- h) да тужилац у року који је суд одредио није отклонио недостатке из члана 189 овог закона.

(2) Основни суд доноси рјешење којим се оглашава ненадлежним и предмет уступа другом суду, ако утврди да није мјесно надлежан или да није стварно надлежан да рјешава о тужбеном захтјеву.

Члан 191 (Претпоставке за поступање)

Ако сматра да нема довољно чињеница за доношење одлуке о питању које се поставило у току претходног испитивања тужбе, Основни суд ће о том питању одлуку донијети накнадно, чим буде располагао са довољно чињеница.

Члан 192
(Достава тужбе на одговор)

Тужба с прилозима доставља се туженом на одговор у року од тридесет (30) дана, рачунајући од дана пријема тужбе у Основном суду.

Одјељак С. Одговор на тужбу

Члан 193
(Одговор на тужбу)

(1) Након пријема тужбе с прилозима, тужени је дужан најкасније у року од тридесет (30) дана да достави Основном суду писмени одговор на тужбу.

(2) Приликом достављања тужбе туженом, суд поучава туженог о обавези из става 1 овог члана, о томе шта треба да садржи одговор на тужбу и упозорава га о посљедицама недостављања одговора на тужбу у одређеном року.

Члан 194
(Садржај одговора на тужбу)

(1) У одговору на тужбу тужени истиче могуће процесне приговоре и изјашњава се да ли признаје или оспорава постављени тужбени захтјев, те наводи и друге податке које, у складу с чланом 72 овог закона, мора имати сваки поднесак.

(2) Ако тужени оспорава тужбени захтјев, одговор на тужбу мора да садржи и разлоге из којих се тужбени захтјев оспорава, чињенице на којима тужени заснива своје наводе и доказе којима се утврђују те чињенице.

Члан 195
(Упуштање туженог у расправу о главној ствари)

Кад је у овом закону прописано да странка може ставити одређени приговор или предлог или предузети какву другу парничну радњу док се тужени не упусти у расправљање о главној ствари, такав приговор, односно предлог може се ставити док Основни суд не прими одговор на тужбу.

Члан 196
(Поступање са неразумљивим или непотпуним одговором на тужбу)

(1) Кад утврди да је одговор на тужбу неразумљив или непотпун, Основни суд ради отклањања тих недостатака поступа у складу с чланом 74 овог закона.

(2) Уколико одговор на тужбу буде одбачен или повучен у складу с чланом 74 ставом 3 овог закона, сматра се да тужени није одговорио на тужбу.

Члан 197

(Противтужба и одговор на противтужбу)

(1) Тужени може у одговору на тужбу, а најкасније на припремном рочишту, поднијети противтужбу, ако је захтјев противтужбе у вези с тужбеним захтјевом, или ако се ти захтјеви могу пребити, или ако се противтужбом тражи утврђење неког права или правног односа о чијем постојању или непостојању зависи у цјелини или дјелимично одлука о тужбеном захтјеву.

(2) Након одржавања припремног рочишта, противтужба се може поднијети само ако тужилац на то пристане и ако Основни суд оцијени да подношење противтужбе није усмјерено на одуговлачење поступка.

(3) Противтужба се не може поднијети ако је за захтјев из противтужбе стварно надлежан други суд.

(4) Одредбе овог закона о тужби и одговору на тужбу на одговарајући начин се примјењују и на противтужбу и одговор на противтужбу, ако овим законом није другачије одређено.

Одјељак D. Припремно рочиште

Члан 198

(Заказивање припремног рочишта)

(1) Након пријема одговора на тужбу, односно одговора на противтужбу, Основни суд заказује припремно рочиште.

(2) Ако тужени није доставио одговор на тужбу, а тужилац у тужби није тражио доношење пресуде због пропуштања, суд заказује припремно рочиште након протеча рока за подношење одговора на тужбу.

(3) Припремно рочиште одржава се, по правилу, најкасније у року од тридесет (30) дана од дана пријема у суду писменог одговора на тужбу, односно од дана протеча рока за подношење одговора на тужбу, или ако је тужени поднио противтужбу у року од тридесет (30) дана од дана пријема одговора на противтужбу.

Члан 199

(Одржавање припремног рочишта)

Одржавање припремног рочишта је обавезно, осим у случајевима у којима Основни суд, након испитивања тужбе и одговора на тужбу, утврди да међу странкама нема спорних чињеница или да због једноставности спора одржавање припремног рочишта није потребно.

Члан 200

(Позив за припремно рочиште)

У позиву за припремно рочиште Основни суд упозорава странке о посљедицама изостанка са припремног рочишта, као и о томе да су дужне најкасније на припремном рочишту да изнесу све чињенице на којима заснивају своје захтјеве и предложе све доказе које желе извести у току поступка, те на припремно рочиште донесу све исправе и предмете које желе употријебити као доказ.

Члан 201 **(Ток припремног рочишта)**

(1) Припремно рочиште почиње тако што тужилац укратко излаже тужбу, а затим тужени укратко излаже одговор на тужбу.

(2) Кад је потребно, Основни суд ће затражити од странака разјашњење у вези с њиховим наводима или предлозима.

Члан 202 **(Упозорење неугој странци)**

Ако странка или њен законски заступник није у стању да се јасно и одређено изјасни о предмету расправљања, а нема пуномоћника, Основни суд ће упозорити на потребу да ангажује пуномоћника.

Члан 203 **(Расправљање и одлучивање о питањима која се односе на сметње за даљи ток поступка)**

(1) Након излагања тужбе и одговора на тужбу, расправља се о питањима која се односе на сметње за даљи ток поступка, а о тим питањима могу се на припремном рочишту изводити докази кад је то потребно.

(2) Основни суд, по приговору странке или по службеној дужности, поступа у складу с чланом 190 овог закона, ако одредбама овог закона није другачије прописано.

(3) Ако суд не усвоји приговор да постоји која од сметњи за вођење поступка, одлуку о приговору доноси заједно са одлуком о главној ствари.

(4) Против одлуке из става 3 овог члана није дозвољена посебна жалба.

Члан 204 **(Расправљање о предлозима и чињеницама)**

У даљем току припремног рочишта расправља се о предлозима странака и чињеничним наводима којима странке образлажу своје предлоге.

Члан 205

(Управљање поступком)

- (1) Основни суд према резултатима расправљања на припремном рочишту одлучује о чему ће се расправљати и који ће се докази извести на главној расправи.
- (2) Предлоге које не сматра битним за доношење одлуке суд одбија и у рјешењу назначава разлог одбијања.
- (3) Против рјешења из става 2 овог члана није дозвољена посебна жалба.
- (4) Суд није у даљем току парнице везан за своја ранија рјешења из овог члана.

Члан 206 (Спајање и раздвајање поступка)

- (1) Ако пред Основним судом тече више парница између истих лица или у којим је исто лице противник разних тужилаца или разних тужених, суд може, на предлог странака или по службеној дужности, рјешењем да споји све те парнице ради заједничког расправљања, ако би се тиме убрзало расправљање или смањили трошкови, а за све спојене парнице суд доноси заједничку пресуду.
- (2) Основни суд може, на предлог странака или по службеној дужности, одредити да се одвојено расправља о појединим захтјевима из исте тужбе, те након завршетка одвојеног расправљања доноси посебне одлуке о тим захтјевима.
- (3) Рјешења из ставова 1 и 2 овог члана могу се, по правилу, донијети најкасније на припремном рочишту или до почетка главне расправе, ако припремно рочиште није одржано.
- (4) Против рјешења из ставова 1 и 2 овог члана није дозвољена посебна жалба.

Члан 207 (Посљедице изостанка са припремог рочишта)

- (1) Ако на припремно рочиште не дође тужилац, а био је уредно обавијештен, сматраће се да је тужба повучена, осим ако тужени не захтијева да се рочиште одржи.
- (2) Ако на припремно рочиште не дође уредно обавијештен тужени, рочиште ће се одржати без његовог присуства, а суд ће прочитати или укратко изложити битне наводе из одговора на тужбу.

Члан 208 (Овлашћења суда на припремном рочишту)

На припремном рочишту Основни суд има у погледу управљања поступком сва овлашћења која има и на главној расправи.

Одјељак Е. Медијација и судска нагодба

Члан 209 (Предлагање медијације)

(1) Најкасније на припремном рочишту, Основни суд може, уколико оцијени да је то сврсисходно, с обзиром на природу спора и друге околности, предложити странкама да спор ријеше у поступку медијације, како је прописано посебним законом.

(2) Такав предлог могу ставити и странке споразумно до закључења главне расправе.

Члан 210 (Судска нагодба)

(1) Странке могу закључити нагодбу о предмету спора до његовог правоснажног окончања (судска нагодба).

(2) Ако је судска нагодба закључења након доношења првостепене пресуде, Основни суд ће донијети рјешење којим ће утврдити да је првостепена пресуда без дејства.

Члан 211 (Улога суда у нагодби)

(1) Основни суд, на начин који не угрожава његову непристрасност, на припремном рочишту, као и у току цијелог поступка, настоји да странке закључе судску нагодбу.

(2) Ради доприноса нагодби суд може, када оцијени да је то основано, странкама предложити како да се нагоде, водећи рачуна о жељама странака, природи спора, односима међу странкама и другим околностима.

Члан 212 (Садржај и дозвољеност нагодбе)

(1) Судска нагодба може се односити на цијели тужбени захтјев или на један његов дио.

(2) Пред судом се не може закључити нагодба у погледу захтјева којима странке не могу располагати (члан 3 став 2).

(3) Када суд донесе рјешење којим не дозвољава нагодбу странака, застаје са поступком док то рјешење не постане правоснажно.

Члан 213 (Закључење нагодбе)

- (1) Споразум странака о нагодби уноси се у записник.
- (2) Нагодба је закључена кад странке потпишу записник.
- (3) Нагодба садржи и споразум о трошковима, а ако странке не постигну споразум о трошковима, могу се договорити да одлуку о трошковима донесе суд.
- (4) Суд странкама доставља овјерен препис писмено израђене судске нагодбе у року од тридесет (30) дана од дана закључења нагодбе.

Члан 214 (Дејство нагодбе)

Судска нагодба има снагу извршног наслова.

Члан 215 (Побијање нагодбе)

- (1) Судска нагодба може се побијати само тужбом.
- (2) Судска нагодба може се побијати ако је закључена у заблуди или под утицајем принуде или преваре.
- (3) Тужба из става 1 овог члана може се поднијети у року од једне године од дана сазнања за разлоге побијања, а најкасније у року од три године од дана закључења судске нагодбе.
- (4) Ако судска нагодба буде поништена, поступак се наставља као да судска нагодба није ни била закључена.

Члан 216 (Постојање судске нагодбе)

Суд у току цијелог поступка по службеној дужности пази да ли се води парница о предмету о којем је раније закључена судска нагодба, па ако утврди да се ради о таквој парници, одбацује тужбу.

Одјељак F. Заказивање рочишта за главну расправу

Члан 217
(Одређивање главне расправе)

- (1) На припремном рочишту Основни суд рјешењем одређује:
- a) дан и сат одржавања главне расправе;
  - b) питања о којима ће се расправљати на главној расправи;
  - c) доказе који ће се извести на главној расправи;
  - d) лица која ће бити позвана на главну расправу.
- (2) Главна расправа се, по правилу, одржава најкасније у року од тридесет (30) дана од дана одржавања припремног рочишта.
- (3) Суд може одредити да се главна расправа одржи одмах након припремног рочишта.
- (4) Ако суд процијени да ће главна расправа трајати дуже од једног дана, рочиште ће бити заказано за онолико дана узастопно колико је неопходно да се расправа одржи у континуитету.

Члан 218
(Позивање на главну расправу странке која је присутна на припремном рочишту)

Са садржајем рјешења из става 1 члана 217 овог закона упознаје се присутна странка, те јој се не доставља рјешење, нити позив за главну расправу, а Основни суд је упозорава и о посљедицама изостанка с рочишта за главну расправу.

Члан 219
(Позивање на главну расправу странке која није била присутна на припремном рочишти, свједока и вјештака)

- (1) Основни суд на рочиште за главну расправу позива странке које нису биле присутне на припремном рочишту, као и свједоке и вјештаке које је на припремном рочишту одлучио позвати.
- (2) У позиву за главну расправу, суд упозорава позване о посљедицама изостанка са рочишта.
- (3) Странци која није била присутна на припремном рочишту уз позив за главну расправу, доставља се овјерен препис рјешења из става 1 члана 217 овог закона.

ПОГЛАВЉЕ XXI

ГЛАВНА РАСПРАВА

Одјељак А. Ток главне расправе

Члан 220

(Отварање главне расправе и посљедице изостанка странака)

- (1) Основни суд отвара главну расправу и објављује предмет расправљања.
- (2) Након тога, суд утврђује да ли су дошла сва позвана лица, па ако нису, провјерава да ли су одсутна лица уредно позвана и имају ли оправдан разлог за изостанак.
- (3) Ако тужилац без оправданог разлога не дође на рочиште за главну расправу, а био је уредно позван, сматраће се да је повукао тужбу, осим ако се тужени на том рочишту упусти у расправљање.
- (4) Ако на рочиште за главну расправу без оправданог разлога не дође тужени, а био је уредно позван, расправа ће се одржати без његовог присуства.

Члан 221

(Процесне сметње за одржавање)

- (1) Основни суд прво, по приговору странке или по службеној дужности, утврђује постоје ли процесне сметње за даље поступање и поступа у складу са одредбама члана 193 овог закона, ако одредбама овог закона није другачије прописано.
- (2) Ако суд не усвоји приговор из става 1 овог члана, без обзира да ли је о њему расправљано одвојено од главне ствари или заједно са њом, одлуку о приговору донијеће заједно са одлуком о главној ствари.
- (3) Против рјешења којим се одбијају приговори странака из става 1 овог члана није дозвољена посебна жалба.

Члан 222

(Редослијед одвијања главне расправе)

- (1) Главна расправа одвија се сљедећим редом:
  - a) тужилац укратко излаже сва битна питања из тужбе, укључујући извођење доказа читањем исправа;
  - b) тужени укратко излаже одговор на тужбу, укључујући извођење доказа читањем исправа и даје одговор на битне наводе тужиоца из тачке a) овог става;
  - c) ако је стављен предлог за извођење доказа саслушањем странака, саслушавају се странке, и то прво тужилац, а затим тужени;
  - d) саслушавају се свјedoци, и то прво свјedoци тужиоца, а затим свјedoци туженог;
  - e) изводе се остали докази, укључујући и вјештачење;
  - f) након извођења свих доказа, обје странке, почевши од тужиоца, имају право да се обрате Основном суду завршним излагањем, којим се резимирају правни и чињенични аспекти предмета;

g) суд може допустити тужиоцу да се укратко изјасни на завршно излагање туженог;

h) ако је тужиоцу допуштено да се изјасни на завршно излагање туженог и тужени ће имати право да се укратко изјасни на коначне наводе тужиоца.

(2) Изузетно, суд може одредити редослијед одвијања главне расправе другачији од редослиједа предвиђеног у ставу 1 овог члана.

Члан 223 (Обавезе суда у току главне расправе)

(1) Основни суд води рачуна да се главна расправа одвија на правилан начин, без непотребних одлагања, те да се расправља само о питањима битним за доношење одлуке.

(2) Суд у току главне расправе брине о одржавању реда у судници и о достојанству суда.

(3) Суд кажњава лица која нарушавају ред у судници или вријеђају достојанство суда и других учесника у поступку у складу са одредбама овог закона о непоштовању суда.

Члан 224 (Начело усмености и непосредности)

Поступак на главној расправи одвија се усмено, а докази се изводе непосредно пред судом, уколико није другачије прописано овим законом.

Члан 225 (Обавезе странака на главној расправи)

(1) Странка треба у излагањима изнијети чињенице потребне за образложење својих предлога, понудити доказе потребне за утврђивање својих навода, те се изјаснити о наводима и понуђеним доказима противне странке.

(2) Странке могу током главне расправе износити нове чињенице и предлагати нове доказе само ако учине вјероватним да их без своје кривице нису били у могућности изнијети, односно предложити на припремном рочишту.

Члан 226 (Право странака на главној расправи)

Странке могу изнијети и своја правна схватања која се односе на предмет спора.

Члан 227 (Редослијед испитивања странака)

(1) Приликом извођења доказа саслушањем странака, странку прво испитује њен пуномоћник, а након тога супротна странка.

(2) Ако странка која се саслушава нема пуномоћника, најприје је испитује Основни суд.

Члан 228

(Редослијед испитивања свједока и вјештака)

(1) Странке испитују свједоке и вјештаке.

(2) Основни суд прво даје ријеч странци која је предложила свједока или вјештака, затим супротној страни, а затим, уколико је потребно, поново странци која их је предложила.

Члан 229

(Право суда да поставља питања)

Основни суд може постављати питања странкама, свједоцима или вјештацима у свакој фази саслушања.

Члан 230

(Овлашћења суда приликом руковођења расправом)

(1) Основни суд одбија спровођење процесних радњи које нису битне за поступак.

(2) Суд неће дозволити постављање питања у којима је садржано како на њих треба одговорити.

(3) Суд неће дозволити питања која су небитна за предмет и питања на која је већ довољно одговорено.

(4) На захтјев странке, у записник се уносе питања која суд није допустио.

(5) Суд неће дозволити вријеђање и узнемиравање странака, свједока и вјештака за вријеме испитивања.

Члан 231

(Присуство свједока и вјештака у судници)

(1) Саслушани свједоци и вјештаци остају у судници, ако им Основни суд то наложи.

(2) Ако странка то захтијева, а свједок је још увијек присутан, суд може одлучити да свједока који је већ саслушан на истом рочишту за главну расправу још једном позове на поновно саслушање.

Члан 232
(Карактер рјешења којим суд руководи парницом)

(1) Основни суд није везан за своје рјешење које се односи на руковођење расправом.

(2) Против рјешења која се односе на руковођење расправом није допуштена посебна жалба.

Члан 233
(Закључење расправе)

Након што буду окончане све фазе главне расправе и предмет буде спреман за пресуђење, Основни суд проглашава да је главна расправа закључена.

Одјељак В. Одлагање и наставак рочишта

Члан 234
(Одгађање рочишта)

(1) Основни суд може одгодити заказано рочиште за главну расправу прије његовог одржавања, ако утврди да нису испуњене законске претпоставке за његово одржавање или да докази чије је извођење одређено неће бити прибављени до рочишта (одгађање рочишта).

(2) Суд је дужан, најкасније осам дана прије одржавања рочишта, провјерити да ли су испуњени услови из става 1 овог члана.

(3) Кад одгоди рочиште, суд о времену одржавања новог рочишта одмах обавјештава све позване.

Члан 235
(Одлагање рочишта)

(1) Основни суд може, на предлог странке, одложити започето рочиште (одлагање рочишта) само из сљедећих разлога:

- a) ако без кривице странке, која предлаже одлагање рочишта, на рочишту није могуће извести неки од доказа чије је извођење одређено, а који је важан за правилно доношење одлуке;
- b) ако обје странке предлажу одлагање ради покушаја мирног рјешења спора или закључења судске нагодбе.

(2) Странка може само једном тражити одлагање рочишта из истог разлога.

(3) Кад се рочиште одложи, суд присутнима одмах саопштава мјесто и вријеме новог рочишта.

(4) Суд је дужан о мјесту и времену новог рочишта да обавијести странку која није била присутна на одложеном рочишту.

Члан 236 **(Накнадно извођење доказа)**

Ако на рочишту није могуће извести неки од доказа чије је извођење одређено, Основни суд може одлучити да се расправа настави, с тим да се накнадно, на новом рочишту, изведе само тај доказ и изнесу наводи у вези с њим.

Члан 237 **(Одржавање одложеног рочишта)**

(1) На новом рочишту заказаном након одлагања расправе, радње које су већ спроведене поново се спроводе само ако се рочиште држи пред новим поступајућим судијом или ако суд сматра да је то неопходно за правилно доношење пресуде.

(2) Ако се рочиште држи пред новим поступајућим судијом, суд може, уз сагласност странака, одлучити да се поново не саслушавају свјedoци и вјештаци и да се не обавља нови увиђај, већ да се преслушају или прочитају записници о извођењу тих доказа.

Члан 238 **(Правила одгађања, односно одлагања рочишта)**

(1) Рочиште за главну расправу не може се одгодити на неодређено вријеме.

(2) Рочиште за главну расправу не може се одгодити дуже од тридесет (30) дана, осим у случају из члана 252 овог закона.

(3) Приликом одгађања, односно одлагања рочишта Основни суд датум одржавања новог рочишта, по правилу, одређује уз претходну консултацију са странкама.

(4) Када одгоди или одложи рочиште, суд је дужан да предузме све радње које му стоје на располагању како би се до сљедећег рочишта отклонили узроци који су довели до одгађања или одлагања, те како би се на том рочишту расправа могла закључити.

(5) Против рјешења суда којим се одгађа или одлаже рочиште или рјешења којим се одбијају предлози странака за одгађање или одлагање рочишта није дозвољена посебна жалба.

Члан 239
(Наставак рочишта)

Ако се започето рочиште не може окончати у току истог дана, Основни суд одређује наставак рочишта за сљедећи радни дан (наставак рочишта).

Члан 240
(Сходна примјена на припремно рочиште)

Одредбе чланова 234, 235, 238 и 239 овог закона на одговарајући начин примјењују се на припремно рочиште.

Одјељак С. Јавност главне расправе

Члан 241
(Начело јавности)

- (1) Главна расправа је јавна.
- (2) Расправи могу присуствовати само пунољетна лица.
- (3) Лица која су присутна расправи не смију носити оружје или опасно оруђе.
- (4) Одредба става 3 овог члана не односи се на припаднике полиције, ако је ношење оружја неопходно за вршење њихове дужности.

Члан 242
(Искључење јавности)

- (1) Основни суд може искључити јавност за цијелу главну расправу или један њен дио ако то захтијевају интереси чувања службене, пословне или личне тајне, заштита интереса малољетника, интереси јавног реда или разлози морала.
- (2) Суд може искључити јавност и када се мјерама за одржавање реда предвиђеним у овом закону не би могло обезбиједити несметано одржавање расправе.

Члан 243
(Дејство искључења јавности)

(1) Искључење јавности не односи се на странке, њихове законске заступнике, пуномоћнике и умјешаче и омбудсмана.

(2) Основни суд може допустити да главној расправи на којој је јавност искључена буду присутна поједина службена лица, као и научни и јавни радници, ако је то од интереса за њихову службу, односно научну или јавну дјелатност.

Члан 244

(Дужност чувања тајне и карактер рјешења о искључењу)

(1) Основни суд упозорава лица која буду присутна расправи на којој је јавност искључена да су дужна као тајну чувати оно што су на расправи сазнала, а што није већ познато јавности и упозорава их на посљедице одавања тајне.

(2) О искључењу јавности одлучује суд рјешењем које мора бити образложено и јавно објављено.

(3) Против рјешења о искључењу јавности није дозвољена посебна жалба.

Члан 245

(Сходна примјена одредаба о јавности)

Одредбе о јавности на главној расправи на одговарајући начин се примјењују и на припремном рочишту, на рочишту изван главне расправе пред Основним судом, те на рочишту пред замољеним судом.

ПОГЛАВЉЕ XXII

ДОКАЗИ И ИЗВОЂЕЊЕ ДОКАЗА

Одјељак А. Опште одредбе

Члан 246

(Расправно начело и оцјена доказа)

(1) Свака странка дужна је да докаже чињенице на којима заснива свој захтјев.

(2) Основни суд слободном оцјеном доказа утврђује чињенице на основу којих доноси одлуку.

Члан 247

(Изузетак од расправног начела)

(1) Основни суд ће наложити странкама да изведу и оне доказе који су битни за доношење одлуке, а које странке нису предложили, ако утврди да странке иду за тим да располажу захтјевима којима не могу располагати у смислу члана 3 става 2 овог закона.

(2) Ако странка не поступи по налогу из става 1 овог члана, суд је овлашћен, по службеној дужности, да прибави и изведе те доказе.

Члан 248 **(Доказивање чињеница)**

(1) Не треба доказивати чињенице које је странка признала пред судом у току парнице.

(2) Ако странка порекне чињенице које је признала, Основни суд ће оцијенити да ли ће те чињенице сматрати признатим или оспореним.

(3) Чињенице чије постојање закон претпоставља не треба доказивати, али се може доказивати да те чињенице не постоје, ако законом није шта друго прописано.

(4) Не треба доказивати чињенице које су општепознате.

Члан 249 **(Примјена правила о терету доказивања)**

Ако Основни суд на основу оцјене изведених доказа не може са сигурношћу да утврди неку чињеницу, о постојању те чињенице закључиће примјеном правила о терету доказивања.

Члан 250 **(Оцјена суда о висини износа, односно количини замјенивих ствари)**

Ако се утврди да странци припада право на накнаду штете, на новчани износ или на замјениве ствари, али се тачна висина износа, односно количина ствари не може утврдити или би се могла утврдити само са несразмјерним тешкоћама, Основни суд ће о томе одлучити по својој оцјени.

Члан 251 **(Начин извођења доказа и изузетак од непосредности)**

(1) Докази се изводе на главној расправи.

(2) На предлог странке, поднесен најкасније на припремном рочишту, Основни суд може одлучити да се одређени докази изведу пред другим судом (замољени суд) и у том случају, записници о изведеним доказима прочитаће се на главној расправи.

(3) Када суд донесе одлуку из става 2 овог члана, у замолници за извођење доказа описаће укратко предмет спора, изложиће стање парнице и одредиће који ће се докази извести, уз назначење о којим околностима треба посебно водити рачуна.

(4) О рочишту за извођење доказа пред замољеним судом обавијестиће се странке.

(5) Судија замољеног суда при извођењу доказа има сва овлашћења која има судија када се докази изводе на главној расправи.

(6) Против рјешења суда којим се одређује извођење доказа пред замољеним судом није дозвољена посебна жалба.

Члан 252

(Рок за извођење доказа)

(1) Ако се због изузетних околности неки доказ не може извести у роковима предвиђеним овим законом Основни суд рјешењем може одредити дужи рок за извођење доказа.

(2) Кад одређени рок протекне, расправа ће се спровести без обзира на то што одређени доказ није изведен.

Члан 253

(Право стране државе)

(1) Ако Основном суду није познато право које важи у страни држави, затражиће обавјештење од Правосудне комисије, односно Министарства правде Босне и Херцеговине.

(2) Суд може и од странке затражити да поднесе јавну исправу издату од надлежног иностраног органа, којом се потврђује које право важи у страни држави.

Одјељак В. Увиђај

Члан 254

(Услови за предузимање)

(1) Увиђај се предузима кад је за утврђивање неке чињенице или за разјашњење неке околности потребно непосредно опажање суда.

(2) Увиђај се може обављати и уз учешће вјештака.

Члан 255

(Разгледање ствари)

Ако треба разгледати ствар која се налази код једне од странака, код трећег лица, код органа власти, или код правног лица коме је повјерено вршење јавних овлашћења, на одговарајући начин примијениће се одредбе овог закона о прибављању исправа од ових органа или правних лица.

Одјељак С. Исправе

Члан 256 (Јавна исправа)

(1) Исправа коју је у прописаном облику издао орган власти у границама своје надлежности, те исправа коју је у таквом облику издало правно или физичко лице у вршењу јавних овлашћења, које му је повјерено законом или прописом заснованим на закону (јавна исправа), доказује истинитост онога што се у њој потврђује или одређује.

(2) Исту доказну снагу имају и друге исправе које су посебним прописима у погледу доказне снаге изједначене са јавним исправама.

(3) Дозвољено је доказивати да су у јавној исправи неистинито утврђене чињенице или да је исправа неправилно састављена.

(4) Ако се посумња у аутентичност исправе, странка може затражити да суд тражи да се о томе изјасни орган, односно правно или физичко лице од кога би требало да потиче та исправа.

Члан 257 (Инострана јавна исправа)

Ако међународним уговором није шта друго одређено, иностране јавне исправе које су прописно овјерене имају, под условом узајамности, исту доказну снагу као и домаће јавне исправе.

Члан 258 (Подношење исправе)

(1) Странка је дужна сама да поднесе исправу на коју се позива за доказ својих навода.

(2) Уз исправу састављену на страном језику подноси се и овјерени превод.

(3) Ако се исправа налази код органа власти или лица коме је повјерено вршење јавног овлашћења, а сама странка не може издејствовати да се исправа преда или покаже, Основни суд ће по предлогу странке наредити том органу, односно лицу да исправу доставе суду.

Члан 259 (Право странке да ускрати подношење исправе)

(1) Када се једна странка позива на исправу и тврди да се она налази код друге странке, Основни суд може ту странку позвати да поднесе исправу, остављајући јој за то одређени рок.

(2) Странка не може да ускрати подношење исправе ако се она сама у парници позвала на ту исправу за доказ својих навода, или ако је ријеч о исправи коју је по закону дужна да преда или покаже или ако се исправа, с обзиром на њен садржај, сматра заједничком за обје странке.

(3) У погледу права странке да ускрати подношење других исправа, сходно се примјењују чланови 263 и 264 овог закона.

(4) Кад странка која је позвана да поднесе исправу пориче да се исправа код ње налази, могу се ради утврђивања ове чињенице изводити докази.

(5) Суд, с обзиром на све околности, цијени од каквог је значаја што странка која држи исправу неће да поступи по рјешењу суда којим јој се налаже да поднесе исправу или пориче да се исправа код ње налази.

(6) Против одлуке суда из става 1 овог члана није дозвољена посебна жалба.

Члан 260

(Дужност трећег лица да поднесе исправу)

(1) Основни суд може, на предлог странке, наредити трећем лицу да поднесе исправу само када је оно по закону дужно да је покаже или поднесе, или кад је ријеч о исправи која је по свом садржају заједничка за то лице и странку која се позива на исправу.

(2) Прије него што донесе одлуку, којом трећем лицу налаже да поднесе исправу, суд позива треће лице да се о томе изјасни.

(3) Када треће лице пориче своју дужност да поднесе исправу која се код њега налази, суд одлучује да ли је треће лице дужно да поднесе исправу.

(4) Када треће лице пориче да се исправа налази код њега, ради утврђивања те чињенице могу да се изводе докази.

(5) Правоснажно рјешење о дужности трећег лица да поднесе исправу може се извршити по правилима извршног поступка, а суд ово рјешење по службеној дужности доставља надлежном извршном суду ради принудног извршења.

(6) Треће лице има право на накнаду оправданих трошкова које је имало у вези с подношењем исправа.

(7) У случају из става 6 овог члана, сходно се примјењује члан 270 овог закона.

Одјељак D. Свједоци

Члан 261

(Дужност свједочења)

(1) Свако лице које се позива као свједок дужно је да се одазове позиву, а ако овим законом није другачије прописано, дужно је и да свједочи.

(2) Као свједоци могу се саслушати само лица која су способна да дају обавјештења о чињеницама које се доказују.

(3) Странка која предлаже да се одређено лице саслуша као свједок мора прије тога навести о чему оно треба да свједочи и навести његово име, презиме и боравиште.

Члан 262

(Дужност чувања службене или војне тајне)

Не може се саслушати као свједок лице које би својим исказом повриједило дужност чувања службене или војне тајне, док га надлежни орган не ослободи те дужности.

Члан 263

(Ускраћивање свједочења)

(1) Свједок може ускратити свједочење:

- a) о ономе што му је странка као свом пуномоћнику повјерила;
- b) о ономе о чему се странка или друго лице свједоку као вјерском исповједнику исповиједала;
- c) о чињеницама које је свједок сазнао као адвокат, лекар или у вршењу неког другог позива или неке друге дјелатности, ако постоји обавеза да се као тајна чува оно што се сазнало у вршењу тог позива или дјелатности.

(2) Основни суд упозорава ова лица да могу ускратити давање исказа у случајевима наведеним у ставу 1 овог члана.

Члан 264

(Ускраћивање одговора на поједина питања)

(1) Свједок може ускратити одговор на поједина питања ако би својим одговором на та питања изложио опасности кривичног гоњења себе или своје сроднике по крви у правој линији до било којег степена, а у побочној линији до трећег степена закључно, свога брачног друга или сроднике по тазбини до другог степена закључно и онда кад је брак престао, лице са којим живи у ванбрачној заједници или његове сроднике до другог степена закључно, као и свог старатеља или штићеника, усвојитеља или усвојеника.

(2) Основни суд упозорава свједока да може ускратити давање одговора на постављено питање.

Члан 265

(Оцјена суда о оправданости ускраћивања)

(1) Оправданост разлога за ускраћивање свједочења или одговора на поједина питања оцјењује Основни суд, након што се о томе изјасне странке.

(2) Против рјешења суда из става 1 овог члана странке немају право на посебну жалбу.

(3) Свједок може рјешење из става 1 овог члана побијати у жалби против рјешења о новчаној казни због тога што је ускратио свједочење или одговор на поједино питање.

Члан 266

(Позивање свједока)

(1) Свједоци се позивају достављањем писменог позива у којем се наводи име и презиме и име једног родитеља позваног, вријеме и мјесто доласка, предмет у вези с којим се позива и назнака да се позива као свједок.

(2) Свједок се у позиву упозорава на посљедице неоправданог изостанка предвиђене одредбама члана 144 овог закона и на право на накнаду трошкова из члана 270 овог закона.

(3) Свједоци који се због старости, болести или тешких тјелесних мана не могу одазвати позиву могу се саслушати у свом стану, односно у просторијама у којима бораве.

Члан 267

(Начин саслушања свједока)

(1) Свједоци се саслушавају појединачно и без присуства свједока који ће се касније саслушавати.

(2) Свједок је дужан да одговоре даје усмено.

(3) Свједок се претходно опомиње да је дужан да говори истину и да не смије ништа прећутати, а након тога се упозорава на посљедице давања лажног исказа.

(4) Затим се свједок пита за име и презиме, име једног родитеља, занимање, боравиште, мјесто и датум рођења (године живота) и његов однос са странкама.

Члан 268

(Редослијед испитивања свједока)

(1) Послије општих питања, свједока испитује странка која га је предложила, а послије тога супротна странка.

(2) Основни суд увијек може постављати питања свједоку.

- (3) Свједок се увијек пита откуд му је познато оно о чему свједочи.

Члан 269

(Саслушање преко тумача)

- (1) Свједок који не зна језик на коме се води поступак саслушава се преко тумача.
- (2) Ако је свједок глув, постављају му се питања писмено, а ако је нијем, позива се да писмено одговара, а ако се саслушање не може извршити на овај начин, позива се, као тумач лице које се са свједоком може споразумјети.
- (3) Основни суд тумача упозорава на дужност вјерног преношења питања која се свједоку постављају и изјава које свједок буде давао.

Члан 270

(Накнада трошкова свједока)

- (1) Свједок има право на накнаду путних трошкова и трошкова за прехрану и преноћиште, те на накнаду изгубљене зараде, насталих усљед његове обавезе да свједочи.
- (2) Свједок мора да захтијева накнаду одмах након саслушања, иначе губи право на њу, а Основни суд је дужан да на ово упозори свједока.
- (3) У рјешењу којим се одмјеравају трошкови свједока, суд одређује да се одређени износ исплати из положеног предујма, а ако предујам није положен, налаже странци да одређени износ плати свједоку у року од осам дана.
- (4) Жалба против рјешења из става 3 овог члана не задржава извршење рјешења.

Одјељак Е. Вјештаци

Члан 271

(Услови за одређивање вјештачења)

Основни суд може, на предлог странке, одредити извођење доказа вјештачењем кад је ради утврђивања или разјашњења одређених чињеница потребно стручно знање којим суд не располаже.

Члан 272

(Предмет, обим и личност вјештака)

- (1) Странка која предлаже вјештачење дужна је у предлогу да назначи предмет и обим вјештачења, као и да предложи лице које ће извршити вјештачење.

(2) Противна странка се изјашњава о предложеном вјештачењу, као и о предмету и обиму вјештачења.

(3) Ако странке не постигну споразум о лицу које би требало да буде одређено за вјештака и предмету и обиму вјештачења, одлуку о томе доноси Основни суд.

Члан 273

(Начин одређивања вјештака)

(1) Вјештачење, у правилу, обавља један вјештак.

(2) Основни суд може, на предлог странке, одредити више вјештака за различите врсте вјештачења.

(3) Вјештаци се одређују првенствено из реда именованих судских вјештака за одређену врсту вјештачења.

(4) Сложенија вјештачења повјеравају се првенствено стручним установама као што су: болнице, хемијске лабораторије, факултети и слично.

(5) Ако постоје установе за одређене врсте вјештачења, као што су вјештачење лажног новца, рукописа, дактилоскопско вјештачење и слично, таква вјештачења повјеравају се, у правилу, тим установама.

Члан 274

(Рјешење о вјештачењу)

Извођење доказа вјештачењем одређује Основни суд рјешењем које садржи:

- a) име, презиме и занимање вјештака;
- b) предмет спора;
- c) предмет и обим вјештачења; и
- d) рок за подношење писменог налаза и мишљења.

Члан 275

(Позивање вјештака)

(1) Вјештак се увијек позива на рочиште за главну расправу.

(2) Препис рјешења из члана 274 овог закона доставља се вјештаку, заједно с позивом на рочиште за главну расправу.

(3) У позиву Основни суд упозорава вјештака да своје мишљење мора изнијети савјесно и у складу с правилима науке и вјештине, упозорава га на посљедице: недостављања налаза и мишљења у остављеном року, неоправданог изостанка са рочишта за главну расправу и обавјештава га о праву на награду и накнаду трошкова.

Члан 276
(Дужности вјештака)

(1) Вјештаци су дужни да се одазову позиву суда и да изнесу свој налаз и мишљење.

(2) Основни суд ће вјештака на његов захтјев ослободити дужности вјештачења из разлога из којих свједок може ускратити свједочење или одговор на поједино питање.

(3) Суд може вјештака на његов захтјев ослободити дужности вјештачења и из других оправданих разлога.

(4) Ослобођење од дужности вјештачења може тражити и овлашћени радник органа или организације у којој вјештак ради.

Члан 277
(Изузеће вјештака)

(1) Вјештак ће бити изузет из истих разлога из којих може бити изузет судија, али се, изузетно, за вјештака може узети и лице које је раније било саслушано као свједок.

(2) Странка је дужна да поднесе захтјев за изузеће вјештака чим сазна да постоји разлог за изузеће, а најкасније прије почетка извођења доказа вјештачењем.

(3) У захтјеву за изузеће вјештака странка је дужна да наведе околности на којима заснива свој захтјев за изузеће.

(4) О захтјеву за изузеће одлучује Основни суд.

(5) Против рјешења којим се прихвата захтјев за изузеће није дозвољена посебна жалба.

(6) Ако је странка сазнала за разлог изузећа послије обављеног вјештачења и приговара вјештачењу из тог разлога, суд ће поступити као да је захтјев за изузеће стављен прије обављеног вјештачења.

Члан 278
(Достава налаза и усмено образлагање)

(1) Вјештак свој писмени налаз и мишљење увијек доставља Основном суду прије рочишта за главну расправу, уколико суд не одлучи другачије.

(2) Вјештак мора увијек да образложи на расправи свој писмени налаз и мишљење.

Члан 279
(Одређивање другог вјештака)

(1) Ако вјештак не достави налаз и мишљење у остављеном року, Основни суд ће, по истеку рока који странкама остави да се о томе писмено изјасне, одредити другог вјештака.

(2) Ако вјештак достави налаз и мишљење који су нејасни, непотпуни или противрјечни сами себи или изведеним доказима, суд ће позвати вјештака да их допуни, односно исправи и одредити рок за поновно достављање налаза и мишљења.

(3) Уколико вјештак ни по позиву суда не достави потпун и разумљив налаз и мишљење, суд ће уз претходно изјашњење странака, одредити другог вјештака.

Члан 280

(Обавеза суда да достави налаз и мишљење странкама)

Основни суд доставља странкама писмени налаз и мишљење вјештака најкасније осам дана прије рочишта за главну расправу.

Члан 281

(Изостанак вјештака са расправе)

(1) Рочиште за главну расправу одржаће се и ако вјештак не приступи на главну расправу.

(2) Изузетно од става 1 овог члана Основни суд може, на предлог странке, да одложи расправу и закаже ново рочиште на које ће поново позвати вјештака, ако утврди да је његово присуство на расправи неопходно ради разјашњења или допуне налаза и мишљења.

Члан 282

(Права вјештака)

Основни суд вјештаку дозвољава да прегледа спис, као и да поставља питања странкама, свједоцима и другим вјештацима у вези с предметом вјештачења.

Члан 283

(Дозвољеност жалбе код извођења доказа вјештачењем)

Против рјешења суда из чланова 272, 274, 276 и 279 овог закона није дозвољена жалба.

Члан 284

(Накнада трошкова вјештаку)

Вјештак има право на накнаду путних трошкова, трошкова за исхрану и преноћиште и трошкова вјештачења, као и право на разумну награду за извршено вјештачење.

Члан 285
(Сходна примјена одредаба о саслушању свједока)

Ако одредбама овог закона није другачије одређено, на извођење доказа вјештачењем сходно се примјењују одредбе о саслушању свједока.

Члан 286
(Сходна примјена на тумаче)

Одредбе члана 272 става 1, члана 273 става 3, члана 275 ставова 1 и 3, члана 276, чланова 277 и 283 овог закона сходно се примјењују и на тумаче.

Одјељак F. Саслушање странака

Члан 287
(Одређивање саслушања странака)

На предлог странке, Основни суд ће одредити извођење доказа саслушањем странака.

Члан 288
(Саслушање само једне странке)

(1) Основни суд ће одлучити да се саслуша само једна странка, ако друга странка ускрати давање исказа или се не одазове позиву суда.

(2) Суд може одлучити да се саслуша само једна странка ако се увјери да другој странци, односно лицу које се има саслушати за ту странку, нису познате спорне чињенице, или ако саслушање те странке није могуће.

(3) Ако у току поступка странка умре или поновно саслушање странке није могуће, или је отежано из других разлога, суд ће преслушати или прочитати записник са исказом те странке.

Члан 289
(Саслушање парнично неспособне странке и правног лица)

(1) За странку која нема парничну способност саслушава се њен законски заступник, а Основни суд може одлучити да се умјесто или поред законског заступника, саслуша сама странка, ако је њено саслушање могуће.

(2) За правно лице саслушава се лице које је законом или општим актима правног лица одређено да га заступа.

(3) Ако, као странка у спору, на једној страни учествује више лица, суд ће одлучити хоће ли се саслушати сва та лица или само неки од њих.

Члан 290 **(Позивање странке)**

(1) Позив на рочиште доставља се пуномоћнику странке, који је дужан о томе да обавијести странку, односно ако странка нема пуномоћника, странци или лицу које се за странку саслушава.

(2) У позиву се назначава да ће се на рочишту изводити доказ саслушањем странака и да ће странка која дође на рочиште бити саслушана у одсуству друге странке.

Члан 291 **(Примјена принудних мјера)**

Не могу се примијенити никакве принудне мјере према странци која се није одазвала позиву суда ради саслушања, нити се странка може принудити на давање исказа.

Члан 292 **(Сходна примјена одредаба о саслушању свједока)**

Одредбе о извођењу доказа саслушањем свједока примјењују се и при извођењу доказа саслушањем странака, ако за саслушање странака није шта друго прописано.

Одјељак G. Обезбјеђење доказа

Члан 293 **(Услови за обезбјеђење доказа)**

(1) Ако постоји оправдана бојазан да се доказ неће моћи извести или да ће његово касније извођење бити отежано, може се у току, а и прије покретања парнице, предложити да се тај доказ изведе.

(2) Обезбјеђење доказа може се тражити и у току поступка по предлогу за понављање поступка.

Члан 294 **(Надлежност за одлучивање о предлогу)**

Ако је предлог за обезбјеђење доказа стављен у току парничног поступка или када се обезбјеђење доказа тражи прије покретања поступка, надлежан је Основни суд.

Члан 295 **(Садржај предлога за обезбјеђење)**

(1) У поднеску којим тражи обезбјеђење доказа, предлагач је дужан да наведе чињенице које се имају доказати, доказе које треба извести и разлоге због којих сматра да се касније доказ неће моћи извести или да ће његово извођење бити отежано.

(2) У поднеску предлагач треба да наведе име и презиме противника, осим ако из околности проистиче да он није познат.

Члан 296 **(Поступак по предлогу за обезбјеђење и одлука о предлогу)**

(1) Поднесак у којем је стављен предлог за обезбјеђење доказа Основни суд доставља противнику, ако је познат, и оставља му одговарајући рок за одговор.

(2) Изузетно, ако постоји опасност за обезбјеђење доказа, суд о предлогу одлучује и без претходног изјашњења противника.

(3) У рјешењу којим се усваја предлог, суд одређује рочиште за извођење доказа, наводи чињенице о којима ће се изводити докази, као и доказе који ће се извести.

(4) Ако противнику није раније био достављен поднесак у коме је стављен предлог за обезбјеђење доказа, он ће му се доставити заједно са рјешењем суда којим се усваја предлог за обезбјеђење доказа.

(5) Противнику који је непознат, или је непознато његово боравиште, суд може ради учествовања на рочишту за извођење доказа поставити привременог заступника, а у том случају није потребно издати оглас.

(6) Суд може, у хитним случајевима, одредити да извођење доказа започне и прије него што се рјешење којим се усваја предлог за обезбјеђење доказа достави противнику.

(7) Против рјешења суда којим се усваја предлог за обезбјеђење доказа, као и против рјешења којим се одлучује да извођење доказа започне прије него што се рјешење достави противнику, није дозвољена жалба.

Члан 297 **(Поступање са записником)**

(1) Ако су докази изведени прије него што је поступак покренут, записник о извођењу доказа чуваће се код суда пред којим су докази изведени.

(2) Ако је поступак у току, а обезбјеђење доказа није извео суд који води поступак, записник ће се доставити том суду.

ПОГЛАВЉЕ XXIII СУДСКЕ ОДЛУКЕ

Одјељак А. Заједничке одредбе

Члан 298 (Начин доношења одлука)

Суд доноси одлуке на рочишту или ван рочишта.

Члан 299 (Облик судских одлука)

- (1) Суд доноси одлуке у облику пресуде или рјешења.
- (2) О тужбеном захтјеву суд одлучује пресудом, а у поступку због сметања посједа рјешењем.
- (3) О свим другим питањима суд одлучује рјешењем.
- (4) Одлука о трошковима у пресуди сматра се рјешењем.

Одјељак В. Пресуда

Члан 300 (Одлучивање о захтјеву странке)

- (1) Пресудом суд одлучује о захтјеву који се тиче главне ствари и споредних потраживања.
- (2) Ако постоји више захтјева, суд ће о свим тим захтјевима одлучити једном пресудом.

Члан 301
(Доспјелост чинидбе)

(1) Основни суд може да наложи туженом да изврши одређену чинидбу само ако је она доспјела до закључења главне расправе.

(2) Ако суд усвоји захтјев за издржавање, може обавезати туженог и на чинидбе које нису доспјеле.

(3) Пресуда којом се тужени обавезује да преда или преузме ствари дате у најам или закуп може се донијети и прије престанка тих односа.

Члан 302
(Алтернативно овлашћење туженог)

Ако је тужилац у тужби тражио да му се досуди одређена ствар, а истовремено је у тужби или до закључења главне расправе изјавио да је вољан умјесто ствари примити одређени новчани износ, Основни суд ће, ако усвоји тужбени захтјев, изрећи у пресуди да се тужени може ослободити давања ствари, ако плати тај новчани износ.

Члан 303
(Рок за извршење чинидбе)

(1) Кад се странци у пресуди налаже извршење какве чинидбе, одредиће се и рок у коме је ту чинидбу дужна да изврши.

(2) Ако посебним прописима није другачије одређено, рок за извршење чинидбе је тридесет (30) дана, али за чинидбе које се не састоје у новчаном давању суд може одредити дужи рок.

(3) У мјеничним и чековним споровима рок за извршење чинидбе је петнаест (15) дана.

(4) Рок за извршење чинидбе почиње да тече првог дана након доставе преписа пресуде странци којој је наложено извршење.

Члан 304
(Пресуда на основу признања)

(1) Ако тужени до закључења главне расправе призна тужбени захтјев, Основни суд ће без даљег расправљања донијети пресуду којом усваја тужбени захтјев (пресуда на основу признања).

(2) Суд неће донијети пресуду на основу признања и кад је удовољено потребним условима, ако нађе да је ријеч о захтјеву којим странке не могу располагати (члан 3 став 2).

(3) Доношење пресуде на основу признања одгодиће се ако је потребно да се о околностима из става 2 овог члана прије тога прибаве обавјештења.

(4) Признање тужбеног захтјева, на рочишту или у писменом поднеску, тужени може и без пристанка тужиоца опозвати до доношења пресуде.

Члан 305

(Пресуда на основу одрицања)

(1) Ако се тужилац до закључења главне расправе одрекне тужбеног захтјева, Основни суд ће без даљег расправљања донијети пресуду којом одбија тужбени захтјев (пресуда на основу одрицања).

(2) За одрицање од тужбеног захтјева није потребан пристанак туженог.

(3) Тужилац може до доношења пресуде, на рочишту или у писаном поднеску, опозвати одрицање од тужбеног захтјева без пристанка туженог.

Члан 306

(Пресуда због пропуштања)

(1) Кад тужени, коме је уредно достављена тужба у којој је тужилац предложио доношење пресуде због пропуштања, не достави писмени одговор на тужбу у законском року, Основни суд ће донијети пресуду којом се усваја тужбени захтјев (пресуда због пропуштања), осим ако је тужбени захтјев очигледно неоснован.

(2) Тужбени захтјев очигледно је неоснован:

a) ако је тужбени захтјев очигледно противан чињеницама наведеним у тужби;

b) ако су чињенице на којима се заснива тужбени захтјев у очигледној противрјечности са доказима које је сам тужилац предложио или са чињеницама које су општепознате.

Члан 307

(Посебне претпоставке за доношење пресуде због пропуштања)

Пресуда због пропуштања неће се донијети:

a) ако тужилац није уз тужбу доставио доказе који се по својој природи могу доставити;

b) о захтјеву или дијелу захтјева којим странке не могу располагати.

Члан 308

(Доношење пресуде)

Пресуда се доноси у име Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

Члан 309

(Писмена израда и достављање пресуде)

- (1) Пресуда се мора писмено израдити у року од тридесет (30) дана од дана закључења главне расправе.
- (2) Странкама се доставља овјерен препис пресуде.
- (3) Уколико судија прекорачи рок из става 1 овог члана, дужан је у писменој форми да извијести предсједника суда о разлозима прекорачења.

Члан 310

(Изворник пресуде)

Изворник пресуде потписује поступајући судија Основног суда, односно предсједник вијећа Апелационог суда.

Члан 311

(Садржај пресуде)

- (1) Писмено израђена пресуда мора имати увод, изреку, образложење и поуку о правном лијеку.
- (2) Увод пресуде садржи: назнаку да се пресуда изриче у име Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, назив суда, име и презиме поступајућег судије Основног суда, односно чланова вијећа Апелационог суда, име и презиме и пребивалиште, односно боравиште странака, њихових заступника и пуномоћника, кратку ознаку предмета спора и његову вриједност, дан закључења главне расправе, назнаку странака, њихових заступника и пуномоћника који су тој расправи присуствовали.
- (3) Изрека пресуде садржи одлуку суда о усвајању или одбијању појединих захтјева који се тичу главне ствари и споредних потраживања, те одлуку о постојању или непостојању потраживања истакнутог ради пребијања.
- (4) У образложењу суд ће изложити: захтјеве странака, чињенице које су странке изнијеле и доказе које су извели, које је од тих чињеница суд утврђивао, зашто и како их је утврдио, а ако их је утврдио доказивањем, који су докази изведени, те како их је оцијенио.
- (5) У образложењу, суд ће посебно навести које је одредбе материјалног права примијенио одлучујући о захтјевима странака, а изјасниће се, ако је то потребно, и о ставовима странака о правној основи спора, те о њиховим предлозима и приговорима о којима није дао своје разлоге у одлукама које је већ донио током поступка.

(6) У образложењу пресуде због пропуштања, пресуде на основу признања или пресуде на основу одрицања, суд износи само разлоге који оправдавају доношење таквих пресуда.

(7) Поука о правном лијеку садржи упутство о праву на изјављивање правног лијека.

Члан 312

(Предлог за допуну пресуде)

(1) Ако је суд пропустио да одлучи о дијелу захтјева или о свим захтјевима о којима се мора одлучити пресудом, а који су већ расправљени, странка може у року од тридесет (30) дана од дана пријема пресуде предложити суду да се пресуда допуни.

(2) Неблаговремен или неоснован предлог за допуну пресуде одбацује, односно одбија суд без одржавања рочишта.

(3) Ако странка не предложи доношење допунске пресуде у року из става 1 овог члана, сматра се да је тужба у том дијелу повучена.

Члан 313

(Допунска пресуда)

Кад суд оцијени да је предлог за допуну пресуде основан, ван рочишта, доноси, у року од осам дана, пресуду о захтјеву који није ријешен (допунска пресуда).

Члан 314

(Однос између предлога за допуну и жалбе на пресуду)

(1) Ако је уз предлог за допуну пресуде поднесена и жалба против пресуде, Основни суд ће застати са достављањем те жалбе Апелационом суду док не донесе одлуку о предлогу за допуну пресуде и док не протекне рок за жалбу против те одлуке.

(2) Ако против одлуке о допуни пресуде буде поднесена жалба, та жалба заједно са жалбом против првостепене пресуде доставиће се Апелационом суду.

(3) Ако се првостепена пресуда побија жалбом само зато што Основни суд није пресудом одлучио о свим захтјевима странака који су предмет парнице, жалба ће се сматрати предлогом странке да се донесе допунска пресуда.

Члан 315

(Исправљање пресуде)

(1) Погрешке у именима и бројевима, као и друге очигледне погрешке у писању и рачунању, недостатке у облику и несагласност преписа пресуде с изворником исправља суд у свако доба.

(2) Исправљање се врши посебним рјешењем и уноси на крају изворника, а странкама се доставља препис рјешења.

(3) Ако између изворника и преписа пресуде постоји несагласност у погледу неке одлуке садржане у изреци пресуде, странкама ће се доставити исправљени препис пресуде са назнаком да се тим преписом пресуде замјењује ранији препис пресуде и у таквом случају рок за изјављивање правног лијека у погледу исправљеног дијела пресуде тече од дана достављања исправљеног преписа пресуде.

(4) О исправљању пресуде суд може одлучити без саслушања странака.

Члан 316

(Правоснажност пресуде)

(1) Пресуда која се више не може побијати жалбом постаје правоснажна.

(2) Суд до правоснажности одлуке по службеној дужности пази да ли је ствар правоснажно пресуђена и ако утврди да је парница покренута о захтјеву о којем је већ правоснажно одлучено, одбациће тужбу.

(3) Ако је у пресуди одлучено о потраживању које је тужени истакао приговором ради пребијања, одлука о постојању или непостојању тога потраживања постаје правоснажна.

Члан 317

(Дејство пресуде)

(1) Суд је везан за своју пресуду чим је отпремљена.

(2) Пресуда према странкама има дејство тек од дана кад им је достављена.

Одјељак С. Рјешење

Члан 318

(Рјешења која се доносе на рочишту)

(1) Сва рјешења која се доносе на рочишту објављује поступајући судија, односно предсједник вијећа.

(2) Рјешење које је на рочишту објављено доставиће се странкама у овјереном препису само ако је против тог рјешења дозвољена посебна жалба, или ако се на основу рјешења може одмах тражити извршење или ако то захтијева управљање парницом.

(3) Суд је везан за своја рјешења ако се она не односе на управљање парницом или ако овим законом није шта друго одређено.

(4) Кад се рјешење не доставља писмено, оно према странкама има дејство чим је објављено.

Члан 319
(Рјешења која се доносе ван рочишта)

Рјешења која суд доноси ван рочишта саопштавају се странкама достављањем овјереног преписа рјешења.

Члан 320
(Садржај рјешења)

(1) Рјешење мора бити образложено ако се њиме одбија предлог странке или ако се њиме рјешава о предлозима странака који су међу собом у опреци, а може бити образложено и у другим случајевима кад је то потребно.

(2) Писмени састав рјешења треба да садржи увијек увод и изреку, а образложење само ако према ставу 1 овог члана рјешење мора бити образложено.

Члан 321
(Извршење рјешења о казни)

Рјешења о казнама изреченим према одредбама овог закона извршавају се по службеној дужности.

Члан 322
(Сходна примјена одредаба које се односе на пресуду)

Одредбе члана 303, чланова од 310 до 315 и члана 317 става 2 овог закона сходно се примјењују и на рјешења.

ПОГЛАВЉЕ XXIV

РЕДОВНИ ПРАВНИ ЛИЈЕКОВИ

Одјељак А. Жалба против пресуде

Члан 323
(Право на жалбу и рок за изјављивање жалбе)

(1) Против пресуде донесене у првом степену странке могу изјавити жалбу у року од тридесет (30) дана од дана пријема преписа пресуде, ако у овом закону није одређен други рок.

(2) У мјеничним и чековним споровима рок за изјављивање жалбе је петнаест (15) дана.

(3) Благовремено изјављена жалба спречава да пресуда постане правоснажна у дијелу који се побија жалбом.

(4) О жалби против пресуде одлучује Апелациони суд.

Члан 324

(Одрицање и одустанак од жалбе)

(1) Странка се може одрећи права на жалбу од тренутка пријема пресуде.

(2) До доношења одлуке Апелационог суда странка може одустати од већ изјављене жалбе.

(3) Одрицање или одустанак од жалбе не може се опозвати.

(4) У случају да подносилац жалбе одустане од изјављене жалбе суд ће рјешењем утврдити одустанак од жалбе.

Члан 325

(Садржај жалбе)

Жалба мора да садржи:

- a) означавање пресуде против које се изјављује жалба;
- b) изјаву да се пресуда побија у цјелини или у одређеном дијелу;
- c) разлог жалбе и
- d) потпис подносиоца жалбе.

Члан 326

(Непотпуна жалба и поступање по непотпуној жалби)

(1) Ако жалба не садржи податке из члана 325 овог закона (непотпуна жалба), Основни суд ће рјешењем против кога није дозвољена жалба позвати жалиоца да у року од осам дана допуни или исправи жалбу.

(2) Ако жалилац у року из става 1 овог члана не поступи по тражењу суда, Основни суд ће рјешењем одбацити жалбу као непотпуну.

Члан 327

(Изношење нових чињеница и доказа и истицање приговора у жалби)

(1) У жалби се не могу износити нове чињенице и предлагати нови докази, осим ако жалилац пружи доказе да их без своје кривице није могао изнијети, односно предложити до закључења главне расправе.

(2) Позивајући се на нове чињенице, жалилац је дужан да наведе доказе којима би се те чињенице утврдиле, а предлажући нове доказе, дужан је да наведе чињенице које тим доказима треба утврдити.

(3) Приговор застаре и приговор ради пребијања који нису изнесени пред Основним судом не могу се износити у жалби.

(4) Ако су због изношења нових чињеница и предлагања нових доказа проузроковани трошкови у поступку поводом жалбе, те трошкове ће, независно од исхода спора, сносити она странка која је изнијела нове чињенице, односно предложила нове доказе.

Члан 328

(Разлози због којих се пресуда може побијати)

(1) Пресуда се може побијати:

- a) због повреде одредаба парничног поступка;
- b) због погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања;
- c) због погрешне примјене материјалног права.

(2) Пресуда због пропуштања не може се побијати због погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања.

(3) Пресуда на основу признања и пресуда на основу одрицања могу се побијати због повреде одредаба парничног поступка или због тога што је изјава о признању, односно о одрицању дата у заблуди или под утицајем принуде или преваре.

(4) Када се пресуда на основу признања и пресуда на основу одрицања побија због тога што је изјава о признању или одрицању дата у битној заблуди или под утицајем принуде или преваре, странка може у жалби изнијети и нове чињенице, те предложити нове доказе који се тичу тих мана воље.

Члан 329

(Повреда одредаба парничног поступка)

(1) Повреда одредаба парничног поступка постоји ако суд у току поступка није примијенио или је неправилно примијенио коју одредбу овог закона, а то је било од утицаја на доношење правилне и законите пресуде.

(2) Повреда одредаба парничног поступка увијек је од утицаја на доношење правилне и законите пресуде:

- a) ако је у доношењу пресуде учествовао судија који је по закону морао бити искључен или изузет;
- b) ако је одлучено о захтјеву који није у судској надлежности;
- c) ако је Основни суд одлучио о тужбеном захтјеву за који је стварно надлежан Апелациони суд или неки други суд у Босни и Херцеговини;

- d) ако је противно одредбама овог закона Основни суд засновао своју одлуку на недозвољеним располагањима странака;
  - e) ако је Основни суд донио пресуду без одржавања главне расправе;
  - f) ако је противно одредбама овог закона Основни суд донио пресуду на основу признања, пресуду на основу одрицања или пресуду због пропуштања;
  - g) ако је противно одредбама овог закона Основни суд одбио захтјев странке да се у поступку служи својим језиком и писмом и да прати ток поступка на свом језику;
  - h) ако је у поступку као тужилац или тужени учествовало лице које не може бити странка у поступку, или ако странку која је правно лице није заступало овлашћено лице, или ако парнично неспособну странку није заступао законски заступник, или ако законски заступник, односно пуномоћник странке није имао потребно овлашћење за вођење парнице или за поједине радње у поступку, ако вођење парнице, односно обављање појединих радњи у поступку, није било накнадно одобрено;
  - i) ако је одлучено о захтјеву о којем већ тече парница, или којег се тужилац одрекао, или о којем је већ прије правоснажно пресуђено, или о којем је већ закључена судска нагодба, или нагодба која по посебним прописима има својство судске нагодбе;
  - j) ако је противно закону била искључена јавност на главној расправи;
  - k) ако је пресудом прекорачен тужбени захтјев;
  - l) ако је одлучено о неблагоприятно поднесеној тужби, а због тога је тужбу требало одбацити;
  - m) ако прије подношења тужбе није проведен законом предвиђени поступак мирног или другачијег остваривања права, а због тога је тужбу требало одбацити.
- (3) Због повреде одредаба парничног поступка из става 2 тачке g) овог члана жалбу може изјавити само странка на коју се ти недостаци односе.

Члан 330

(Погрешно или непотпуно утврђено чињенично стање)

(1) Погрешно или непотпуно утврђено чињенично стање постоји кад је суд неку одлучну чињеницу погрешно утврдио, односно кад је није утврдио.

(2) Непотпуно утврђено чињенично стање постоји и кад на то указују нове чињенице или нови докази.

Члан 331

(Погрешна примјена материјалног права)

Погрешна примјена материјалног права постоји кад суд није примијенио одредбу материјалног права коју је требало да примијени или кад такву одредбу није правилно примијенио.

Члан 332

(Подношење жалбе)

Жалба се подноси Основном суду у довољном броју примјерака за суд и противну странку.

Члан 333 **(Одбацавање жалбе)**

(1) Неблаговремену, непотпуну или недозвољену жалбу одбацује рјешењем Основни суд без одржавања рочишта.

(2) Жалба је неблаговремена ако је изјављена послије истека законског рока за њено подношење.

(3) Жалба је недозвољена ако је жалбу изјавило лице које није овлашћено за изјављивање жалбе, или лице које се одрекло права на жалбу или ако лице које је изјавило жалбу нема правног интереса за изјављивање жалбе.

Члан 334 **(Одговор на жалбу)**

(1) Примјерак благовремене, потпуне и дозвољене жалбе доставља Основни суд противној странци одмах, а најкасније у року од осам дана од дана пријема жалбе.

(2) Противна странка може у року од осам дана од дана пријема жалбе поднијети Основном суду одговор на жалбу.

(3) Примјерак одговора на жалбу доставља Основни суд жалиоцу одмах, а најкасније у року од осам дана од дана пријема одговора на жалбу.

(4) Неблаговремено поднесен одговор на жалбу не узима се у разматрање.

(5) Поднесци примљени по пријему одговора на жалбу или по истеку рока за одговор на жалбу не узимају се у разматрање, осим у случајевима у којима суд изричито од странке затражи додатно изјашњење.

Члан 335 **(Достава списа и објашњења Апелационом суду)**

(1) Након пријема одговора на жалбу или након протеча рока за одговор на жалбу Основни суд жалбу и одговор на жалбу, ако је поднесен, са свим списима доставља Апелационом суду најкасније у року од осам дана.

(2) Ако жалилац тврди да су у првостепеном поступку повријеђене одредбе парничног поступка, судија Основног суда ће дати објашњење поводом навода жалбе који се тичу тих повреда, а према потреби, провјериће истинитост тих навода у жалби.

Члан 336 **(Судија извјестилац)**

(1) Кад спис по жалби стигне Апелационом суду одређује се судија извјестилац.

(2) Судија извјестилац може, по потреби, од Основног суда да прибави извјештај о повредама одредаба парничног поступка и да затражи да се ради утврђивања тих повреда проведу провјере.

Члан 337 **(Сједница вијећа и одржавање расправе)**

(1) Апелациони суд одлучује о жалби на сједници вијећа или на основу одржане расправе.

(2) Апелациони суд ће заказати расправу када оцијени да је ради правилног утврђивања чињеничног стања потребно пред Апелационим судом утврдити нове чињенице или извести нове доказе или поново извести већ изведене доказе, као и када оцијени да је због повреда одредаба парничног поступка у првостепеном поступку потребно одржати расправу пред Апелационим судом.

(3) Апелациони суд, у правилу, одржава сједницу вијећа, односно расправу, у року од три мјесеца након што од Основног суда прими списе по жалби.

(4) Апелациони суд ће донијети одлуку у року од тридесет (30) дана од дана одржавања сједнице вијећа на којој је одлучено по жалби, односно, ако је одржана расправа у року од тридесет (30) дана од дана закључења расправе.

Члан 338 **(Позивање на расправу и посљедице изостанка странака са расправе)**

(1) На расправу се позивају странке, односно њихови законски заступници или пуномоћници, као и они свједоци и вјештаци за које Апелациони суд одлучи да се саслушају.

(2) Ако са расправе изостане жалилац, расправа се неће одржати, а одлука ће се донијети на основу навода жалбе и одговора на жалбу.

(3) Ако са расправе изостане странка која није жалилац суд ће расправљати о жалби и донијети одлуку.

(4) У позиву за расправу странка ће бити упозорена на посљедице недоласка на расправу.

Члан 339 **(Ток расправе пред Апелационим судом)**

(1) Расправа пред Апелационим судом почиње кратким излагањем извјестиоца о стању предмета, без изношења његовог мишљења о основаности жалбе.

(2) Након тога, прочитаће се пресуда или дио пресуде на који се односи жалба, а према потреби, и записник о главној расправи пред Основним судом.

(3) Затим ће жалилац образложити своју жалбу, а противна странка одговор на жалбу.

Члан 340

(Сходна примјена одредаба о главној расправи)

Ако у члановима од 337 до 339 овог закона није шта друго одређено, одредбе о главној расправи пред Основним судом на одговарајући начин се примјењују и на расправу пред Апелационим судом.

Члан 341

(Границе испитивања првостепене пресуде)

Апелациони суд испитује првостепену пресуду у оном дијелу у којем се побија жалбом, у границама разлога наведених у жалби, пазећи по службеној дужности на примјену материјалног права и повреде одредаба парничног поступка из члана 329 става 2 тачака b), c), h), i), l) и m) овог закона.

Члан 342

(Вијећање и гласање)

- (1) Одлуке Апелационог суда доносе се послије вијећања гласањем.
- (2) У просторији у којој се вијећа и гласа могу бити присутни само чланови вијећа и записничар.
- (3) Кад треба донијети одлуку о једноставнијим питањима, вијеће може донијети одлуку и у самом засједању.
- (4) Предсједник вијећа руководи вијећањем и гласањем и гласа посљедњи.
- (5) Предсједник вијећа се брине да се сва питања свестрано и потпуно размотре.
- (6) За сваку одлуку вијећа потребна је већина гласова.
- (7) Чланови вијећа не могу одбити да гласају о питањима која постави предсједник вијећа.
- (8) Члан вијећа који је при гласању о коме ранијем питању остао у мањини не може се суздржати од гласања о питању о којем се има касније одлучити.
- (9) Ако се у вези са појединим питањима о којима се одлучује гласови подијеле на више различитих мишљења, тако да ниједно од њих нема већину, раздвојиће се питања и гласање ће се понављати све док се не постигне већина.
- (10) Ако се у погледу висине новчаног износа или количине, гласови подијеле на више од два мишљења, поново ће се расправљати о разлозима за свако мишљење, а ако се и након тога не може постићи већина, гласови дати за највећи новчани износ или количину, додаће се гласовима датим за најближи мањи новчани износ или количину док се не постигне већина.

Члан 343
(Одлуке по жалби)

Апелациони суд може у сједници вијећа или на основу одржане расправе:

- a) одбацити жалбу као неблагоприятну, непотпуну или недозвољену;
- b) одбити жалбу као неосновану и потврдити првостепену пресуду;
- c) укинути првостепену пресуду и упутити предмет Основном суду на поновно суђење;
- d) укинути првостепену пресуду и одбацити тужбу или
- e) преиначити првостепену пресуду.

Члан 344
(Посљедице закључења судске нагодбе у поступку по жалби)

Апелациони суд ће рјешењем утврдити да је првостепена пресуда без дејства и да је жалилац одустао од жалбе, ако су странке у току поступка по жалби закључиле судску нагодбу.

Члан 345
(Одбацивање жалбе у случају да то није учинио Основни суд)

Неблаговремену, непотпуну или недозвољену жалбу одбаћиће Апелациони суд рјешењем, ако то није учинио Основни суд.

Члан 346
(Одбијање жалбе као неосноване)

Апелациони суд ће пресудом одбити жалбу као неосновану и потврдити првостепену пресуду кад установи да не постоје разлози због којих се пресуда побија, а ни разлози на које пази по службеној дужности.

Члан 347
(Укидање првостепене пресуде)

(1) Апелациони суд ће у сједници вијећа или на основу одржане расправе рјешењем укинути првостепену пресуду и предмет вратити Основном суду ради одржавања нове главне расправе, ако утврди да постоји један од сљедећих разлога изнесених у жалби:

- a) ако је противно одредбама овог закона Основни суд донио пресуду на основу признања, или пресуду на основу одрицања или пресуду због пропуштања;

- b) ако којој страници незаконитим поступањем, а нарочито пропуштањем достављања, није дата могућност да расправља пред судом, а то је поступање било од утицаја на доношење законите и правилне пресуде;
- c) ако је суд донио пресуду без одржавања главне расправе;
- d) ако је пресуду донио судија који је по закону морао бити искључен или изузет;
- e) ако је противно одредбама овог закона Основни суд одбио захтјев странке да се у поступку служи својим језиком и писмом и да прати ток поступка на свом језику.

(2) Ако Апелациони суд утврди да је у поступку пред Основним судом одлучено о захтјеву који није у судској надлежности, или о захтјеву по тужби која је поднесена послије законом прописаног рока, или ако прије подношења тужбе није проведен законом предвиђени поступак мирног или другачијег остваривања права, а због тога је тужбу требало одбацити, или о коме већ тече парница, или о коме је већ прије правоснажно пресуђено, или кога се тужилац одрекао или о коме је већ закључено судско поравнање, укинуће првостепену пресуду и одбацити тужбу.

(3) Ако Апелациони суд утврди да је у првостепеном поступку као тужилац, или тужени учествовало лице које не може бити странка у поступку, или ако странку која је правно лице није заступало овлашћено лице, или ако парнично неспособну странку није заступао законски заступник, или ако законски заступник, односно пуномоћник странке није имао потребна овлашћења за вођење парнице, односно вршење појединих радњи у поступку, уколико вођење парнице, односно обављање појединих радњи у поступку није било накнадно одобрено, с обзиром на природу повреде, укинуће првостепену пресуду и вратити предмет Основном суду или ће укинути првостепену пресуду и одбацити тужбу.

(4) Ако Апелациони суд утврди да је Основни суд првостепену пресуду донио као стварно ненадлежан суд, укинуће првостепену пресуду и предмет вратити Основном суду ради уступања стварно надлежном суду у Босни и Херцеговини.

(5) Кад Апелациони суд укине пресуду Основног суда и врати предмет истом суду на поновно суђење, може наредити да се нова главна расправа или припремно рочиште одржи пред другим судијом.

(6) У образложењу рјешења којим се првостепена пресуда укида треба навести које су одредбе парничног поступка повријеђене и у чему се повреде састоје.

Члан 348 **(Посљедице прекорачења тужбеног захтјева)**

(1) Апелациони суд ће рјешењем укинути пресуду Основног суда и предмет вратити на поновно суђење ако утврди да је првостепеном пресудом прекорачен тужбени захтјев на начин да је одлучено о нечем другом, а не о ономе што је тражено.

(2) Ако утврди да је првостепеном пресудом прекорачен тужбени захтјев на начин да је досуђено више од онога што је тражено, Апелациони суд ће рјешењем укинути пресуду Основног суда у дијелу у којем је прекорачен тужбени захтјев.

Члан 349 (Поступање по путама)

Основни суд је дужан, одмах по пријему рјешења Апелационог суда, да одреди припремно рочиште или рочиште за главну расправу, које ће се одржати, по правилу, у року од тридесет (30) дана од дана пријема рјешења Апелационог суда, на којем ће се извести све парничне радње и расправити сва спорна питања на која га је упозорио Апелациони суд у свом рјешењу.

Члан 350 (Преиначење првостепене пресуде)

Апелациони суд ће, у сједници вијећа или на основу одржане расправе, пресудом преиначити првостепену пресуду, ако утврди да постоји један од сљедећих разлога изнесених у жалби:

- a) ако је утврдио да постоји повреда одредаба парничног поступка, осим у случајевима из члана 347 овог закона;
- b) ако је у сједници вијећа другачијом оцјеном исправа и посредно изведених доказа већ изведених пред Основним судом утврдио другачије чињенично стање него што је оно у првостепеној пресуди;
- c) ако је након одржане расправе, на основу нових доказа или поновног извођења већ изведених доказа, утврдио другачије чињенично стање него што је оно у првостепеној пресуди;
- d) ако сматра да је чињенично стање у првостепеној пресуди правилно утврђено, али да је Основни суд погрешно примијенио материјално право;
- e) ако је Основни суд из чињеница које је утврдио извео неправилан закључак о постојању других чињеница на којима је заснована пресуда.

Члан 351 (Забрана *Reformatio in peius*)

Апелациони суд не може да преиначи пресуду на штету странке која се жалила, ако је само она изјавила жалбу.

Члан 352 (Садржај образложења одлуке Апелационог суда)

У образложењу пресуде, односно рјешења, Апелациони суд цијени жалбене наводе који су од одлучног значаја.

Члан 353 (Достављање одлуке Апелационог суда странкама)

(1) Апелациони суд враћа све списе Основном суду с довољним бројем овјерених преписа своје пресуде, ради достављања странкама и другим заинтересованим лицима.

(2) Основни суд дужан је одлуку Апелационог суда да достави у року од осам дана, рачунајући од дана пријема списка.

Члан 354 **(Допуна одлуке Апелационог суда)**

(1) Ако је Апелациони суд пропустио да одлучи у погледу свих дијелова пресуде који се жалбом побијају, или ако је пропустио да донесе све одлуке које је одбацујући, односно одбијајући или уважавајући жалбу, требало донијети, или ако је пропустио да одлучи у погледу једне или више жалби, жалилац може у року од тридесет (30) дана од дана доставе одлуке Апелационог суда предложити Апелационом суду да своју одлуку допуни.

(2) Предлог за доношење допунске одлуке не може се поднијети због тога што Апелациони суд није одлучио о свим разлозима због којих је жалба изјављена или на које је био дужан да пази по службеној дужности.

(3) Предлог из става 1 овог члана подноси се Основном суду, који је дужан да га без одгађања, заједно са списом прослиједи Апелационом суду.

(4) На поступак у вези с предлогом из става 1 овог члана сходно се примјењују чланови од 312 до 314 овог закона.

Одјељак В. Жалба против рјешења

Члан 355 **(Дозвољеност жалбе против рјешења)**

(1) Против рјешења Основног суда дозвољена је жалба ако у овом закону није прописано да жалба није дозвољена.

(2) Ако овај закон изричито одређује да посебна жалба није дозвољена, рјешење Основног суда може се побијати само у жалби против коначне одлуке.

Члан 356 **(Дејство жалбе)**

(1) Благовремено изјављена жалба задржава извршење рјешења, ако овим законом није другачије прописано.

(2) Рјешење против којег није дозвољена посебна жалба може се одмах извршити.

Члан 357 **(Одлука по жалби на рјешење)**

Рјешавајући о жалби Апелациони суд може:

- a) одбацити жалбу као неблагоприятну, непотпуну или недозвољену;
- b) одбити жалбу као неосновану и потврдити рјешење Основног суда;
- c) уважити жалбу и рјешење преиначити или укинути, те према потреби предмет вратити на поновни поступак.

Члан 358

(Сходна примјена одредаба о жалби на пресуду)

У поступку по жалби против рјешења сходно се примјењују одредбе овог закона које важе за жалбу против пресуде, осим одредаба о одржавању расправе пред Апелационим судом.

ПОГЛАВЉЕ XXV

ВАНРЕДНИ ПРАВНИ ЛИЈЕКОВИ

Одјељак А. Ревизија

Члан 359

(Благовременост и дозвољеност ревизије)

(1) Странке могу изјавити ревизију против правоснажне пресуде донесене у другом степену у року од тридесет (30) дана од дана достављања преписа пресуде.

(2) Ревизија није дозвољена ако вриједност побијаног дијела правоснажне пресуде не прелази 50.000,00 КМ, а у привредним споровима 100.000,00 КМ.

(3) У случајевима у којима ревизија није дозвољена према одредби става 2 овог члана, странке могу изјавити ревизију против другостепене пресуде, ако одлука о спору зависи од рјешења неког материјалноправног или процесно-правног питања важног за обезбјеђење јединствене примјене права и равноправности свих у његовој примјени, а нарочито:

- a) ако о том питању ревизијски суд још није заузео схватање, одлучујући о појединим предметима или на сједници одјељења, а ријеч је о питању о којем постоји различита пракса другостепеног суда;
- b) ако је о том питању ревизијски суд већ заузео схватање, али је одлука другостепеног суда заснована на схватању које није подударно с тим схватањем;
- c) ако је о том питању ревизијски суд већ заузео схватање и пресуда се другостепеног суда заснива на том схватању, али би, уважавајући разлоге изнесене током претходног првостепеног и жалбеног поступка због промјене у правном систему, условљене новим законодавством или међународним споразумима, те одлуком Уставног суда Босне и Херцеговине или Европског суда за људска права, требало да се преиспита судска пракса.

(4) У ревизији из става 3 овог члана странка је обавезна да јасно назначи правно питање због којег је изјавила ревизију, уз одређено навођење прописа и других важећих извора права који се на њега односе, те изложи разлоге због којих сматра да је оно важно за обезбјеђење јединствене примјене права и равноправности свих у његовој примјени.

Члан 360 **(Одлучивање о ревизији)**

О ревизији одлучује ревизијско вијеће Апелационог суда састављено од тројице судија који нису учествовали у одлучивању по жалби.

Члан 361 **(Дејство ревизије)**

Изјављена ревизија не задржава извршење правоснажне пресуде.

Члан 362 **(Разлози због којих се ревизија може изјавити)**

(1) Ревизија се може изјавити:

- a) због повреде одредаба парничног поступка из члана 329 овог закона која је учињена у поступку пред Апелационим судом;
- b) због погрешне примјене материјалног права;
- c) због прекорачења тужбеног захтјева, ако је та повреда учињена у поступку пред Апелационим судом.

(2) Ревизија се не може изјавити због погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Члан 363 **(Границе испитивања другостепене пресуде)**

(1) Ревизијски суд испитује побијану пресуду само у оном дијелу у којем се она побија ревизијом, у границама разлога наведених у ревизији, пазећи по службеној дужности на примјену материјалног права.

(2) Поводом ревизије из члана 359 става 3 овог закона, ревизијски суд испитује побијану пресуду само у дијелу у којем се побија ревизијом и само због питања које је важно за обезбјеђење јединствене примјене права и равноправности свих у његовој примјени, због којег је изјављена и које је у њој јасно назначено као такво, уз позивање на прописе и друге изворе права који се на то питање односе.

Члан 364 **(Изношење нових чињеница и доказа у ревизији)**

Странке могу у ревизији износити нове чињенице и предлагати нове доказе само ако се они односе на повреде одредаба парничног поступка које су учињене у поступку пред Апелационим судом.

Члан 365 (Подношење ревизије)

Ревизија се подноси Основном суду у довољном броју примјерака за суд и противну странку.

Члан 366 (Одбацивање и одустанак од ревизије)

(1) Неблаговремену или непотпуну ревизију одбацује рјешењем Основни суд, без одржавања рочишта.

(2) У случају да је подносилац ревизије одустао од изјављене ревизије, Основни суд рјешењем утврђује одустанак од ревизије.

Члан 367 (Одговор на ревизију)

(1) Примјерак благовремене и потпуне ревизије Основни суд доставља противној странци.

(2) У року од осам дана од дана достављања ревизије, противна странка може поднијети суду одговор на ревизију.

(3) Након пријема одговора на ревизију или након протеча рока за одговор, Основни суд доставља ревизију и одговор на ревизију, ако је поднесен, са свим списима ревизијском суду.

(4) Примјерак ревизије и одговора на ревизију доставља се жалбеном вијећу Апелационог суда.

Члан 368 (Сједница вијећа)

О ревизији ревизијски суд одлучује без расправе.

Члан 369 (Одбацивање ревизије)

(1) Недозвољену ревизију одбацује ревизијски суд рјешењем, као и неблаговремену и непотпуну ревизију, ако то, у границама својих овлашћења, није учинио Основни суд.

(2) Ревизија је недозвољена, ако ју је изјавило лице које није овлашћено за изјављивање ревизије, или ако лице које је изјавило ревизију нема правни интерес за изјављивање ревизије или ако је ревизија изјављена против пресуде против које се по закону не може изјавити.

(3) Ревизијски суд рјешењем утврђује да је подносилац ревизије одустао од поднесене ревизије ако је то пропустио да учини Основни суд.

(4) Ревизију из члана 359 става 3 овог закона ревизијски суд рјешењем одбацује као недозвољену и ако у ревизији не буде назначено правно питање због којег се изјављује, уз одређено навођење прописа и других важећих извора права који се на њега односе, као и зато што у њој нису јасно изложени разлози због којих подносилац сматра да је то питање важно за обезбјеђење јединствене примјене права и равноправности свих у његовој примјени.

(5) Ревизијски суд ревизију из члана 359 става 3 овог закона одбацује и ако оцијени да правно питање због којег је она изјављена није важно за обезбјеђење јединствене примјене права и равноправности свих у његовој примјени.

(6) У образложењу рјешења из ставова 4 и 5 овог члана ревизијски суд се позива само на одредбе наведених ставова које прописују одбацавање такве ревизије из разлога наведених у тим ставовима, а ако оцијени да би то било сврсисходно, ревизијски суд ће образложити разлоге због којих је донио такво рјешење.

(7) Ако ревизијски суд из става 5 овог члана нађе да само неко од више истакнутих правних питања није важно за обезбјеђење јединствене примјене права и равноправности свих у његовој примјени, ревизија ће се одбацити само у погледу тог питања.

Члан 370 **(Одбијање ревизије као неосноване)**

Ревизијски суд ће пресудом одбити ревизију као неосновану, ако утврди да не постоје разлози због којих је ревизија изјављена, као и разлог на који пази по службеној дужности.

Члан 371 **(Преиначење и укидање другостепене и првостепене пресуде)**

(1) Ако утврди да постоји повреда одредаба парничног поступка због које се ревизија може изјавити, осим повреда одређених у ставовима 2 и 3 овог члана, ревизијски суд ће с обзиром на природу повреде, пресудом преиначити пресуду другостепеног суда, или рјешењем укинути у цјелини, или дјелимично другостепену пресуду и првостепену пресуду, или само пресуду другостепеног суда и предмет вратити на поновно суђење истом или другом судији Основног суда, односно истом или другом жалбеном вијећу Апелационог суда.

(2) Ако је у поступку пред Основним судом или жалбеним вијећем Апелационог суда одлучено о захтјеву који није у судској надлежности, или по тужби која је поднесена након законом прописаног рока, или ако прије подношења тужбе није спроведен законом прописани поступак мирног или другачијег остваривања

права, а због тога је тужбу требало одбацити, или о којем је већ прије правоснажно пресуђено, или које се тужилац одрекао или о којем је већ закључена судска нагодба, ревизијски суд укинуће рјешењем донесене одлуке и одбацити тужбу.

(3) Ако је у поступку пред Основним судом или жалбеним вијећем Апелационог суда, као тужилац или тужени учествовало лице које не може бити странка у поступку, или ако странку у поступку која је правно лице није заступало овлашћено лице, или ако парнично неспособну странку није заступао законски заступник, или ако законски заступник, односно пуномоћник странке није имао потребна овлашћења за вођење парнице или за поједине радње у поступку, ако вођење парнице, односно вршење појединих радњи у поступку није било накнадно одобрено, ревизијски суд ће с обзиром на природу повреде, поступити по одредбама ставова 1 и 2 овог члана.

Члан 372 (Усвајање ревизије)

(1) Ако ревизијски суд утврди да је материјално право погрешно примијењено, пресудом ће усвојити ревизију и преиначити побијану пресуду.

(2) Ако ревизијски суд установи да је због погрешне примјене материјалног права или због повреде правила поступка чињенично стање непотпуно утврђено и да због тога нема услова за преиначење побијане пресуде, рјешењем ће усвојити ревизију, укинути у цјелини или дјелимично пресуду жалбеног вијећа Апелационог суда и предмет вратити на поновно суђење истом или другом жалбеном вијећу Апелационог суда.

Члан 373 (Посљедице прекорачења тужбеног захтјева)

(1) Ако утврди да је другостепеном, односно и првостепеном пресудом прекорачен тужбени захтјев на начин да је одлучено о нечему другом, а не о ономе што је тражено, ревизијски суд ће рјешењем укинути само другостепену пресуду или и првостепену пресуду и предмет вратити другостепеном, односно првостепеном суду на поновно суђење.

(2) Ако утврди да је другостепеном пресудом, односно и првостепеном пресудом прекорачен тужбени захтјев на начин да је досуђено више од онога што је тражено, ревизијски суд ће рјешењем укинути пресуду другостепеног суда, односно и пресуду првостепеног суда у дијелу којим је прекорачен тужбени захтјев.

Члан 374 (Сходна примјена одредаба о жалби против пресуде)

Ако у члановима од 359 до 373 овог закона није шта друго прописано, у поступку поводом ревизије сходно се примјењују одредбе овог закона о жалби против пресуде, осим одредаба о одржавању расправе пред другостепеним судом.

Члан 375

(Ревизија против рјешења)

(1) Странке могу изјавити ревизију и против рјешења жалбеног вијећа Апелационог суда којим је поступак правоснажно завршен.

(2) Ревизија против рјешења из става 1 овог члана није дозвољена у споровима у којима не би била дозвољена ревизија против правоснажне пресуде.

(3) Ревизија је увијек дозвољена против рјешења жалбеног вијећа Апелационог суда којим се поднесена жалба одбацује, односно којим се потврђује рјешење Основног суда о одбацивању ревизије.

(4) У поступку поводом ревизије против рјешења сходно се примјењују одредбе овог закона о ревизији против пресуде.

Одјељак В. Понављање поступка

Члан 376

(Разлози због којих се може поднијети предлог за понављање поступка)

(1) Поступак који је одлуком суда правоснажно завршен може се на предлог странке поновити:

- a) ако је при доношењу одлуке учествовао судија који је по закону морао бити искључен или изузет;
- b) ако којој странци незаконитим поступањем није била дата могућност да расправља пред судом;
- c) ако је у поступку као тужилац или тужени учествовало лице које не може бити странка у поступку, или ако странку која је правно лице није заступало овлашћено лице, или ако парнично неспособну странку није заступао законски заступник, или ако законски заступник, односно пуномоћник странке није имао потребна овлашћења за вођење парнице, или за поједине радње у поступку, ако вођење парнице, односно обављање појединих радњи у поступку није било накнадно одобрено;
- d) ако се одлука суда заснива на лажном исказу свједока или вјештака или на исправи која је фалсификована или у којој је овјерен неистинит садржај;
- e) ако је до одлуке суда дошло због кривичног дјела судије, законског заступника или пуномоћника странке, противне странке или кога трећег лица;
- f) ако странка стекне могућност да употрејеби правоснажну одлуку суда која је раније између истих странака донесена о истом захтјеву;
- g) ако се одлука суда заснива на другој одлуци суда или на одлуци неког другог органа, а та одлука буде правоснажно преиначена, укинута, односно поништена;

h) ако је накнадно пред надлежним органом на другачији начин, правоснажно, односно коначно, ријешено претходно питање (члан 12) на којем је судска одлука заснована;

i) ако странка сазна за нове чињенице или нађе или стекне могућност да употреби нове доказе на основу којих је за странку могла бити донесена повољнија одлука да су те чињенице или докази били употребљени у ранијем поступку.

(2) У случајевима када се Правобранилаштво Брчко дистрикта Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Правобранилаштво) појављује као странка у поступку, а ради заштите јавног интереса, Правобранилаштво може у таквим случајевима поднијети предлог за понављање поступка под условима прописаним овим законом.

Члан 377 **(Захтјев за измјену одлуке)**

(1) Кад Европски суд за људска права утврди повреду којег људског права или основних слобода загарантованих Конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода и додатних Протокола уз ту Конвенцију, коју је Босна и Херцеговина ратификовала, странка може, у року од тридесет (30) дана од коначности пресуде Европског суда за људска права, поднијети захтјев Основном суду за измјену одлуке којом је то право или основна слобода повријеђено.

(2) Поступак из става 1 овог члана спроводи се сходно одредбама о понављању поступка.

(3) У поновљеном поступку Апелациони суд је дужан да поштује правно становиште изражено у коначној пресуди Европског суда за људска права којом је утврђена повреда основног људског права и слободе.

Члан 378 **(Услови за понављање)**

(1) Из разлога наведених у члану 376 ставу 1 тачкама од а) до с) овог закона не може се захтијевати понављање поступка ако је тај разлог био без успјеха изнесен у ранијем поступку.

(2) Због околности наведених у члану 376 ставу 1 тачкама а) f), g), h) и i) овог закона, понављање поступка може се дозволити само ако странка без своје кривице није могла те околности изнијети прије него што је ранији поступак завршен правоснажном судском одлуком.

Члан 379 **(Рок за подношење предлога)**

(1) Предлог за понављање поступка подноси се у року од тридесет (30) дана и то:

а) у случају из члана 376 става 1 тачке а) овог закона од дана кад је странка сазнала за тај разлог;

- b) у случају из члана 376 става 1 тачке b) овог закона од дана кад је одлука достављена странци;
- c) у случају из члана 376 става 1 тачке c) овог закона, ако је у поступку као тужилац или тужени учествовало лице које не може бити странка у поступку и то:
- 1) од дана кад је одлука достављена том лицу, ако странку која је правно лице није заступало овлашћено лице или ако парнично неспособну странку није заступао законски заступник;
  - 2) од дана кад је одлука достављена странци, односно њеном законском заступнику, ако законски заступник, односно пуномоћник странке није имао потребно овлашћење за вођење парнице или за поједине радње у поступку;
  - 3) од дана кад је странка сазнала за тај разлог;
- d) у случајевима из члана 376 става 1 тачака d) и e) овог закона од дана кад је странка сазнала за правоснажну пресуду у кривичном поступку, а ако се кривични поступак не може спровести, онда од дана кад је сазнала за обуставу тог поступка или за околности због којих се поступак не може покренути;
- e) у случајевима из члана 376 става 1 тачака f), g), h) и i) овог закона од дана кад је странка могла изнијети суду нове чињенице, односно нова доказна средства.

(2) Ако би рок одређен у ставу 1 овог члана почео тећи прије него што је одлука постала правоснажна, тај рок рачунаће се од правоснажности одлуке ако против ње није био изјављен правни лијек, односно од достављања одлуке жалбеног вијећа Апелационог суда.

(3) Након што протекне рок од пет година од дана кад је одлука постала правоснажна, предлог за понављање поступка не може се поднијети, осим ако се понављање тражи из разлога наведених у члану 376 ставу 1 тачкама b) и c) овог закона.

Члан 380 **(Одлучивање о предлогу)**

О предлогу за понављање поступка одлучује судија појединац Апелационог суда који није учествовао у доношењу другостепене одлуке.

Члан 381 **(Подношење и садржај предлога)**

(1) Предлог за понављање поступка подноси се увијек Основном суду.

(2) У предлогу се посебно морају навести: законски основ по коме се тражи понављање, околности из којих произлази да је предлог поднесен у законском року и докази којима се поткрепљују наводи предлагача, те учинити вјероватним да би у поновљеном поступку могла за предлагача бити донесена повољнија одлука.

Члан 382
(Одбацивање предлога и одговор на предлог)

(1) Неблаговремене, непотпуне или недозвољене предлоге за понављање поступка одбацује рјешењем Основни суд без одржавања рочишта.

(2) Ако Основни суд не одбаци предлог, доставиће примјерак предлога противној странци, која има право да у року од петнаест дана одговори на предлог.

Члан 383
(Поступање с предлогом)

Након пријема одговора на предлог или након протеча рока за давање одговора, Основни суд предлог и одговор на предлог, ако је поднесен, са свим списима доставља Апелационом суду најкасније у року од осам дана.

Члан 384
(Одбацивање предлога)

Неблаговремен, непотпун или недозвољен предлог за понављање поступка одбацује рјешењем Апелациони суд, ако то у границама својих овлашћења није учинио Основни суд.

Члан 385
(Одржавање расправе)

(1) Апелациони суд одлучује о предлогу за понављање поступка, по правилу, без одржавања расправе.

(2) Ако суд оцијени да је одржавање расправе неопходно поступиће у складу с члановима од 338 до 340 овог закона.

Члан 386
(Одлуке по предлогу)

(1) Након што Апелациони суд донесе одлуку о предлогу, Основном суду враћа све списе са довољним бројем овјерених преписа своје одлуке.

(2) Рјешењем којим се дозвољава понављање поступка укида се одлука донесена у ранијем поступку.

(3) Против рјешења Апелационог суда којим се усваја предлог за понављање поступка жалба није дозвољена.

(4) Жалба против рјешења Апелационог суда којим се одбацује или одбија предлог за понављање поступка подноси се истом суду, који о жалби одлучује у вијећу од тројице судија који нису учествовали у доношењу одлуке у ранијем поступку.

Члан 387 **(Поступање у поновљеном поступку)**

(1) У поновном поступку пред Основним судом не може поступати судија који је одлучивао у ранијем поступку.

(2) Основни суд одређује припремно рочиште одмах по пријему рјешења Апелационог суда, а у правилу најкасније у року од осам дана.

Одјељак С. Однос између предлога за понављање поступка и ревизије

Члан 388 **(Поступање суда у случају изјављене ревизије и поднесеног предлога за понављање поступка)**

(1) Ако у року за изјављивање ревизије странка поднесе предлог за понављање поступка само из разлога из којих се може изјавити и ревизија, сматраће се да је странка изјавила ревизију.

(2) Ако странка изјави ревизију из разлога што је у првостепеном или другостепеном поступку одлучено о захтјеву о којем је већ прије правоснажно пресуђено, или кога се тужилац већ одрекао, или о којем је склопљена судска нагодба и истовремено или након тога поднесен предлог за понављање поступка из било којег разлога из члана 376 овог закона, суд ће прекинути поступак поводом предлога за понављање поступка до завршетка поступка по ревизији.

(3) Ако странка изјави ревизију из било којег разлога, осим из разлога наведених у ставу 2 овог члана и истовремено или након тога поднесе предлог за понављање поступка из разлога из члана 376 става 1 тачака d) и e) овог закона, који су поткријепљени правоснажном пресудом донесеном у кривичном поступку, суд ће прекинути поступак по ревизији до завршетка поступка поводом предлога за понављање поступка.

(4) У свима осталим случајевима у којима је странка изјавила ревизију и истовремено или након тога поднијела предлог за понављање поступка, суд одлучује који ће поступак наставити, а који прекинути, узимајући у обзир све околности, а посебно разлоге због којих су оба правна лијека изјављена и доказе, које су странке предложиле.

Члан 389 **(Прекид поступка по ревизији)**

(1) Одредбе члана 388 ставова 1 и 3 овог закона примјењују се и кад је странка најприје поднијела предлог за понављање поступка, а након тога изјавила ревизију.

(2) У свима осталим случајевима у којима странка поднесе предлог за понављање поступка и након тога изјави ревизију, Апелациони суд, по правилу, прекида поступак по ревизији до завршетка поступка поводом предлога за понављање поступка, осим ако установи да постоје озбиљни разлози да поступи другачије.

Члан 390 (Доношење рјешења о прекиду)

(1) Рјешење из члана 388 овог закона доноси Основни суд ако је предлог за понављање поступка поднесен Основном суду прије него што је предмет поводом ревизије упућен Апелационом суду.

(2) Ако је предлог за понављање поступка поднесен након што је предмет поводом ревизије упућен Апелационом суду, рјешење из члана 388 овог закона доноси ревизијско вијеће Апелационог суда.

(3) Рјешење из члана 388 овог закона доноси Основни суд, осим ако је предмет, у вријеме кад је ревизија достављена Основном суду, поводом предлога за понављање поступка упућен Апелационом суду ради доношења одлуке, у којем случају рјешење доноси Апелациони суд.

(4) Против рјешења суда из ставова 1, 2 и 3 овог члана није дозвољена жалба.

ДИ О Т Р Е Ћ И

ПОСЕБНИ ПОСТУПЦИ

ПОГЛАВЉЕ XXVI

ПОСТУПАК У ПАРНИЦАМА ИЗ ПОРОДИЧНИХ ОДНОСА

Члан 391 (Примјена закона)

Ако у овој глави не постоје посебне одредбе, у парницама из породичних односа примјењиваће се остале одредбе овог закона.

Члан 392

(Покретање брачног спора)

(1) Парнични поступак ради утврђивања постојања или непостојања брака, поништења брака или развода брака (брачни спорови) покреће се тужбом.

(2) Ако оба брачна партнера захтијевају развод брака, парнични поступак покреће се споразумним предлогом за развод брака.

Члан 393 (Поступак мирења)

(1) По пријему тужбе, односно споразумног предлога за развод брака, ако брачни партнери имају заједничку малољетну или усвојену дјецу или дјецу над којом је продужено родитељско право, Основни суд ће затражити од органа старатељства да покуша мирење брачних партнера и доставиће му примјерак тужбе.

(2) До окончања овог поступка суд застаје са поступком по тужби, односно заједничком предлогу.

Члан 394 (Застара покретања поступка и прелаз права на насљеднике)

(1) Право на тужбу у брачном спору не застаријева, нити је ограничено другим роковима и условима, ако овим законом није другачије прописано.

(2) Право на тужбу за поништење брака и за развод брака не прелази на насљеднике брачних партнера, али насљедници брачног партнера који је поднио тужбу могу наставити већ започети поступак ради утврђивања да је постојао основ за поништење, односно развод брака истицан до тренутка смрти тужиоца.

Члан 395 (Специјална пуномоћ)

Ако тужбу у брачном спору подноси пуномоћник странке, у пуномоћи се мора изричито навести какву ће тужбу пуномоћник поднијети и из којих разлога.

Члан 396 (Јавност поступка)

У поступку у брачним споровима искључена је јавност.

Члан 397 (Помирење брачних партнера)

Основни суд је дужан у току цијелог поступка настојати да дође до помирења брачних партнера.

Члан 398

(Пресуда због пропуштања, на основу признања и одрицања)

У брачним споровима не може се изрећи пресуда због пропуштања, нити пресуда на основу признања, односно одрицања.

Члан 399 (Повлачење тужбе и споразумног предлога)

(1) У парницама за развод брака тужилац може тужбу повући до закључења главне расправе без пристанка туженог, а са пристанком туженог док поступак није правоснажно завршен.

(2) Споразумни предлог за развод брака брачни партнери могу повући док поступак није правоснажно завршен.

(3) У случајевима из ставова 1 и 2 овог члана, ако је повлачење тужбе, односно споразумног предлога за развод брака услиједило након доношења првостепене пресуде, Основни суд ће рјешењем утврдити да је пресуда без правног дејства и да се поступак обуставља, а на исти начин ће суд поступити и кад је од споразумног предлога за развод брака одустао само један од брачних партнера.

(4) На начин из става 3 овог члана Основни суд поступа и у случају смрти брачног партнера, чиме се не дира у право наследника да наставе поступак у складу са овим законом.

(5) У брачним споровима одрицање од тужбеног захтјева има исто правно дејство као и повлачење тужбе.

Члан 400 (Одлука о заштити, васпитању и издржавању)

Пресудом којом се утврђује да брак не постоји, или да се брак поништава, или да се брак разводи, Основни суд одлучује и о заштити, васпитању и издржавању заједничке дјеце, као и о издржавању брачног партнера, ако је он то захтијевао.

Члан 401 (Улога органа старатељства)

(1) Ако се у брачном спору рјешава и о заштити, васпитању и издржавању дјеце, орган старатељства учествује у том поступку ради заштите интереса дјеце.

(2) У поступку из става 1 овог члана орган старатељства ставља предлог о заштити, васпитању и издржавању дјеце, а овлашћен је да у границама тог предлога износи и чињенице које странке нису навеле и предлаже да се изведу потребни докази, да улаже правна средства и предузима друге парничне радње.

(3) Суд који рјешава брачни спор обавјештава орган старатељства о поступку ради заштите, васпитања и издржавања дјеце, позива га на сва рочишта и доставља му све одлуке донесене у том поступку.

Члан 402 (Привремене мјере)

(1) У току поступка у брачним споровима Основни суд може, по службеној дужности, рјешењем одредити привремене мјере ради давања издржавања заједничкој малољетној дјечи, као и за њихов смјештај.

(2) Привремене мјере из става 1 овог члана суд може одредити и у корист брачног партнера по његовом предлогу.

(3) Против рјешења којим је одређена привремена мјера странке могу изјавити приговор у року од три дана од дана доставе преписа рјешења.

(4) О приговору одлучује Апелациони суд у року од осам дана од дана пријема списка по приговору.

(5) Приговор против рјешења из ставова 1 и 2 овог члана не задржава извршење рјешења.

Члан 403 (Разлози због којих се пресуда на основу споразумног предлога може побијати)

Пресуда којом се брак разводи на основу споразумног предлога брачних партнера може се побијати због повреда одредаба парничног поступка, због тога што је пристанак за развод брака дат у заблуди или под утицајем силе или преваре, као и у случају ако за доношење пресуде није било услова одређених овим законом.

Члан 404 (Дејство предлога за понављање и предлога за повраћај у пријашње стање)

Ако је правоснажном пресудом утврђено да брак не постоји, или да је брак поништен или да је брак разведен, не може се поводом предлога за понављање поступка, или предлога за повраћај у пријашње стање измијенити правоснажна пресуда у дијелу о престанку брака, без обзира да ли је која од странака закључила нови брак.

Члан 405 (Покретање спора за утврђивање, односно оспоравање очинства и мајчинства)

(1) Поступак у споровима за утврђивање, односно оспоравање очинства и мајчинства покреће се тужбом.

(2) Странке у спору за утврђивање очинства су лица чије се очинство утврђује, дијете и мајка дјетета.

(3) Странке у спору о оспоравању очинства су лице које се по закону сматра оцем дјетета, дијете и мајка дјетета.

(4) Кад треће лице оспорава очинство лицу које је дијете признало за своје, странке у спору су лице које оспорава очинство, лице чије се очинство оспорава, дијете и мајка дјетета.

Члан 406 **(Супарничарство)**

(1) Ако тужбом за утврђивање, односно за оспоравање очинства нису као тужилац или као тужени обухваћене све странке у спору, Основни суд ће позвати тужиоца да допуни тужбу тако што ће навести и странку која тужбом није обухваћена.

(2) Ако тужилац у року који је суд одредио не поступи на начин из става 1 овог члана, тужба ће бити одбачена.

Члан 407 **(Природа супарничарства)**

(1) Странке које подносе тужбу ради утврђивања, односно оспоравања очинства, односно против којих је управљен тужбени захтјев јединствени су супарничари.

(2) Ако је тужбу за утврђивање, односно оспоравање очинства поднијело овлашћено лице у законском року, тужби се, као супарничар, може придружити и лице коме је истекао рок за подношење тужбе.

Члан 408 **(Заступање у поступку)**

(1) Ако дијете и родитељ који по закону заступа дијете заједно подносе тужбу за утврђивање или оспоравање очинства, односно ако су тужени истом тужбом, тај ће родитељ заступати дијете и у парници, али орган старатељства може дјетету поставити посебног старатеља, ако између дјетета и родитеља у тој парници постоје противни интереси.

(2) Ако су дијете и родитељ који по закону заступа дијете у парници у противним страначким улогама тужиоца и туженог, орган старатељства поставиће дјетету посебног старатеља.

Члан 409 **(Јавност у поступку и доношење пресуде због пропуштања, на основу признања и одрицања)**

(1) У поступку у споровима ради утврђивања, односно оспоравања очинства и мајчинства искључена је јавност.

(2) У споровима за утврђивање или оспоравање очинства или мајчинства не може се донијети пресуда због пропуштања, нити пресуда на основу признања, односно одрицања.

(3) У парницама за утврђивање или оспоравање очинства или мајчинства одрицање од тужбеног захтјева има исто правно дјеловање као и повлачење тужбе.

Члан 410 (Привремене мјере)

(1) У поступку за утврђивање, односно оспоравање очинства или мајчинства, Основни суд може на предлог једне од странака одредити привремене мјере ради заштите смјештаја и издржавања дјете.

(2) Против рјешења којим је одређена привремена мјера странке могу изјавити приговор у року од три дана од дана доставе преписа рјешења.

(3) О приговору одлучује Апелациони суд у року од осам дана од дана пријема списка по приговору.

(4) Приговор против рјешења о привременој мјери не задржава извршење рјешења.

ПОГЛАВЉЕ XXVII

ПОСТУПАК У ПАРНИЦАМА ИЗ РАДНИХ ОДНОСА

Члан 411 (Примјена закона)

Ако у поглављу XXVII не постоје посебне одредбе, у парницама из радних односа примјењуваће се остале одредбе овог закона.

Члан 412 (Хитност у поступању)

У поступку у парницама из радних односа, а посебно при одређивању рокова и рочишта, суд увијек обраћа посебну пажњу на потребу хитног рјешавања радних спорова.

Члан 413 (Привремене мјере)

(1) У току поступка Основни суд може на предлог странака одредити привремене мјере које се примјењују у извршном поступку ради спречавања насилног поступања или ради отклањања ненадокнадиве штете.

(2) Против рјешења из става 1 овог члана није дозвољен приговор.

Члан 414
(Рок за извршење чинидбе)

Суд у пресуди којом налаже извршење неке чинидбе одређује рок од петнаест (15) дана за њено извршење.

Члан 415
(Рок за изјављивање жалбе)

Рок за изјављивање жалбе на пресуду, односно рјешење из радних односа је петнаест (15) дана.

ПОГЛАВЉЕ XXVIII

ПОСТУПАК У ПАРНИЦАМА ЗБОГ СМЕТАЊА ПОСЈЕДА

Члан 416
(Примјена закона)

Ако у поглављу XXVIII не постоје посебне одредбе, у парницама због сметања посједа примјењиваће се остале одредбе овог закона.

Члан 417
(Хитност у поступању)

При одређивању рокова и рочишта по тужбама због сметања посједа суд увијек обраћа нарочиту пажњу на потребу хитног рјешавања према природи сваког појединог случаја.

Члан 418
(Предмет расправљања)

(1) Расправљање о тужби због сметања посједа ограничава се само на расправљање и доказивање чињеница посљедњег стања посједа и насталог сметања.

(2) Искључено је расправљање о праву на посјед, о правном основу, савјесности или несавјесности посједа или о захтјевима за накнаду штете.

Члан 419
(Рокови и дозвољеност ревизије)

(1) Рок за удовољење дужностима које су наложене странкама суд одређује према околностима појединог случаја.

(2) Рок за изјављивање жалбе је петнаест (15) дана.

(3) У изузетним околностима суд може одлучити да жалба не задржава извршење рјешења.

(4) Против рјешења донесених у парницама због сметања посједа ревизија није дозвољена.

Члан 420 (Преклузија права на принудно извршење)

Тужилац губи право да у извршном поступку захтијева извршење рјешења којим се туженом по тужби због сметања посједа налаже извршење одређене радње, ако није захтијевао извршење у року од шездесет (60) дана након протеча рока који је рјешењем одређен за извршење те радње.

ПОГЛАВЉЕ XXIX ПОСТУПАК У СПОРОВИМА МАЛЕ ВРИЈЕДНОСТИ

Члан 421 (Примјена закона)

Ако у поглављу XXIX не постоје посебне одредбе, у поступку у споровима мале вриједности примјениваће се остале одредбе овог закона.

Члан 422 (Спор мале вриједности)

(1) Спорови мале вриједности, у смислу одредаба овог закона, јесу спорови у којима се тужбени захтјев односи на потраживање у новцу које не прелази износ од 5.000,00 КМ.

(2) Споровима мале вриједности сматрају се и спорови у којима се тужбени захтјев не односи на потраживање у новцу, а тужилац је у тужби навео да пристаје да умјесто удовољења одређеном захтјеву прими одређени новчани износ који не прелази износ из става 1 овог члана.

(3) Споровима мале вриједности сматрају се и спорови у којима предмет тужбеног захтјева није новчани износ, већ предаја покретне ствари чија вриједност, коју је тужилац у тужби навео, не прелази износ из става 1 овог члана.

Члан 423 (Изузетак без обзира на имовински цензус)

Не сматрају се споровима мале вриједности, у смислу одредаба овог закона, спорови о некретнинама, спорови из радних односа и спорови због сметања посједа.

Члан 424
(Право на жалбу)

(1) У поступку у споровима мале вриједности дозвољена је посебна жалба само против рјешења којим се завршава поступак.

(2) Остала рјешења против којих је по овом закону дозвољена жалба могу се побијати само жалбом против одлуке којом се поступак завршава.

(3) Рјешења из става 2 овог члана не достављају се странкама, већ се објављују на рочишту и уносе у писмени састав одлуке.

Члан 425
(Преиначење тужбе и смањење тужбеног захтјева у току поступка)

(1) Ако тужилац преиначи тужбени захтјев тако да вриједност предмета спора прелази износ од 5.000,00 КМ, поступак ће се довршити према одредбама овог закона о редовном поступку.

(2) Ако тужилац до закључења главне расправе која се води према одредбама овог закона о редовном поступку смањи тужбени захтјев тако да више не прелази износ од 5.000,00 КМ, даљи поступак спровешће се према одредбама овог закона о поступку у споровима мале вриједности.

Члан 426
(Правни лијекови)

(1) Пресуда или рјешење којим се завршава спор мале вриједности може се побијати само због повреде одредаба парничног поступка и због погрешне примјене материјалног права.

(2) У пресуди, односно рјешењу из става 1 овог члана Основни суд је дужан да наведе разлоге из којих се може изјавити жалба.

(3) Против првостепене пресуде, односно рјешења из става 1 овог члана, странке могу изјавити жалбу у року од петнаест (15) дана.

(4) У поступку у споровима мале вриједности рок из члана 303 става 2 и члана 312 става 1 овог закона је петнаест (15) дана.

(5) Жалба у којој су изнесени разлози због којих се жалба не може изјавити одбацује се као недозвољена.

(6) Против одлуке Апелационог суда којом је жалба одбачена из разлога прописаних у ставу 5 није дозвољена ревизија.

ПОГЛАВЉЕ XXX
ПОСТУПАК ПРЕД АРБИТРАЖОМ

Члан 427 (Арбитража)

Странке се могу споразумјети да рјешавање спора повјере арбитражи, осим ако се ради о захтјеву којим странке не могу располагати у смислу члана 3 става 2 овог закона.

Члан 428 (Уговор о арбитражи)

(1) Уговор о арбитражи може се закључити како у погледу одређеног спора, тако и у погледу будућих спорова који могу произаћи из одређеног правног односа.

(2) Уговор о арбитражи пуноважан је само ако је закључен у писменом облику и ако су га потписале све странке.

(3) Уговор о арбитражи закључен је у писменом облику и кад је закључен размјеном писама, телеграма, телекса или других средстава телекомуникација која омогућавају писмени доказ о закљученом уговору.

(4) Уговор о арбитражи склопљен је у писменом облику и када је закључен размјеном тужбе у којој тужилац наводи постојање тог уговора и одговора на тужбу у коме тужени то не оспорава.

(5) Уговор о арбитражи може се доказивати само исправама.

Члан 429 (Пуноважност уговора)

Уговор о арбитражи је пуноважно закључен и кад је одредба о надлежности арбитраже садржана у општим условима за закључење правног посла.

Члан 430 (Број арбитра)

(1) Број арбитра арбитраже мора бити непаран.

(2) Ако уговором странака није одређен број арбитра, свака странка поставља по једног арбитра, а они бирају предсједника.

Члан 431 (Арбитража као процесна сметња)

(1) Ако су странке за рјешавање одређеног спора уговориле надлежност арбитраже, Основни суд ако му је поднесена тужба у истом спору и међу истим странкама, на приговор туженог, огласиће се ненадлежним, укинути спроведене радње у поступку и одбациће тужбу.

(2) Приговор из става 1 овог члана тужени може да стави најкасније у одговору на тужбу.

Члан 432 **(Постављање арбитра)**

(1) Странку, која по уговору о арбитражи треба да постави арбитра, може позвати противна странка да у року од петнаест (15) дана изврши то постављење и да је о томе обавијести.

(2) Позив у смислу става 1 овог члана пуноважан је само ако је странка која га упућује поставила свог арбитра и о томе обавијестила противну странку.

(3) Кад на основу уговора о арбитражи постављање арбитра треба да изврши треће лице, свака странка може упутити позив из става 2 овог члана том лицу.

(4) Лице које је позвано да постави арбитра арбитраже везано је за постављење које је извршено чим је то постављење саопштено противнику, односно једној од странака.

Члан 433 **(Поступање суда)**

(1) Ако арбитар арбитраже не буде на вријеме постављен, а из уговора не произлази шта друго, арбитра ће на предлог странке поставити суд.

(2) Ако арбитра не могу да се сложе о избору предсједника, а из уговора не произлази шта друго, предсједника ће на предлог сваког арбитра или странке, поставити суд.

(3) За постављање арбитра, односно предсједника арбитраже, надлежан је Основни суд.

(4) Против рјешења Основног суда није дозвољена жалба.

(5) Странка која се не жели користити овлашћењем из става 1 или става 2 овог члана може тужбом захтијевати да Основни суд прогласи престанак важности уговора о арбитражи.

Члан 434 **(Престанак важности арбитраже)**

(1) Осим случаја из члана 433 овог закона, свака странка може тужбом захтијевати да суд прогласи престанак важности уговора о арбитражи:

а) ако странке не могу да се сложе о избору арбитра које оне заједнички треба да поставе;

б) ако лице које је у самом уговору о арбитражи постављено за арбитра арбитраже неће или не може да врши ту дужност.

(2) О захтјеву одлучује Основни суд.

(3) На рочиште за расправљање по захтјеву суд позива странке.

Члан 435 **(Искључење и изузеће арбитра)**

(1) Арбитар арбитраже дужан је да се изузме кад постоје разлози за искључење или изузеће прописани овим законом.

(2) Из разлога наведених у ставу 1 овог члана странке могу захтијевати искључење или изузеће арбитра арбитраже.

(3) Странка која је сама или заједно са противном странком поставила арбитра може захтијевати његово искључење или изузеће само ако је разлог за искључење или изузеће настао или је странка за њега сазнала након што је арбитар постављен.

(4) Ако се странке нису другачије споразумјеле, о искључењу или изузећу одлучује Основни суд.

Члан 436 (Поступак арбитраже)

Ако се странке нису другачије споразумјеле, арбитраи ће одредити поступак пред арбитражом.

Члан 437 (Принудна средства, казне и извођење доказа)

(1) Према свједоцима, странкама и другим лицима која учествују у поступку, арбитража не може употријевити принудна средства, нити изрицати казне.

(2) Арбитража може затражити од Основног суда да се пред Основним судом изведу поједини докази који се пред арбитражом не могу извести.

(3) На поступак за извођење доказа примјењују се одредбе овог закона о извођењу доказа пред Основним судом.

Члан 438 (Праведност)

Арбитража може донијети пресуду по праведности, само ако су јој странке дале таква овлашћења.

Члан 439 (Доношење пресуде)

(1) Када се арбитража састоји више од једног арбитра, пресуда се доноси већином гласова, ако у уговору о арбитражи није другачије одређено.

(2) Ако се не може постићи потребна већина гласова, арбитража је дужна да о томе обавијести странке.

(3) Ако се за случај из става 2 овог члана странке нису другачије споразумјеле, свака од странака може тужбом захтијевати да Основни суд изрекне престанак важења уговора о арбитражи.

Члан 440
(Садржај пресуде)

- (1) Пресуда арбитраже мора бити образложена, ако странке нису шта друго уговориле.
- (2) Изворник пресуде и све преписе потписују сви арбитраи.
- (3) Пресуда важи и кад један од арбитраа ускрати да је потпише, ако је пресуду потписала већина арбитраа и на пресуди утврдила то ускраћивање потписа.
- (4) Странкама се достављају преписи пресуде преко Основног суда.

Члан 441
(Чување пресуде и потврде о достављању)

Изворник пресуде и потврде о извршеном достављању чувају се код Основног суда.

Члан 442
(Дејство пресуде)

- (1) Пресуда арбитраже има према странкама снагу правоснажне пресуде, ако уговором није предвиђена могућност побијања пресуде пред арбитражом вишег степена.
- (2) На захтјев странке Основни суд ставља на препис пресуде потврду о правоснажности и извршности.

Члан 443
(Поништење пресуде)

- (1) Пресуда арбитраже може се поништити по тужби странке.
- (2) За рјешавање по тужби надлежан је Основни суд.

Члан 444
(Разлози за поништење)

Поништење пресуде арбитраже може се захтијевати:

- a) ако уопште није закључен уговор о арбитражи или ако тај уговор није пуноважан;
- b) ако је у погледу састава арбитраже или у погледу одлучивања повријеђена нека одредба овог закона или уговора о арбитражи;
- c) ако пресуда није образложена у смислу члана 440 става 1 овог закона или ако изворник и преписи пресуде нису потписани на начин одређен у члану 440 ставу 2 овог закона;

- d) ако је арбитража прекорачила границу свог задатка;
- e) ако је изрека пресуде неразумљива или је сама себи противрјечна;
- f) ако је пресуда арбитраже у супротности са Уставом Босне и Херцеговине и Статутом Брчко дистрикта Босне и Херцеговине и
- g) ако постоји који од разлога за понављање поступка из члана 376 овог закона.

Члан 445 (Рок за поништење)

(1) Тужба за поништење арбитраже може се поднијети Основном суду у року од тридесет (30) дана.

(2) Ако се поништење пресуде захтијева из разлога наведених у члану 444 тачкама од а) до f) овог закона, рок за тужбу се рачуна од дана када је пресуда достављена странци, а ако је странка за разлог сазнала касније, рок се рачуна од дана сазнања.

(3) У погледу рачунања рока кад се поништење захтијева из разлога наведеног у члану 444 тачки g) овог закона, сходно се примјењује члан 379 ставови 1 и 2 овог закона.

(4) Након истека једне године од правоснажности пресуде арбитраже, не може се захтијевати поништење те пресуде.

Члан 446 (Одрицање од примјене закона)

Странке се не могу споразумно одрећи примјене члана 435 ставова 1, 2 и 3, члана 440 ставова 2, 3 и 4 и чланова од 443 до 445 овог закона.

ПОГЛАВЉЕ XXXI ПОСТУПАК У ПРИВРЕДНИМ СПОРОВИМА

Члан 447 (Примјена закона)

Ако у поглављу XXXI овог закона не постоје посебне одредбе, у парницама у привредним споровима примјењуваће се остале одредбе овог закона.

Члан 448 (Привредни спор)

Правила о поступку у привредним споровима примјењују се:

- a) у споровима у којима су странке Дистрикт, предузећа и друга правна лица;
- b) у споровима који се односе на бродове и на пловидбу на унутрашњим водама, те у споровима на које се примјењује пловидбено право (пловидбени спорови), осим спорова о превозу путника;
- c) у споровима који проистичу из међусобних привредних односа власника радњи и других појединаца који у облику регистрованог занимања обављају неку привредну дјелатност, односно из међусобних привредних односа тих лица и правних лица из тачке а) овог члана;
- d) у споровима између лица из тачке а) овог члана и иностраних физичких и правних лица која проистичу из њихових међусобних привредних односа, те и у таквим међусобним споровима иностраних физичких или правних лица.

Члан 449

(Примјена правила о поступку у привредним споровима)

Правила о поступку у привредним споровима примјењују се и када у спору уз лица из члана 448 тачке а) и тачке с) овог закона, као материјални супарничари учествују и друга физичка и правна лица.

ПОГЛАВЉЕ XXXII

ТУЖБА ЗА ЗАШТИТУ КОЛЕКТИВНИХ ПРАВА И ИНТЕРЕСА

Члан 450

(Заштита колективних права и интереса)

(1) Удружења, органи, установе или друге организације које су основане у складу са законом, који се у склопу своје регистроване или прописом одређене дјелатности баве заштитом законом утврђених колективних права или интереса грађана, могу (када је такво овлашћење посебним законом изричито прописано и уз услове прописане тим законом) поднијети тужбу за заштиту колективних права и интереса против физичког или правног лица које обављањем одређене дјелатности или уопште радом, поступањем, па и пропуштањем, теже повређује или озбиљно угрожава таква колективна права и интересе.

(2) Интереси из става 1 овог члана могу бити интереси који се тичу човјекове околине и животне средине, морални, етнички, потрошачки, антидискриминациони и други интереси, који су законом загарантовани и који морају бити теже повријеђени или озбиљно угрожени дјелатношћу, односно уопште поступањем лица против којег се тужба подноси.

(3) Одредбе овог закона неће се примјењивати у случајевима ако је посебним законом поступак поводом тужбе из става 1 овог члана другачије уређен.

Члан 451

(Предмет тужбеног захтјева)

(1) Подносилац тужбе из члана 450 става 1 овог закона може, ако посебним законом није другачије уређено, затражити:

- a) да се утврди да су одређеним поступањем, укључујући и пропуштањем туженог, повријеђени или угрожени законом заштићени колективни интереси и права лица које је тужилац овлашћен да штити;
- b) да се забрани предузимање радњи којима се повређују или угрожавају интереси или права лица које је тужилац овлашћен да штити, укључујући и коришћење одређених уговорних одредаба или пословне праксе;
- c) да се туженом наложи предузимање радњи ради отклањања насталих или могућих општих штетних посљедица недопуштених поступања туженог, укључујући и успостављање пријашњег стања, или стања које ће по могућности највише одговарати том стању, или стању у којем могућа повреда заштићених колективних интереса или права не би могла да наступи и
- d) да се пресуда којом ће бити прихваћен неки од захтјева из тачака a), b) и c) овог става објави на трошак туженог у медијима.

(2) Поступање туженог из става 1 тачке a) овог члана, којима могу бити повријеђени или угрожени интереси и права лица које је тужилац овлашћен да штити, могу бити и доношење одређених правила о условима и начину обављања дјелатности туженог или одговарајућа његова пракса, изградња одређених објеката, пропуштање уградње прописаних заштитних и других уређаја, имисије и томе слично.

Члан 452

(Везаност суда за правно утврђење)

Физичка и правна лица могу се у посебним парницама за накнаду штете позвати на правно утврђење из пресуде којом ће бити прихваћени захтјеви из тужбе из члана 450 става 1 овог закона да су одређеним поступањем, укључујући и пропуштањем туженог, повријеђени или угрожени законом заштићени колективни интереси и права лица које је тужилац овлашћен да штити и у том ће случају суд бити везан за правно утврђење у парници у којој ће се то лице на њих позвати.

Члан 453

(Умјешач у поступку)

(1) У поступку који је покренут тужбом из члана 450 става 1 овог закона могу се као умјешачи на страни тужиоца, ако се он с тим сагласи, умјешати и други овлашћени подносиоци тужбе.

(2) У поступак се могу умјешати као умјешачи и физичка и правна лица ради заштите чијих је колективних интереса тужба из члана 450 става 1 овог закона поднесена.

Члан 454

(Надлежност за одлучивање)

О тужби из члана 450 става 1 овог закона према одредбама овог поглавља у првом степену одлучује Основни суд ако је опште мјесно надлежан за туженог или ако је на подручју Дистрикта почињена радња којом се повређују колективни интереси или права ради заштите којих је та тужба поднесена, ако посебним прописом није другачије прописано.

Члан 455 **(Дејство жалбе и рок за извршење чинидби)**

У пресуди којом прихвата захтјеве из тужбе из члана 450 става 1 овог закона, Основни суд може одлучити да жалба не задржава извршење или одредити краћи рок од прописаног за испуњење чинидби које су наложене туженом.

Члан 456 **(Мјере обезбјеђења)**

(1) Прије покретања или током поступка покренутог тужбом из члана 450 става 1 овог закона Основни суд може, на предлог тужиоца, да одреди мјере обезбјеђења предвиђене Законом о извршном поступку, ако тужилац учини вјероватним:

- a) да је тужени поступао на начин којим је повриједио или озбиљно угрозио колективне интересе или права чија се заштита тужбом тражи и
- b) да је одређивање мјере потребно ради отклањања опасности наступања ненадокнадиве штете или спречавања насиља.

(2) Судском мјером обезбјеђења из става 1 овог члана може се затражити од суда да привремено утврди правила по којима ће тужени у обављању своје дјелатности поступати, у складу са затраженом измјеном, односно допуном његових правила или праксе.

Члан 457 **(Заштита права супротне странке)**

(1) Физичко или правно лице које обавља одређену дјелатност у вези с којом лице овлашћено за подношење тужбе из члана 450 става 1 овог закона тврди да се њоме повређују или угрожавају колективни интереси или права лица које је тај подносилац овлашћен да штити таквом тужбом, овлашћено је да поднесе тужбу којом ће затражити да суд утврди да одређеним поступањем, па и пропуштањима, не повређује, односно да не угрожава те колективне интересе или права, односно да их не повређује или угрожава на недозвољен начин.

(2) Физичко или правно лице из става 1 овог члана у тој парници може затражити да се лицу овлашћеном за подношење тужбе из члана 450 става 1 овог закона забрани одређено понашање, нарочито одређено иступање у јавности, накнаду штете, те објаву пресуде на трошак туженог у средствима јавног информисања.

(3) Тужбом из става 1 овог члана физичка или правна лица из става 1 овог члана могу обухватити као тужене и лица која су овлашћена да заступају овлашћено

лице за подношење тужбе из члана 450 става 1 овог закона или су чланови његових органа, али може обухватити и његове битне чланове који у његово име иступају у јавности.

(4) Захтјеви из ставова 1, 2 и 3 овог члана могу се истаћи и противтужбом у парници покренутој тужбом из члана 450 става 1 овог закона.

(5) Физичка или правна лица из става 1 овог члана могу затражити да се подносилац тужбе из члана 450 става 1 овог закона и лица која су овлашћена да га заступају, обавезу на накнаду посебне штете у висини коју ће суд утврдити по слободној оцјени, ако се покаже да је тужба из члана 450 става 1 овог закона била очигледно неоснована и да су вођењем парнице поводом те тужбе, а нарочито њеним праћењем у средствима јавног информисања теже повријеђени углед и пословни интереси тог тужиоца.

ДИО ЧЕТВРТИ

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

ПОГЛАВЉЕ XXXIII

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 458

(Примјена овог закона)

Ако је прије ступања на снагу овог закона започет поступак пред Основним судом, даљи поступак спровешће се према досадашњим прописима.

Члан 459

(Посљедице укидања првостепене одлуке на примјену овог закона)

Ако након ступања на снагу овог закона буде укинута првостепена одлука, даљи поступак спровешће се према одредбама овог закона.

Члан 460

(Закон о медијацији)

Одредба члана 209 овог закона примјењује се у складу с посебним законом којим је уређен поступак медијације.

Члан 461

(Рјешавање сукоба закона с прописима других земаља)

(1) До ступања на снагу посебног закона судови ће у парничном поступку примјењивати чланове од 46 до 68 и чланове од 79 до 101 Закона о рјешавању сукоба закона с прописима других земаља у одређеним односима ("Службени лист СФРЈ" бројеви 43/82 и 72/82).

(2) У одредбама чланова наведених у ставу 1 овог члана ријечи „Социјалистичка Федеративна Република Југославија“ замјењују се ријечима „Босна и Херцеговина“ у одговарајућем падежу.

Члан 462 (Престанак важења)

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о парничном поступку Брчко дистрикта Босне и Херцеговине ("Службени гласник Брчко дистрикта Босне и Херцеговине", бројеви 8/09, 52/10 и 27/14), изузев у поступцима прописаним у члану 458 овог закона.

Члан 463 (Ступање на снагу)

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

Број: 01-02-411/18
Брчко, 20. јуна 2018. године

ПРЕДСЈЕДНИК
СКУПШТИНЕ БРЧКО ДИСТРИКТА БиХ

Есед Кадрић